Nepriklausoma LIETUVA

INDEPENDENT LITHUANIA

Už Lietuvos išlaisvinimą! Už ištikimybę Kanadai!
For liberation of Lithuania! For loyalty to Canada!

Leidžia Kanados Lietuvių Centro Taryba
Published by the Lithuanian League of Canada

Authorized as
second class mail, Post Office Department, Ottawa

ADRESAS:
7722 GEORGE ST., VILLE LASALLE, MONTREAL 32, P.Q. CANADA

Nr. 28 (377) KAINA 15 ct. MONTREAL, 1954 m. LIEPOS - JULY 14 d. PRICE 15 ct. XIV METAI

PASIKALBĖJIMAS SU VLIKO PIRMININKU MYKOLU KRUPAVIČIUM

VLIKo pirmininkui prelatui Mykolui Krupavičiui atsilankius Montrealy ir aplankius „Nepriklausomos Lietuvos" redakciją, jam buvo patiekti klausimai, į kuriuos gauti atsakymai. Klausimai ir atsakymai seka:

1. Ar Tamsta, kaip VLIKo pirmininkas, esi patenkintas oficialiuoju atsilankymu JAV Valstybės Departamente ir susitikimu su JAV valstybės veikėjais?

— Esu visai patenkintas. Šiose aplinkybėse daugiau negalima buvo pasiekti. Išlaidos ir vargas apsimokėjo.

2. Ar ką konkretaus davė atsilankymas JAV Valstybės Departamente ir pas valstybės vyrus?

— Lankymasis pas Vicepirezidentą ir Senato Pirmininką, pas Parlamento pirmininką bei pas žymesniuosius parlamento ir senato narius buvo grynai kurtuazinio, mandagumo pobūdžio. Jiems tik buvo padėkota už Lietuvos reikalų palaikymą ir prašyta, kad ir toliau jos reikalus remtų. Bet ir šitie vizitai yra naudingi ir ne be praktiškos reikšmės. Valstybės Departamente buvo statomi visai konkretaus pobūdžio klausimai. Jie buvo priimti palankiai. Šia proga galiu priminti, kad visur radome VLIKo ir jo darbų įvertinimą ir rodomą jam palankumą.

3. Kaikuri spauda paleido piktą gandą, esą buvo norėta V. Departamente lansuoti VLIKą, kaip Egzilinę Vyriausybę?

— VLIKo duotose mums instrukcijose tokis klausimas nefiguruoja. VLIKui dabartinėse sąlygose egzilinės vyriausybės klausimas yra neaktualus klausimas ir todėl Valstybės Departamente jis visai nebuvo keliamas.

4. Gal su Min. Žadeikiu išsiaiškintas VLIKo ir Diplomatų santykių klausimas? Ir ar yra vilčių vis dėlto išlyginti nesutarimus?

— Su diplomatais VLIKas bendradarbiauja glaudžiai. Su jais jokių nesutarimų VLIKas neturi. Tų nesutarimų yra tik tarp VLIKo ir Lozoraičio. Ir su Lozoraičiu, kaip su Ministeriu, nors ir neaktualiu, jokių nesusipratimų nebūtų, jei jis nereikštų pretenzijų prie šefystes ir tokių jos kompetencijų, kurios nieku gyvu nepateisina nei mūsų įstatymai, nei praktika, nei jokie įgaliojimai. Dėl vilčių išlyginti tuos nesusipratimus sunku pasakyti. Tai priklauso nuo Lozoraičio. Pats VLIKas nuo ginčijamų klausimų ir jų sprendimo pasitrauke ir pasiūlė arbitražą. Bet ir tas pasiūlymas buvo jo atmestas. Dabar VT tu

Nukelta į 2 psl.

STEPONAS DARIUS IR STASYS GIRĖNAS FILATELIJOJE.

Jų žuvimo dienai, liepos 17, paminėti.

S. Darius su S. Girėnu orga nizavo Atlanto perskridimą lėktuvu „Lituanica", mod. Ch-300 Peacemaker, ser. N 137, USA Prek. Reg. N 688 E. Numatytas maršrutas: New-Yorkas—Newfoundlandas — Londonas — Swinemunde — Karaliaučius — Kaunas, viso 7188 km.

1933 m. liepos 15 d. 11.25 v. (06 val. 24 min. Šiaur. Amer. laiku) abu lakūnai „Lituanica" pakilo iš New Yorko aerodromo. Nežiūrint turėtų labai primityvių įrengimų, Atlanto perskridimas pavyko. Dėl nežinomų, iki šiol neišaiškintų, priežasčių okeano nugalėtojus ištiko nelaimė, ir liepos 17 d. 00 v. 35 min. prie Soldino miestelio, netoli Stargardo, 650 km nuo Kauno, „Lituanica" sudužo, po savo griaučiais palaidodama abu Lietuvos didvyrius — lakūnus.

Į „Lituanicą" buvo pakrauta apie 700 laiškų į Lietuvą. Laiškai buvo apmokėti USA pašto ženklais, išskridimo dieną buvo suspauduoti tarp 00.00—05.05 val. Brooklyno centrinio pašto, o be to dar specialiu „Lituanicos" apvaliu spaudu: „Lituanica — Jul—15—1933", visi laiškų vokai numeruoti. Kauno centr. pašte suspauduoti 1933. VII. 18 data ir uždetas paskutinis spaudas: „Nugalėję Atlantą Didvyriškai žuvo Lietuvos garbei".

Žuvusių Amerikos lietuvių okeano lakūnų — piloto kapt. Stepono Dariaus ir Stasio Girėno atminimui, 1934 m. gegužės 18 d. Lietuvos paštas išleido oro pašto ženklų laidą. Gilias paudė, spalvos gražios, ženklai patrauklūs.

c da

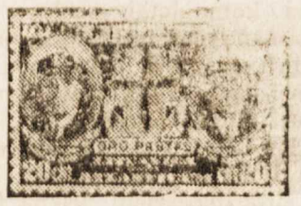

f e b

Piešinių paaiškinimai:

a, b — 20, 60 centų — S. Dariaus ir S. Girėno portretai.

c — 40 centų — Amerikos ir Europos žemėlapiai su skridimo trasa, viduryje „Lituanica" virš Atlanto.

d — 1 Litas — simbolinis sudužusio lėktuvo atvaizdavimas.

e — 3 Lt. — „Lituanica" virš žemės gaublio.

f — 5 Lt — „Lituanica" Lietuvos Herbo — baltojo raitelio Vyčio fone.

Šie pašto ženklai yra pašto ženklų kataloguose. Jie puošia lietuvių ir kitataučių filatelistų pašto ženklų albumus, paprastame namelyje ir didžiuose karalių, prezidentų rūmuose.

Pažinojau šveicarą filatelistą, kuris rinko viso pasaulio tik oro pašto ženklus. Jo rinkinyje buvo ir ši mūsų didvyrių atminimo laida. Jisai sakė: „Tie ženklai sukėlė manyje norą susipažinti arčiau su Lietuva ir jos praeitimi. Dadar aš renku visus pašto ženklus tos mažos, tylios valstybės. Jose radau dar daugiau Lietuvos didvyrių ir jos garbingą praeitį".

Atlanto nugalėtojai — didvyriai S. Darius ir S. Girėnas liks pasaulio filatelijoje visiems amžiams.

Jų didvyriškas žygis ir drąsa testiprina kiekvieną iš mus Lietuvos vadavimo darbuose, pasiruošime skristi į Laisvą Nepriklausomą tėviškėlę. Vadovugi tebūna, įrašyti paminkle Puntuko akmenyje, jų testamento žodžiai: „Lietuvių Tauta laukia iš savo sūnų ir draugių žygių... Jaunoji Lietuva, mūsų pasisekimas tegu sustiprina Tavo Dvasią ir pasitikėjimą savo jėgomis ir gabumais. Bet jei Neptūnas ar galingasis Audrų Perkūnas ir mums bus rūstus — pastos mums kelią į Jaunąją Lietuvą, tada tu turėsi iš naujo ryžtis, aukotis ir pasirengti naujam žygiui, kad audringųjų vandenynų dievai būtų patenkinti Tavo pastangomis, pasiryžimu ir nekviestu Tavęs į Didįjį Teismą..."

Stepas Darius
Stasys Girėnas
Br. Abromonis.

NUO KAPITOLIAUS SKLIAUTŲ

(Mūsų spec. Vašingtono korespondento).

AMERIKOS IR ANGLIJOS POLITIKOS SKIRTUMAI. KOM-KINIJOS KLAUSIMAS. INDOKINIJOS BŪSENOS TRAPUMAS.

Oficialusis pranešimas apie Britų politokos vadų pasitarimus su prezidentu Eisenhower'iu ir valstybės sekretoriumi Dulles Vašingtone yra tikrai diplomatinės literatūros šedevras: iškilmingai pareikštomis bendrybėmis stenigamasi pridengti stoką susitarimo tarp tų dviejų kraštų.

Pozityviausias tų pasitarimų vaisius bene bus tas, kad pagrindinai išsiaiškinta abiejų šalių politinės linijos skirtingumai,

įsitikinta, ko vienas partneris negali laukti iš kito.

Tuo bus išvengta ateity tokių nesusipratimų, kaip garsusis Dulles'o „bendros akcijos" apskelbimas, viliantis, kad Anglija noromis nenoromis turės prie jos prisidėti. Dabar tokios iliuzijos bus išsklaidytos.

Pasitarimai buvo suplanuoti Churchillio inciatyva. Jie turėjo, be abejojimo, visą eilę tikslų. Svarbiausias betgi Churchillio tikslas buvo paveikti Jungtnių Valstybių politiką Rytų Azijoje tokia linkme, kuri padarytų galimą „taikią koegzistenciją" su Raudonąja Kinija ir tuo pat su Sov. Sąjunga. Ilgomis valandomis ir svariais įtikinimais

Churchillis ir Edenas bandė įtaiogti šia kryptimi Amerikos politinę vadovybę.

Nesitikėdami pasiekti pilno posūkio, jie stengėsi bent suminkštinti tą ligišiol taip kietą Amerikos laikyseną Raudonosios Kinijos atžvilgiu. Vietoj pastatyti jėgos barjerą tolesnei komunizmo ekspansijai Rytų Azijoje, Britai siūlo tramdyti komunistinį žvėrį geruoju, — prijaukinant jį, siekiant taikos kompromisais, įsileidžiant Raudonąją Kiniją į Jungtines Tautas. Nors ir kaip Churchillis kratosi jam metamo žodžio „appeasment", bet iš tikrųjų tai ir yra pats tikrasis vardas dabartinei jo politikai.

Išvyko Britų politikos vadai iš Vašingtono ne be vilties,

kad tūlas grūdelis jų pasėtos sėklos bus kritęs į tinkamą dirvą. Šiandien dar per anksti spręsti, kiek tos jų viltys pamatuotos. Oficialiai jų klausyta mandagiai ir kantriai. Oficialiai jiems pasakyta, kad Amerikos užsienio politiką nulemia visuomenės opinija, kuri šiuo metu yra itin nepalanki Britų siūlomai linijai. Tačiau Britų paskleista čia argumentacija užaliarmavo tvirtosios politikos šalininkus. Ryškiausias tos politikos eksponentas, senatorius Knowland, respublikonų lyderis Senate, pirmas stojo griežton opozicijon galimam „appeasementui". Jei rudeninėje Jungtinių Tautų sesijoje, pareiškė jis, Raudonoji Kinija būtų praforsuota į tos organizacijos narius, jis, Knowlandas, atsisakys nuo savo pareigų vadovauti respublikonams Senate ir pašvęs visas savo jėgas, kad paveiktų Jungtines Valstybes išstoti iš JT ir atimti savo finansinę paramą tai organizacijai.

Ir Valstybės Depatamentas daro išvadas iš paaiškėjusio Britų nusistatymo:

„Nė vieno Britų kareivio į Indokiniją".

Nors šitas ir didžiai pasunki-

Nukelta į 2 psl.

Pasaulinė įvykių savaitė

DIDŽIOJOJE TARPTAUTINĖS POLITIKOS KRYŽKELĖJE

dabar yra atsidūrusi visa žmonija. Anglija, bijodama pirmųjų Maskvos atominių smūgių, traukiasi atgal, ir greičiau linkuri jai pasiduoti, negu kovoti. Viena Amerika nori atsilaikyti, bet jai perdaug rūpesčių. Amerikai, jaunai valstybei, persunku atsilaikyti prieš labai gudriai Maskvos vedamą politiką. Todėl susidaro didelė tarptautinės politikos kryžkelė ir bręsta labai didelė krizė. Ypač, kad Churchillis su Edenu pasenę ir nepajėgūs kūrybingai galvoti. Dar mažiau jie turi pasiryžimų. Jie daugiausia linkę į poilsį. O Anglijoje nėra kas turėtas jų pozicijas užpildytų.

Kai kas teigia, kad

TREČIASIS PASAULINIS KARAS

vos neprasidėžo prieš porą savaičių. Bet jis gali prasidėti kiekvieną dieną, jeigu kas sumanys rimtai pastoti kelią Rusijos vadovaujamai agresijai. Karas neišsiplečia tiktai todėl, kad nieko rimtai nesipriešina komunistų ėjimui pirmyn. O jie visą laiką eina pirmyn. Jie eina pirmyn Indokinijoje, Korejoje ir kitose vietose, kur vyksta vadinamieji „sukilimai", daromi tos pačios Maskvos diriguojamųjų jėgų. Jeigu kur nors bus sumanyta, kaip tai JAV buvo projektuojama padaryti Indokinijoje, ypač jeigu tai padarys vienos JAV, karas išsiplės.

PARYŽIUJE LEMIAMOS VALANDOS.

Dulles buvo atsisakęs vykti į Genevą ir atšaukė savo pavaduotoją Smithą, bet pakartotinai prašant Prancūzijai, jis nuvyko į Paryžių, ne Genevą, kur tariasi su atvykusiais iš Genevos Prancūzijos min. pirm. Mendes-France ir Edenu, kai tą pasitarimą bando užblokuoti Genevoje sėdįs Molotovas. Taigi, vyksta žūtbūtinė kova. Ir labai daug pareis nuo to, kas bus pasiekta Paryžiuje. Atrodo, kad Amerika į nuolaidas neis, kol komunistai neparodys noro susitarti, o jie, atrodo, neparodys, nes Indokinija jau baigiama užimti.

Teigiama, kad kai JAV buvo pasiryžusi padėti Vietnamui, tai Maskva jau buvusi susimobilizavusi pulti Japoniją... Tai gi, Maskva pasiruošusi kiekvienu metu pradėti naują karą. Vienos Amerikos ji neišsigąs. O kai Anglija pati „krinta į komunistų glėbį", tai nėra su kuo bendradarbiauti.

Laisvąjį pasaulį gali išgelbėti

TIKTAI KOLEKTYVINĖS PASTANGOS,

bet jas sutelkti yra labai sunku. Europoje būtų viena reali jėga — Vakarų Vokietija, bet ir jai jau Maskva sugebėjo „numesti nesantaikos kaulą", kuriuo susižavėjo jau žymi dalis politikų ir tuo v. Vokietija jau yra suskaldyta.

Akivaizdoje šių faktų, visi kiti yra tiktai smulkmena, tiktai nereikšmingi dalykai. Nedidelis dalykas, kad iš „Batoro" vėl pabėgo į vakarus du jūrininkai, kad per Baltiją tebebėga į vakarus ryt. Vokietijos „liaudies policininkai" (jau atbėgo 1654), kad Guatemaloj sudaryta jau antikomunistinė valdžia ir kt.

Austrijos užs. reik. ministeris pareiškė, kad

KOMUNISTAI TOL NEBUS SUKALBAMI, KOL NEPA-JUS RIMTO PASIPRIEŠINIMO.

Tai yra tikra tiesa. Ir tai patvirtina faktai. Š. Korėja ginkluojasi naujam puolimui. Paliaubų metu ji pasistatė 30 naujų aerodromų. Tailandas atsidūrė grėsmėje, prašo JTO pagalbos, bet Maskvos veto neduoda. Genevoje jokio susitarimo nėra. Maskva protestuoja prieš Irano pasisakymą dėtis į apsigynimo organizaciją... Maskva, kaip matome, „viešpatauja visoje politikos erdvėje" ir diktuoja laisvoms valstybėms, kad jos neturi teisės gintis...

Palauksime, kas bus sutarta Paryžiuje: ar Amerika viena liks, ar su ja bus dar ir Europa. Nuo to daug kas pareis ir pasikeis.

AUKOJO „N. L."

F. Pajarskas, Hamilton	5.—
J. Bajoraitis, Hamilton	5.—
O. Bieliūnaitė, Montreal	1.—
A. Kazlauskas, Mtr.	2.—
V. Skirgaila, Toronto	5.—
J. Kuprevičius, Mtrl.	1.—
J. Jakaitis, L. I., N. Y.	2.—
J. Poderis, Woodhawen, N. Y.	2.—
V. Tvarionas, Mtrl.	1.50

Už „NL" parėmimą visiems aukojusiems nuoširdus ačiū. **NL**

Ar ne kertama šaka?...

(Nepriklausomai Lietuvai iš New Yorko).

PATS DALYVAVO, PATS NIEKINA. AR TAI NE PUSIAU PRISIPAŽINIMAS? BYLA SVETIMOSE RANKOSE. APIE KOMPETENCIJAS

„Sandaros" red. M. Vaidyla, Žadeikiu buvo susitarta ir kaip sandariečių seime Willkes Bare, Pa. birželio pabaigoje dare pranešimą apie mūsų veiksnių vizitą Washingtone, kuriame jis pats dalyvavo, kaip ALT egzekutyvo narys. Pranešime paminėjo, kad į visus VLIKo pirmininko iškeltus klausimus buvo atsakyta „no" ir pridėjo savo išvadą, kad VLIKas tėra tik privati organizacija, kaip ALTas, SLA ir kitos. Prašė apie tai laikraščiuose nerašyti. Bet štai pats „Sandaroj" liepos mėn. 2 d. parašė: „Per paskutinį mūsų veikėjų vizitą Valstybės Departamente buvo aiškiai pareikšta, kad Valstybės Departamentas privačių organizacijų, kaip Lietuvos suverenumo reiškėjų, nepripažįsta, o VLIKas savo pobūdžiu vis dėlto tėra tik privati organizacija".

Visų pirma, yra žinoma, kad VLIKas V. Departamente neprašė jo pripažinti egziline vyriausybe, kas galima įrodyti paskelbus raštą, kurį VLIKo pirmininkas į Washingtoną nusivežė (tą sako ir VLIKo pirm. — žiūr. pasikalbėjimą). Antra, kuriems galams M. Vaidyla, o taip pat ir kiti ALT egzekutyvo nariai, kaip privačios organizacijos atstovai, veržėsi į Washingtoną asistuoti VLIKo atstovams, kada, pavyzdžiui, Vyk. Tarybos pirmininko nusistatymas buvo — daryti oficialius vizitus tik min. P. Žadeikiui dalyvaujant, kaip iš anksto su P. Žadeikiu buvo susitarta ir kaip jis buvo tris dienas prieš vizitą telefonu painformuotas? Trečia, kodėl M. Vaidyla sandariečių seimui nieko nepasakojo, kaip ALTo atsivežtas vertejas iškraipė visus VLIKo pirmininko žodžius, pakeisdamas jų prasmę, kad po vizito tuoj čia pat už State Departamento durų suislaukė pelnytų priekaištų nuo P. Grigaičio ir beveik neatsisveikinęs išskrido tuoj į Chicagą, palikdamas VLIKo pirmininką ir kitus delegacijos narius redaguoti raštą State Departamentui, kad būtų atitaisyta tai, kas gerbiamojo ALTo vertėjo buvo privirta? Ketvirta, ar visas tas ALTo exekutyvo dalyvavimas Washingtone kartu su VLIKo atstovu, daugiau pakenkęs negu pagelbėjęs bendriesiems lietuviškiems reikalams, nebuvo reklamos ieškojimas, už kurį didelė atsakomybės dalis krinta pačiam M. Vaidylai? Kažin ar garbinga oficialiai dalyvauti, privaičiai niekinti, o savo redaguojamam laikraštyje žeminti? Ar tai derinasi su politiko subrendumu.

— — —

Iš didelio rašto New Yorko „Vienybė" išėjo iš krašto.

Jei žinosime, kad LRS apkaltino ne VLIKas, bet kiti, kad jie tą apkaltinimą ir šiandien palaiko, tai bus aišku, kad visas tas Vyt. Gedrimo papiltas lekikonas prieš VLIKą prilygsta

Nukelta į 10 puslapį.

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

INDEPENDENT LITHUANIA

Redaktorius Jonas Kardelis

Redaguojama bendradarbiaujant Redakcinei Kolegijai.

7722 George Str., Ville Lasalle, Montreal, P. Q., Canada

Telefonas: HEmlock 7920.

Prenumerata metams:		Yearly Subscription Rates:	
Kanadoje	$ 5.00	Canada	$ 5.00
Amerika ir P. Amerika	$ 5.50	America & S. America	$ 5.50
Visur kitur	$ 6.00	Other Contries	$ 6.00
Teksto eilutė	ct. 0.15	Pajieškojimų kaina	$ 1.00

Adresų pakeitimas 25 ct. (su prenumerata arba sm. pašto ž.)

Ilgalaikiai skelbimai, pagal susitarimą, gauna nuolaidų.

V.L.I.K'o Pirmininkas

PRELATAS MYKOLAS KRUPAVIČIUS,

kalbėdamas į Montrealio lietuvių visuomenę, padarė lietuviškųjų reikalų apžvalgą.

— Susirinkome ne ten, kur turėjome susirinkti — Tėvynėje, — pradėjo jis savo pranešimą, — bet kur bebūtumėm, visur turime būti lietuviais. Mūsų broliai Tėvynėje turi sunkią kovą ir velka jungą, kokio nevilko net baudžiavos laikais. Tos kovos akivaizdoje ir mes turime išsilaikyti lietuviais. ypač, kad nuo mūsų laikysenos, atsparumo pareis daug ir Lietuvos atkūrimas. Sugrįžę, Lietuvoje rasime sunkias sąlygas, todėl turime būti organizuoti, sustiprėti lietuvybėje ir pasiruošti ateičiai.

Suminėjęs „emigracinę baciląˮ, kuri pakerta pagrindines tautiečių jėgas, VLIKo pirmininkas sumini savo atsilankymą JAV Valstybės Departamente, kur labai augštai įvertinama lietuvių vienybė ir jos pranašumas prieš kaimynus latvius ir estus.

— Vienybėje — mūsų galybė, — pabrėžia VLIKo pirmininkas. — Tiesa mes čia turime tūlų plyšių, kurie, deja, didėja, nes į juos prasiskverbia emigracinė bacila, bet labai svarbu, kad išliktume vieningi, vienybėje, kurią visi pripažįsta ir vertina.

Toliau Vliko pirm. plačiau aiškina VLIKo ir Dipl. šefo santykius. Jis teigia, kad nesutarimų šaknis, kap atrodo, yra vad. „Kybartų aktaˮ, kuriais norima išlaikyti buvusio režimo tęstinumas, nors p. Lozoraitis, atsilankęs Vašingtone ir patyręs tikrovę, tais aktais neoperuojąs, o ir VLIKas jų visai neatmetęs, užšaldęs, ligi juos galima būtų panaudoti, jeigu susidarytų reikalas, kuris padėtų mums kovoje už Lietuvos laisvę.

— Latviai laimingesni, — sako pirmininkas. — Jie iš anksto pasirūpino specialiu aktu perduoti savo atstovui Londone Latvijos valdžios funkcijas, kurias jis eina ir yra pripažįstamas. Mes gi nepripažinti ir nepripažįstami. Nors karo akivaizdoje Šveicarijoje buvo susirinkę Lietuvos atstovai ir padarė nutarimą, kad Lietuvos valdžia suteiktų užsieniuose esantiems įgaliojimus ir pervestų į užsienius pinigų Lietuvos reikalams. Tuos reikalavimus į Lietuvą vežė p. Lozoraitis. Be to, ir visuomenės buvo valdžiai įteiktas memorandumas ta pačia prasme, bet valdžia nieko nepadarė. Tai yra didžiausias jos nusikaltimas tautai ir Lietuvai.. Ir net ta telegrama užs. reikalų min. p. Lozoraičiui yra neoficiali ir neatidaro jam kelio į pripažinimą. Tai apgailėtini fakta, bet su jais reikia skaitytis.

Toliau pirm. sumini 1946 m. Berno konferenciją, kurion buvo suvažiavę Lietuvos diplomatai ir VLIKas. Ten buvo sutarta, kad p. Lozoraitis bus Užs. reikalų VLIKe vedėjas. Jis sutiko ir pasižadėjo, bet vėliau atsisakė. Jis ten pasiūlė ir formulę, kad lietuviškieji veiksniai vadovautųsi 1922 m. konstitucijos dvasia.

Palietęs dabar aktualiausį Bonnos klausimą, pirm. sako:

— Vienas iš dviejų tikrai meluoja, bet kuris šiandien dar sunku pasakyti. — Iš eilės duomenų vesdamas, prim. mano, kad greičiausia — ne Dr. Karvelis. Toliau jis nupasakojo visą šios „istorijosˮ eigą. Pagal Berno susitarimą, visus užsienių reikalus, kaip VLIKo užsienių tarnybos vedėjas, turėjo vesti p. Lozoraitis, bet jis atsisakė. Tada buvo pradeta rūpintis ryšiais su Vak. Vokietija, kuri yra mūsų kaimynė, su kuria santykiai labai svarbūs. Susitarimu buvo paskirtas ryšininku dr. Sakalauskas, po jo Brazaitis, Ivinskis ir dabar dr. Karvelis. Pačių vokiečių pageidavimu, jam buvo pasiūlytos praplėstų teisių sąlygos. Kad nepatektume į nepatogumus, buvo patiektas jo pristatymo sąštas. Kai vok. užs. reik. ministerija jį rado tinkamu, įteiktas oficialiai. Ir pasiūlyta atlikinėti konsuliarinės pareigos. Po mūsų ir latviai su estais gavo tokius pasiūlymus. Bet čia, turint prieš akis mūsų būseną, laikomasi rezervuotumo, — dr. Karvelis paskirtas laikinai.

Aptardamas VLIKą, jo darbus ir santykius, pirm. sako, kad jį pripažįsta visos valstybės, su kuriomis jis bendradarbiauja. Iš eilės valstybių yra pasiūlymų duoti atstovus, bet susilaikoma ,nes norima, kad visų lietuvių darbas ir veiksmai, žygiai būtų sutarti, suderinti, bet su p. Lozoraičiu neaglima susitarti, nors jam jau padaryti kraštutiniai pasiūlymai, ligi projektuojamojo Tautos Teisto imtinai.

Vašingtone priėmimas buvo labai jautrus ir yra konkrečių laimėjimų, bet jie pirma turi išeiti iš ten ir todėl jų dar negalima skelbti. Yra ir pasiūlymų, kurie per mus, lietuvius, daromi ir latviams ir estams. — Im ponuoja didžiausia lietuvių vienybė ir JAV Valstybės departamente, — pabrėžia pirm.

Palietus VLIKo vietos klausimą, pirm. sako, kad Anglija VLIKo nepriima, Francūzija sutiko įsileisti, bet JAV pataria, kol galima, likti Europoje. Tą pat sako ir Amerikos lietuviai.

Kai kas prastai įvertina VLIKo pajėgumą. Pirmininkas kategoriškai teigia, kad nebuvo nė vieno atsitikimo, kad koks reikalas būtų buvęs praleistas apleistas.

Kalbama apie rietenas VLIKe. Jų nėra. Natūralu, kad jeigu net poros šeimoje yra skirtingų nuomonių; kitaip ir būti negali.

— Bet kas liečia Lietuvos ir lietuvių tautos reikalus, tai yra absoliuti visų vienybė, — pabrėžia pirmininkas, karštai visų pritariamas. — Kolektyvinis darbas yra normalus, naudingas, todėl VLIKas čia tikrai neužsitarnauja kirčių, kurie jam dėl to yra skaudūs.

JAV Valstybės Departamente lietuvių tautos ir VLIKo įvertinimas yra labai sustiprėjęs ir mums palankumas labai didelis. Tas yra labai svarbu.

— Kaikas mus bando įtikinti, kad esą mes neturėję praeities ir neturime ateities. Tai yra piktas melas, — pabrėžia VLIKo pirmininkas. — Turime didelę ir didingą praeitį. Prisiminkime, kad Lietuva buvo didelė Europos galybė, su kurios valdovais skaitėsi didžiosios Europos galybės. Turime ir ateitį, tiktai ją turime patys išsikovoti, eidami tradiciniu kovos keliu. Bendruomenė ir jos Kultūros Fondas turi mus sutelkti ir suburti mūsų fizines ir dvasines jėgas, ne taip, kaip ligšiol. Jeigu Maironis skaičiavo, kas ne lietuvis, tai šiandien mes turime pasakyti, kad tas nelietuvis, kuris ne lietuvišką knygą **skaitys ir ne lietuviška lyra skambins, — baigė VLIKo pirmininkas, suminėjęs, kad įvertinimą ir linkėjimus Kanados** lietuviams jis yra pertiekęs „Nepriklausomos Lietuvosˮ redaktoriui pasikalbėjimo forma (žiūrėk skyrium, 1 puslapy pasikalbėjimą su VLIKo pirmininku).

HUBERT BELLAZZI

išrinktas į Catholic School Comission atstovauti Ville Lasalle III seniūniją. Jis yra žinomas Ville Lasalle statybinių medžiagų prekybininkas.

PO KAPITOLIAUS SKLIA...

Atkelta iš pirmo puslapio.

na „bendrą akciją�ˮ, vis dėlto jai rengiamasi, kad ir be Anglų. Tik išvykus Churchilliui, tuojau buvo sukviestas Anzus (Anstralija, N. Zelandija, US) tarybos pasitarimas. Tolimesni komunistų kariniai laimėjimai VietName anksčiau ar vėliau privers tas tautas, kurios yra gyvybiškai suinteresuotos Rytų Azijos erdvėje, pasakyti: „Stop! Dar žingsnis nuo čia reiškia karinę intervenciją“. Ar toji riba galės būti Laos ir Kambodža ar Burma ir Siamas, į tai turės duoti atsakymą kariniai ekspertetai ir įvykių eiga. O labai gali būti, kad komunistai, pasiėmę tai, ką mano galį nebaudžiami pasiimti, sustos ir bandys su virškinti savo grobį, traukdami to liau „taikosˮ giesmę. . .

Ne be to, kad tarp anglo-saksų lyderių nebūtų buvę rasta ir sutarimo sričių. Viena jų —

Europos Gynybos Bendruomenė,

ar, plačiau tariant, Europos gynybos sustiprinimas. Labai svarbu, kad Vašingtone sutarta dėl būdo leisti (ir padėti) Vokietijai apsiginkluoti ir tuo atveju, jei Prancūzija toliau sabotuotų Europos Gynybos Bendruomenę. Čia derinasi ir Churchillio „peace through strength“ (taika per jėgą), ypač kai tą „strength“ turi duoti vokiečiai ir finansuoti amerikonai. . .

— — —

Dėdės Samo niūrią nuotaiką dėl Vakarų Europos ahantų ištižimo kiek praskaidrina pastarieji įvykiai Amerikos žemyne — Guatemaloje. Čia jau ilgesnį laiką tęsėsi

tragikomiška padėtis.

Iš vienos pusės, tas kraštas ekonomiškai visai priklauso nuo Jungtinių Valstybių, nes apie 80 proc. ir eksporto ir importo eina su didžiuoju kaimynu. Bet toks dominavimas kaip tik ir išsaukė nacionalistinę antiamerikoninę reakciją, kuria gudriai pasinaudojo komunistai ir susisuko sau lizdus Guatemalos vyriausybėje. Žinoma, Jungtinės Valstybės būtų seniai galėjusios padaryti tam galą, bet toks tiesiogis įsikišimas būtų sukėlęs daug triukšmo ir pakenkęs santykiams su kitais Lotynų Amerikos kraštais.

Kad tas

komunistų prietiltis Amerikos kontinente

pavyko sulikviduoti taip sklandžiai, visai neparodant Dėdes Samo rankos toje eperacijoje, tai yra pirmoje eilėje nuopelnas apsukraus diplomato, Jungtinių Valstybių atstovo Guatemaloje John Peurifoi, kurs jau turėjo nemaža patyrimo su komunistų konspiracija Graikijoje, būdamas ten savo krašto atstovu. Ir gal dar didesnis nuopelnas buvo vieno „nežinomoˮ amerikiečių žvalgybos (CIA) agento, kurs per visą klastingų dokumentų labirintą susekė Švedijos vandenyse 10 mil. dolerių krovinį ginklų, gabenamų iš Lenkijos uosto Gdynės Arbenzui į Guatemalą.

Ginklai buvo skirti ne kariuomenei

(ji apie tai nieko ir nežinojo), o komunistų šalininkams darbininkų ir valsteičių tarpe apginkluoti. Reveliacija apie tą ginklų siuntą palaužė ir taip jau ne per stiprų armijos pasitikėjimą prezidentu Arbenzu ir pastūmėjo visą tolesnę įvykių raidą.

Dabar Jungtinėms Valstybėms teks išnaudoti šį politinį laimėjimą, duodant įvairiomis priemonėmis Guatemalai ekonominę paramą, o pirmoje eilėje pažabojant United Fruit Co., kuri ten negailestingai išnaudoja vietinius vargingus darbininkus ir tuo užtraukia apmaudą prieš visus amerikiečius.

J. Pj. J.

Didžiai Gerbiamą ir mielą mūsų Bendradarbį

INŽ. PETRĄ LELĮ,

skaudžioje nelaimės valandoje, netekus mylimos žmonos,

GENOVAITĖS LELIENĖS-RUPEIKAITĖS,

nuoširdžiai užjaučiame, taipgi ir gimines bei artimuosius.

„Nepr. Lietuvos Redakc. ir Admin.

Gilaus skausmo valandoje,

A. † A.

JONUI ŽEMAIČIUI

tragiškai žuvus,

jo žmonai Olgai ir vaikučiams reiškiame nuoširdžią užuojautą!

St. Bakšys, J. ir B. Gerčai, F. Krivinskas, M. ir M. Milkeraičiai, Vl. Stabingis ir J. ir M. Zurliai.

KOMUNIKATAS.

Lietuvos Diplomatų Šefas S. Lozoraitis nuo birželio mėn. 19 d. ligi liepos mėn. 4 d. viešėjo Londone, kur tarėsi su Lietuvos Ministeriu Didžiojoje Britanijoje B. K. Balučiu ir buvo priimtas Foreign Office'e šiaurės departamento direktoriaus. Šio vizito metu Min. Lozoraitį lydėjo pasiuntnybės patarėjas V. Balickas, pavaduodamas šia proga Min. Balutį, kurs sveiksta po ilgesnės ligos.

Min. S. Lozoraitis turėjo keli pasikalbėjimus su Latvijos ir Estijos ministeriais Londone. Su jais buvo ypač aptarti Baltijos Santarvės sudarymo 20 metų sukakties paminėjimo sumanymai ir kai kurie Baltijos Valstybių interesų atstovavimo Vokietijoje klausimai.

Min. S. Lozoraitis atsilankymo Londone metu taip pat susitiko su J. A. V. Ambasados nariais.

S. Lozoraitis dalyvavo 1941 m. sovietų įvykdytų deportavimų minėjime Lietuvių Namuose Londone ir ta proga susitiko su J. A. V. Kongreso nariu Cn. J. Kerstenu. S. Lozoraitis turėjo pasitarimų su lietuvių politikos veikėjais ir, Londono lietuvių Politinio Klubo pakviestas padarė Klube pranešimą.

Tęsdamas savo kontaktus su sovietų okupuotųjų kraštų atstovais, Diplomatų Šefas susitiko su lenkų politikais pusryčiuose, kuriuos jam padarė Lenkijos Respublikos Prezidentas A. Zaleski, ir revizitavo lenkų generolą V. Andersą, kuris prieš porą mėnesių atsilankė pas jį Romoje.

Neužmirskime atnaujinti „Nepriklausomos Lietuvos" prenumeratos

IR PARAGINKITE KITUS JĄ UŽSIPRENUMERUOTI

TĄ GALIMA ATLIKTI PAPRASČIAUSIU BŪDU: DĖKITE PINIGUS Į VOKĄ IR PAPRASTU LAIŠKU SIŲSKITE ADRESU: **NEPRIKLAUSOMA LIETUVA, 7722 GEORGE STREET, VILLE LASALLE, MONTREAL, P. Q.** Nebuvo atsitikimo, kad pinigai būtų žuvę. Kam patogiau, prašome siųsti ar banko čekiu ar pašto perlaida — Money Order'iu. Kam sunku prenumeratą apmokėti už visus metus, gali mokėti dalimis. Naujai atvykusieji laikraštį gauna bargan tol, kol prasikuria ir sugeba apsimokėti.

TRAGIŠKA MIRTIS.

Po ilgos ir sunkios ligos, liepos 7 d. Wellesley ligoninėj mirė nei pusės amžiaus nesulaukusi inž. P. Lelio žmona Genė Lelienė.

Velionė buvo gimusi tremtyje, Rusijoj, 1915 m. ir dar maža būdama patyrė vargą ir badą dėl tuo metu kilusios bolševikų revoliucijos.

1922 m. grįžo su tėvais Lietuvon ir apsigyveno Žemaitijoj, Mažeikiuose, kur lankė gimnaziją. Ištekėjusi 1932 m., persikėlė gyventi į Raseinius, Tauragę ir Panevėžį, kur jos vyras ėjo apskr. inžinieriaus pareigas.

Pasitraukus 1944 į Vokietiją, gyveno Hanau stovykloje ir iš ten 1949 m. išvyko į Kanadą, Torontą.

Neįprastas darbas, klimato sąlygos ir iš mažens patirtas vargas atsiliepė velionies sveikatai. Prieš metus pajuto skausmą nugaroj, bet gydytojai nenustatė, kad tai širdies ligos priežastis. Tik prieš 4 mėn. ligoninėj nustatyta, kad širdies vožtuvai apgedę ir jiems pagydyti nėra vaisto, esąs tiktai operacijos gydymo būdas. Velionė nekantriai laukė tos operacijos, bet nesulaukė.

Šeštadienį dalyvaujant giminėms, artimiesiems ir skaitlingam Toronto lietuvių būriui palaidota M. Hope kapuose.

Paliko skausme vyrą, dukrą ir sūnų. Palaidota per Šv. Jono bažnyčią. Kleb. kun. Ažubalis savo žodyje laidotuvėse pažymėjo, kad inž. P. Lelis daug prisidėjo prie bažnyčios perstatymo, ir likimas taip lėmė, kad jo šeimai pirmąjai tenka pasinaudoti perstatyta bažnyčia.

PASIKALBĖJIMAS SU VLIKO PIRMININKU

Atkelta iš 1 psl.

ri kitą pasiūlymą, kuris numato taip pat ginčytinų klausimų pavedimą specialiai sukurtam organui, į kurį neįeitų nei VLIKas, nei Lozoraitis. Geresnės ir nešališkesnės išeities VLIKas nenumato.

Su min. Žadeikiu Lozoraičio klausimas specialiai nebuvo nagrinėjamas, nors netiesiogiai ir buvo paliestas.

5. Ar yra sumanymų ir projektų kaip nors plačiau apjungti ir tas jėgas, esamas ar įsivaizduojamas, kurios visą laiką reiškia pretenzijas būti įjungtos į bendrą laisvės kovą?

— Ne tik VLIKui bet ir visiems yra aišku, kad nuo VLIKo narių skaičiaus Lietuvos laisvinimo darbas nei palengvės, nei paskubins laimėjimo. Tačiau VLIKui visada yra aktualus konsolidacijos klausimas. Naujų grupių priėmimas visada sprendžiamas pagal statuto nuostatus.

6. Ar numatoma, kad New Yorke, kur visų lietuviškųjų politinių srovių centrai, būtų tariamasi ir susitarta visais vienybę realizuojančiais klausimais?

— Vienas tokis grupių CK atstovų pasitarimas buvo. Jis savo darbų nebaigė. Prašiau, kad būtų sukviestas kitas tokis pasitarimas prieš mano išvykimą Europon. Pažadėta. Tikiu, kad bus ir ištesėta. Užsimota plačiai. Ar čia minimas klausimas bus diskutuojamas, negaliu pasakyti.

7. Kaip atrodo Kanada su savo lietuviais?

— Kanadoj esu pirmą kartą. Kanados kraštas man patinka. Čia užtruksiu labai trumpai. Buvau Toronte, Hamiltone. Montrealis paskuitnė mano lankymo vieta. Tad Kanados krašto geriau nepažinsiu. Nepažinsiu nei didžiumos Kanados lietuvių susitelkimų. Atlankytos vietos man padarė gražaus įspūdžio. Kanados Bendruomenę laikau gyvu organizmu, jautriu visiems Lietuvos reikalams ir gyvai įsijungusiu į kovą už Lietuvos laisvę. Kanados Bendruomenėje yra mažiau tarpusavių ginčų, negu kitur, ir gyviau remiamas VLIKas ir Tautos Fondas. Už visa tai aš VLIKo vardu jai reiškiu savo nuoširdžią padėką. Ypatingai dėkoju Kanados Tautos Fondo atstovybei už jos pasišventimą ir sėkmingą darbą.

8. Ar įmanoma, kaip reikalauja londoniškė LRS, paskelbti TF apyskaitą viešai?

— Įmanoma ir tokių norų turi ir pats VLIKas. VLIKas ne kartą tą klausimą svarstė savo posėdžiuose, ieškodamas priemonių ir būdų tam darbui atlikti. Tačiau kol kas yra kliūčių. Jos yra vietinio pobūdžio. Jas paašlinus mūsų finansinė būklė bus skelbiama. Tautos Fondo ištekliai saugojami labai budriai. Jo lėšos naudojamos tik pagal VLIKo patvirtintą sąmatą. Kas pusmetis jį kontroliuoja Kontrolės komisija. Kontrolės Komisijos revizijos aktas diskutuojamas vėl VLIKe, kur daromas paskutinis sprendimas. Atskaitomybė vedama tobulai ir ją visada galima matyti ir patikrinti.

9. Ar nemanote, kad būtų naudinga jau dabar pradėti informacija apie būsimos Lietuvos sienas?

— Lietuvos sienų klausimas jau seniai išspręstas. Jis yra paliestas ir didžiajame VLIKo memorandume, kuris buvo išsiuntinėtas visiems valstybių reikiamiems organams. Sienų klausimas buvo patikrintas ir JAV mūsų lietuviškųjų organų. Yra speciali komisija Taikos Konferencijai rengtis. Ten tas klausimas taip pat turės būti gvildenamas. Ar tos sienų informacijos teiktinos spaudai? Aš manyčiau, kad dabar dėl tam tikrų aplinkybių reiketų nuo to susilaikyti. Kas yra VLIKo nutarta ir JAV-ėse pritarta, galima rasti minėto didžiojo memorandumo žemėlapy. Tuo reikalu buvo savu laiku ir spaudoje rašoma. Tačiau jei visuomenė tuo klausimu norės pasisakyti spaudoj, tepasisako.

10. Ko mums, Kanadoje gyvenantiems lietuviams, palinkėtumėt?

— Asmeninės laimės ir geros vės, greito grįžimo laisvon tėvų žemėn, rimto pasirengimo grįžti, vieningo Lietuvos laisvinimo darbo ir, tarpusavio sugyvenimo bei lietuvybės išlaikymo srity, nesustingti tose ribose, kurių lietuviškamegyvenime Kanados lietuviai dabar yra pasiekę, grįžti laisvon Lietuvon skaitlingiau negu iš jos išvykta ir su tokiomis tėvynei lauktuvėmis, kokių ji iš mūsų laukia.. Baigdamas linkiu kitą kartą susitikti ne svetimose žemėse, bet savo laisvoj žemelėj.

VINCAS KRĖVĖ-MICKEVIČIUS.

Abu didieji Montrealio laikraščiai—„The Montreal Star" ir „The Gazette" — pranešė iš Philadelphijos, Pa., nelauktą žinią, kad savo namuose Swarthorme, Pa., liepos 7 d. mirė pasitraukęs Pensylvanijos universiteto slavų kalbų ir literatūros profesorius Vincas Krėvė Mickevičius, paskutinis Lietuvos ministerių pirmininkas prieš Rusijos įsiveržimą 1940 metais.

Paskutinėmis žiniomis, V. Krėvė prieš tris savaites buvęs operuotas ir jau pasveikęs, bet liepos 7 d., 6 val. 20 min. ryto ištikęs širdies smūgis, kurio organizmas neatlaikė.

Žinia tikrai sukrečianti, nes visai mums nelaukta, ypač, kad prieš dvejus metus, susilaukęs plataus įvertinimo visuomenės, kuri jam suruošė 70-ties metų sukaktuves, jis tartum įgavo naujų gyvybės jėgų ir pareiškė vilčių sugrįžti į laisvą ir nepriklausomą Lietuvą, pasiryžęs jai parvežti naują dar literatūrinį kraitį. Deja, Krėvės viltis pakirto neikėta mirtis, padariusi ir mums neapskaičiuojamą nuostolį.

Vincas Mickevičius gimė 1882 m. spalio 17 d. Subartonių k., Merkinės v., Alytaus ap. Pasimokęs Merkinės pr. mokykloje, bandė įstoti į vieną Vilniaus gimnazijų, bet nepasisekė. Vilniuje mokėsi „švedaudamas" privačiai ir 1900 m. Petrapily išlaikęs egzaminus už 4 klases, įstojo Vilniaus kunigų seminorijon. Po dviejų metų turėjo iš jos pasišalinti. Bijodamas grįžti pas tėvus, nuvyko pas kun. Šoblickį, į Marcinkonis, kame rado atostogaujančius klieriką Liudą Girą ir atvykusį studijuoti lietuvių kalbos žymųjį Kazanės universiteto profesorių Aleksandrovą, kuris Mickevičiui padarė didelį įspūdį ir didelę įtaką, veikusią jo gyvenimo žingsnius.

1904 m. išlaikęs Kazanėje brandos egzaminus, įstojo į Kijevo universitetą studijuoti kalbų ir literatūros, bet dėl 1905 m. revoliucijos, kurioje dalyvavo ir jaunas studentas Mickevičius, turėjo bėgti į užsienius. Atsidūręs Austrijoje, tęsė mokslus Vienos ir Lvivo universitetuose. 1908 m. Vincas Mickevičius gavo filosofijos daktaro laipsnį ir tais pat metais Kijevo universitete gavo magistro laipsnį (su aukso medaliu). Universiteto buvo pasiųtas papildomų studijų į Karaliaučių. Po to buvo Kijevo univ. docentu ir gavo pasiūlymą pasilikti profesorium. Tačiau jis nesutiko keisti tikybos, ir turėjo pasirinkti kitą darbą. Baku mieste, Kaukaze, jis ligi 1920 m. buvo gimnazijos mokytoju.

Pradėjus kurtis, po Pirmojo Pasaulinio karo, Lietuvos valstybei, Mickevičius buvo paskirtas Lietuvos atstovu Azerbaidzano respublikoje, kurios sostinėje Baku, jis gyveno. Sugrįžęs Lietuvon, dirbo Švietimo ministerijoje — knygų leidimo komisijoje ir inspekcijoje, redagavo „Skaitymus", tautosakos rinkinius, „Darbai ir Dienos", „Tauta ir Žodis", „Baras", „Gaisai", „Literatūra" ir kt. Nuo 1922 metų Universiteto Humanitarinių mokslų profesorius ir ilgametis dekanas. Okupacijų laikais — Vilniaus univ. profesorius.

Be mokslinio ir literatūros darbo, kurį jis pradėjo 1906 metais, Krėvė-Mickevičius dirba daug visuomeninių darbų: tūlą laiką Tautininkų srovėje, Šaulių sąjungoje, valdžios priprašytas — su keliais kitais visuomenininkais Lietuvių-rusų kultūros pažinimo draugijoje ir tt.

Vincas Mickevičius savo kūrybos raštus pasirašydavo Vinco Krėvės slapyvardžiu. Jo yra parašyta: „Sutemose" (pasakos ir dainos), „Šiaudinėj pastogėj", drama „Šarūnas", drama „Skirgaila", misterija „Likimo keliais", „Dainavos šalies senų žmonių padavimai", „Rytų pasakos", „Raganius" ir „Dangaus ir žemės sūnūs", kurių yra išleistas vienas tomas, o dabar Čikagos leidykla Terra šį veikalą leidžia keliuose tomouse. Galimas dalykas, kad Krėvė yra parašęs ir daugiau kūrinių, kurie dar nėra išleisti ir dar nėra žinomi. Gal tiktai dabar paaiškės. Yra, pav., žinoma, kad V. Krėvė yra rašęs satyrų, bet jos į spausdintus rinkinius nėra įdėtos.

V. Krėvė-Mickevičius buvo savaimingas, kaip ir dera dideliam rašytojui — o jis tikrai toks buvo, — visapusiškai išsilavinęs ir politiškai apsisprendęs. Ir buvo kietas, kaip tikras dzūkas. Niekam nemėgdavo įsiteikti ir visada buvo savarankiškas Krėvė. Dėl to turėjo kovų, net su savo buvusiais vienminčiais. Ir dėl to, galima spėti, jis, — didžiausis lietuvių klasikas, kurio kuriniai įtraukti visus vadovėlius, kurio kūryba yra didžiausis lietuvių literatūros pavyzdys, — nebuvo premijuotas valstybinė premija, jo tikrai iš visų premijuotų užsitarnauta pirmiausiai. Dėl to jis turėjo kovų net ir dėl savo literatūrinių darbų ir dėl savo politinės veiklos turėjo nemaža priekaištų, tačiau nė kiek nepelnytų. Nes tai buvo tikras lietuvis patriotas, „kietas, kaip titnagas" ir savo lietuviškume, ir savo darbuose, ir savo elgsenoje. Krėvė, kaip menininkas ir kaip žmogus, niekam nelenkė galvos.

Apsisprendęs savaimingumu, jis neturėjo draugų, kurie jo kūrinius verstų į kitas kalbas, ko jis tikrai vertas. Bet, kaip ir visi dideli rašytojai, įvertinami mirę, taip ir Krėvės „Dangaus ir žemės sūnūs" reikia išversti į kitas kalbas, nes šis veikalas tikrai vertas Nobelio premijos. Tikrai būtų didelė garbė ir lietuvių tautai, jeigu būtų pasirūpinta jo didžiuoju palikimu. Ir dabar šis veikalas reiktų išleisti juo puošniau ir impozantiškiau, nepasigailint ir gero dailininko tam.

Netekome Vinco Krėvės-Mickevičiaus, bet mokėkime sunaudoti bent jo didelį mums palikimą.

J. Kardelis.

P. S. V. Krėvei mirus, liko jo žmona ir duktė, ištekėjusi už inžinieritus Mošinskio, — jiems nuoširdi „Nepriklausomos Lietuvos" redakcijos ir bendradarbių užuojauta.

Nuo Lenino lig Malenkovo

PER TROCKĮ IR BERIJĄ.

3.

Iš provincijos suvažiavimų ir susirinkimų pradėjo plaukti sveikinimai, adresuoti „S. S. R. Ministerių Kabineto Pirmininkui ir Centro Komiteto Sekretoriui, G. M. Malenkov'ui". Spauda pradėjo vartoti išsireiškimą — „vadovaujant draugui Malenkovui". Vėliau, staiga citatų skaičius sumažėjo. Vietoj stambaus šrifto pradėjo vartoti paprastą. Greta Malenkov'o citatų atsirado citatos Berijos ir Molotovo. Kovo 13 — 15 d. „Pravda" liovėsi vartoti Malenkovo dvigubą titulą. Nuo to laiko, vietoje jo asmens reikšmės, atsirado reikšmė „Centro komiteto, susidedančio iš draugo Stalino išaugintų vyrų, į kurių rankas Stalinas perdave Lenino didžiąją vėliavą".

Paslapčiomis.

Augščiausioji Taryba, kuri buvo šaukiama kovo 14 d. tikslu patvirtinti visus pakeitimus, padarytus po Stalino mirties, buvo atidėta be jokio paaiškinimo. Jai susirinkus, patiektasis ministerių sąrašas skyrėsi nuo to, kuris buvo paskelbtas per radiją kovo 6 d. Vėl jokio paaiškinimo. Paslapčiomis kovo 14 d. susirinkęs „Partijos Centro Komitetas" padarė svarbų nutarimą, kuris buvo slepiamas visą savaitę. Augščiausioji taryba susirinko tik vienai valandai, tai buvo viena trumpiausių sesijų jos gyvenime. Ji plojimais užgyrė visus pranešimus, susijusius su pakeitimais, padarytais sekančią dieną po Stalino mirties, kurie paslaptingai buvo perdirbti kovo 14 d. posėdyje, bet ji nepravedė jokių formalių balsavimų, nei pakeitimų kitiems sprendimams patvirtinti. Malenkovas delegatams pasakė: „Vyriausybės jėga remsis savo kolektyviniu pobūdžiu". Tiktai savaitę vėliau, kovo 21 d., buvo paskelbta, kad kovo 14 d. Malenkovas, jam pačiam prašant, buvo atleistas iš partijos sekretoriaus pareigų, ir tuo būdu netekęs dvigubo vadovaujančio posto, kuris galėjo vesti jį prie „sosto" paveldėjimo.

Sumišimas.

Nei sostinės, nei provincijų spaudos redaktoriai, nei Augščiausioji taryba nebuvo painformuoti apie sprendimą, padarytą partijos kovo 14 d. slaptame susirinkime. Nepatikėtina, kad tai būtų buvęs viso Centro komiteto (216 asmenų) susirinkimas, nes tuo atveju žinios būtų pasiekusios redaktorius bei atskirų respublikų sekretorius. Ligi kovo 21-22 d. provincijų laikraiščiai toje skiltyje, kuri buvo skirta „Dienos naujienoms", vis dar talpino sveikinimus Malenkovui, pabrėžiant jo dvigubą pareigų titulą. Vėliau, staiga tai nutrūko. Daugumas tų laikraščių vieną dieną visai nepasirodė, nors daugelyje atvejų tai nebuvo nei darbo diena, ir sekančią dieną gana žymi jų dalis išėjo su naujų redaktorių pavardėmis. Kelios provincijos stambiom raidėm spausdino Malenkovo citatas ir sveikinimus jam, o tuo tarpu Gruzijoje pirmavo Berija ir jam buvo priskiriami dideli nuopelnai, kaipo buvusiam draugo kito gruzino, Juozo Stalino. Tuo būdu ta didžioji „konstrukcijos operacija subyrėjo, arba apsivertė augštyn kojomis.

Malenkovas,

pranešdamas augščiausiajai tarybai apie įvykusius pasikeitimus „Stalino" partijoje ir vyriausybėje, pažymėjo, kad tai buvo paties Stalino numatyta ir patvirtinta. Tikrumoje, jis patiekė tuos tarimus, kurie buvo priimti Devynioliktojo suvažiavimo. Tas suvažiavimas panaikino Politbiurą ir vietoj jo sudarė Prezidiumą iš 25 asmenų. Dabar Prezidiumas tapo sumažintas iki 10 narių, kurių dauguma buvo buvusiame Politbiure. Ligšiol joks patariamasis organas Sovietų Sąjungoje nebuvo sudaromas iš porinio skaičiaus todėl, kad išvengus sunkumų balsuojant. Tokia padėtis veda prie stagnacijos ir pa-

Nukelta į 8-tą puslapį.

DR. ST. DAUKŠA.

Dr. St. Daukša yra jau patyręs advokatas, dirbęs tą darbą Lietuvoje ir Vokietijoje. Bet kiekvienas kraštas turi savo tvarką, ir dr. St. Daukšai teko Kanadoje išsikovoti diplomo pripažinimas ir darbu bei pasiaukojimu — advokato teises.

Kad visuomenei, kurios patarnavimams jis yra pasiryzęs, būtų aiškiau, čia patiekiamos trumpos jo biografijos žinios:

Stasys Daukša gimė 1908 m. balandžio 30 d. Žemaitijoje, Traksėdžio vienkiemyje, Kvedarnos v. Baigęs 1927 metais Mažeikių valstybinę gimnaziją, tų pačių metų rudenį pradėjo teisių mokslo studijas Kaune V. D. Universitete, kurias baigė 1931 m.

Nuo 1932 ligi 1936 m. gilino teisių mokslo žinias Paryžiaus universitete, kur įgijo viešosios bei tarptautinės teises ir ekonomijos mokslų diplomus. Apgynus disertaciją apie Klaipėdos krašto autonomiją ir teismų organizaciją (Le Regime d' Autonomie du Territoire de Klaipėda; Organisation judiciaire), kurios jury sudarė žymus tarptautinės teisės žinovai profesoriai Le Fur, De la Pradelle ir Basdevant, — 1936 m. gruodžio 15 d. buvo suteiktas Paryžiaus Universiteto Teisių daktaro diplomas.

Studentavimo metu Kaune dirbo kaip revizorius Valstybės Kontrolėje, o 1931 metais perėjo į Užsienių reikalų ministeriją ir ėjo šioje žinyboje įvairias diplomatines pareigas ligi Lietuvos okupacijos: pasiuntinybės attache Paryžiuje, užsienių reikalų ministerio kabineto vedėjas, Lietuvos delegacijos sekretorius Tautų Sąjungos pilnaties posėdžiuose Ženevoje, Pabaltijo Antantės konferencijų sekretorius Talline, Rygoje ir Kaune.

Susidarant Lietuvos laikinąjai vyriausybei Kaune 1941 m. birželio 23 d., buvo pakviestas Darbo ir Socialinių Reikalų viceministerio pareigoms. Ministeriui Dr. J. Pajaujiui negalint atvykti į Kauną, Dr. Daukšai teko organizuoti naująją ministeriją ir ruošti naujus darbo ir socialinių įstatymų projektus ir atstovauti šios žinybos reikalus ligi Dr. Pajaujo atvykimo ir įsijungimo į laik. vyriausybės darbą.

Vokiečiams nutraukus laik. vyriausybės veiklą, 1941 m. rugpjūčio 12 d. Dr. Daukša buvo priimtas Lietuvos advokatūron. Vertėsi advokato praktika Kaune, prie Lietuvos ir vokiečių okupacinės valdžios teismų, ligi 1944 m. liepos mėn., kada turėjo dėl naujo bolševikinio antplūdžio apleisti savo kraštą ir su šeima išvykti tremtin.

Gyvendamas Austrijoje, Vorarlbergo krašte, trejus metus dirbo kaip advokatas prie pranūzų teismų ligi persikėlimo Kanadon. Atvykęs 1948 m. vasarą į Montrealį, netrukus pradėjo teisininko darbą advokatų Gauthierier ir Masse biure tęsdamas profesinį darbą per paskutinius penkis metus. Kanados valdžiai pripažinus įgytus Europoje teisininko diplomus, Dr. Daukša š. m. birželio 21—22 d. išlaikė advokato egzaminus ir birželio 30 d. buvo prisaikdintas, kaip advokatas.

Gyvendamas Montrealyje, ypač per pirmuosius trejus metus, gyvai dalyvavo visuomeninėje veikloje. Aktingai rėmė Kanados Lietuvių Bendruomenės organizavimo darbus, kaip LOK narys, ruošdamas statuto projektus ir atlikdamas kitus organizacinius darbus.

Dr. Daukša yra vedęs 1938 m. Gražiną Petronytę, dipl. ekonomistę, baigusią V. D. Universitetą Kaune. Turi du vaikus — dukterį Mariją-Ireną-Ynditą ir sūnų Saulių Antaną.

Įgijęs visas valstybines advokato teises, Dr. St. Daukša pradeda savarankišką advokato praktiką, kurioje jis jau turi didelį patyrimą.

Kaip kurėsi Kanadoje lietuviai

53. VIENA IŠ TRIJŲ GRAŽIAI PRASIKŪRUSIŲ ŠEIMŲ

Trys Montrealio lietuviai — J. Matulaitis, J. Kriaučeliūnas ir A. Majauskas — gražiai mokėjo ir moka sutelkti finansus, darbą, ir sfugebėjimus, kad puikiai funkcionuotų jų trijų bendrai vedama moderni valykla VICTORIA CLEANERS & DYERS Co, esanti 2832 Allard Ave, Ville Emard (žiūrėkite NL skelbimą), bet jie visi gyventi yra pasiskirstę po visą didįjį Montrealį, kuris sau, pasirinkęs tas vietas, kurios jiems patinka.

Su J. Matulaičiu mums teko anksčiau „oficialiai" kalbėtis, kaip su vienu iš trijų direktorių ir savininkų, kuris ir savo įmonę aprodė, bet pp. Kriaučeliūnus tiktai dabar pasisekė pasiekti. Ir nenuostabu, nes jie pasirinkę tolimą vietą, kur yra ramu ir malonu gyventi.

— Mes mėgstame ramumą ir pasijieškojome ramią vietą, — sako p. Kriaučeliūnas į mano pastabą, kad vieta atrodo, kaip vasarnamis.

Ir pasivažinėjimas, ir viešnagė pas pp. Kriaučialiūnus buvo tikrai maloni. Jų namas, kaip ir kaimyniniai namai, pastatytas skyrium, apsuptas sodeliu, gėlynu, kurį atsidėjusi puoselėja p. Kriaučeliūnienė, didelė gėlių mėgėja. Ji, prisimindama Lietuvą, savo sodnely augina, rūtas, mėtas, lelijas — tai pagrindinės Lietuvos darželių gėlės, — o svogūnelnai žyduoliai gražia „tvorcle" aprėmina visą darželį.

— Čia, va, lietuviška kriaušė ir obelėlė, o čia jau šiltesnių kraštų medelis — persikas, — sako p. Kriaučeliūnas. — Čia, medžių pavėsy galima atilsėti, čia ramu, ir kaimynai ramūs..

Galimas dalykas, kad p. Kriaučeliūnas ramybės pasiilgęs, nes jaunas dienas jis turė jo gana neramias.

P. J. Kriaučeliūno tėvas turėjo ūkį prie pat Vokietijos sienos, dar carinės Rusijos laikais, ir buvo knygnešys. Lietuvos pasieny virė savaimingas gyvenimas, kuris nebuvo ramus, nes knygnešius persekiojo carinė žandermerija. Ir jam teko pasitraukti iš Lietuvos — į Angliją. Ten J. Kriaučeliūnas augo, su broliu. Mieste. Tėvui nepatiko tas gyvenimas ir jis, kai tiktai susidarė laisvesnės sąlygos, amnestija, sugrįžo atgal į Lietuvą. O ši jaunimui, augusiam ir pripratusiam prie miesto gyvenimo, atrodė gana keista. Ypač broliui. Jis niekaip ne galėjo suprasti, kad gardus pienas, kurį jis mėgo gerti, yra gaunamas iš karvės... Ir kai jis pamatė, kad pieną moterys melžia iš karvių, atsisakė gerti...

— Duokit man vyro pieno", — prašęs vis brolis, — pasakoja juokdamasis p. Kriaučeliūnas, aiškindamas, kad Anglijoje pieną atveždavęs... vyras..

— Nieko nepaprasta, — sakau p. Kriaučeliūnui. — Aš pažįstu vieną asmenį, kuris, gimęs ir augęs kitur, parvykęs į Lietuvą ir pamatęs baltus beržus, manęs, kad šie medžiai esą dažyti... Ir pagalvojęs: „kultūringas kraštas, — net medžius dažo"...

— Man įdomu, kodėl jūs vykote iš Lietuvos? Turėjote nemažą ir gerą ūkį, geroje vietoje ir galėjote gyventi?

— Buvau pripratęs mieste gyventi ir tokiose sąlygose nenorėjau pasilikti.

— Kada iš Lietuvos išvykote?

— 1926 m. Vienas iš pirmųjų, kai tiktai galima buvo vykti į Kanadą. Išviso drauge vykome 17 asmenų.

— Kokiomis sąlygomis?

— Į žemės ūkio darbus. Taip informavo agentas.

— Ir dirbote žemės ūkyje?

— Mus nugabeno į Saskatchevaną. Iš 17 ligi kelionės galo beliko tiktai 12 asmenų. Vykome ligi galinės stoties, nes kitose su ūkininkais nesulygome dėl atlyginimo. Pradžioje mums siūlė po 2 dol. už dieną, o gale kelionės gavome darbo po 4 dol. už dieną ir visą išlaikymą. Bet buvo pasiutiškai karšta, kai turėjome statyti nukirstus javus, — prisimena p. Kriaučeliūnas.

— Bet pasibaigė javų kirtimas, prasidėjo bulviakasis. Kai šis pasibaigė, ėjome miško kirsti, bet ten buvo gyvas išnaudojimas ir nežmoniškos gyvenimo sąlygos: barakai lentiniai; nors ir visą laiką kūrenami, bet vis vien šalti. Įsivaizduokite berne lius, pabėgusius nuo kariuomenės, po 18—19 metų... Labai liūdnas jų buvo vaizdas. Kiti verkė kruvinom ašarom..., — sako p. Kriaučeliūnas.

— Kaip gi atsiradote Montrealy?

— Teko iš miško bėgti. Pirma į Sault St. Marie, paskui į Toronto, ir ten nepatikus — į Montrealį. Čia man padėjo p. Ambrazas.

— Kaip perėjote į dabartinį biznį?

— Tūlą laiką dirbau valykloje, kur vedėju buvo lietuvis p. Jasiūnas. Aš gerai dirbau ir jam patikau, bet jis buvo kietas kaip peilis, todėl su juo susikirtau. Dėl atlyginimo. Kai jis užsispyrė man pridėti, išėjau.

— Buvo depresijos laikai, — sako p. Kriaučeliūnienė. — Sunkūs laikai. Ir taba buvo pasiryžta eiti į savarankišką darbą.

— Mus atkalbinėjo, — prisimena p. Kriaučeliūnas, — Sako, trim negerai, o ten dar giminės... Bet mes to nepaisem.

— Ir turite gerus santykius?

— Puikiausius, nes mes esame darbą sunormavę, pasiskirstę pareigomis ir mums viskas aišku. Todėl nesusipratimams nėra ir pagrindo.

Vis teiraudamasis priežasčių dėl ko mūsų tautiečiai vyko iš Lietuvos, aš teiraujuosi to ir p. Kriaučeliūnienę, bet ji susigraudina ir nieko negali atsakyti. Vėliau sužinojau, kad p. Kriaučialiūnienė yra kilusi Žebraitytė, iš Budviečių, Pajevonio val., Mariampolės aps., į Kanadą atvykusi 1930 metais. Ji turi daug prisiminimų, kurie graudina. Gal todėl ir jos sodelis ir jos darželis taip primena Lietuvą.

Bet pp. Kriaučeliūnų pora turi ir didelį malonumą, nes jų dukrelė lanko augštesniąją mokyklą (High school), kurią baigs ateinančiais metais ir mokosi skambinti pianinu. Ji, čia gimusi, čia augusi, gražiai kalba lietuviškai ir dažna viešnia lietuvių parengimuose, kas yra labai gražu ir malonu.

Vizito metu, pas pp. Kriaučeliūnus viešėjo iš Čikagos p. Druktenytė, kuri labai gražiai paskambino. Įdomu buvo sužinoti, kad taip skambinti ji išmokusi tiktai mokykloje, kuri taip tvarkosi, kad išmokina ir skambinti.

Pavakary, praleidus tikrai gražioje aplinkumoje ir malonioje šeimoje popietį, teko nuoširdžiai dėkoti šeimininkams už priėmimą ir linkėti gražiausios ateities.

HENRIKAS NAGYS

Pastabos apie 1953 metų grožinę lietuvių literatūrą

3.

„Didžiojoj kryžkelėj“ Bernardas Brazdžionis paliečia tris pagrindines temas: žmogiškąjį praeinamumą, tikėjimą savo pavergtos tautos prisikėlimu, ir pasaulį, aklą tiesos ir laisvės ideialui, žengiantį katastrofon. Visas tris temas apjungia vienumon, Brazdžionio poezijai taip charakteringa, krikščionybės apoteozė. Minėtas temas Brazdžionis įvairiausiais variantais išdainavo gausiuose savo rinkiniuose, „Ženkluose ir stebukluose“ bei „Kunigaikščių miste“ pasiekdamas technikinio išbaigimo ir išraiškos kondensuotumo kulminacijos. Tremties rinkiniuose, tiesa, nevienas eilėraštis dar sušvyti nauja spalva, formaliu meistriškumu, bet tokios išraiškios visumos Brazdžionio knygose neberadome. Labjausia, turbūt, todėl, kad rinkiniuose jau pasitaikydavo visiškai prozaiškų eilių arba ir blankesnių pakartojimų anksty vųjų poetinių priemonių bei užmanymų. Toks likimas sunkiai išvengiamas poetui, išleidžiančiam daug knygų ir apvaldančiam be galo lengvai formą. Vienu dalyku, po kiekvienos naujos B. knygos, netenka abejoti: poetas yra apdovanotas tikrai neeiliniu talentu. Brazdžionio eilės visuomet sklandžios, lengvai skaitomos, dar lengviau smingančios atmintin (viena priežasčių Brazdžionio poezijos populiarumo), išpuoštos visom, poetikos vadovėliuose išvardintom, stilistinėm puošmenom. Ir nežiūrint visų šių akivaizdžių išorės sugebėjimų, Brazdžionio dabartinė poezija nebeveikia taip tiesiogiai ir sugestyviai, kaip kadaise. Pasikartojimas ir, dalinai, trafaretu virtęs poetinis įvaizdis, kreipinys ir pats priėjimas prie vaizduojamosios medžiagos, mūsų manymu, yra tokio priblėsimo priežastys. Pavartykime „Didžiąją kryžkelę“ ir pasiklausykime poeto, pagrečiui prisimindami aną Brazdžionį iš „Ženklų ir stebuklų'' ir „Kunigaikščių miesto“.

Tik čia, kur tu beprasmiškai
[kritai,
Pravirks žvaigždė, pro miglą
[prasikalus,
Kai kils kažkur daina, kažkur
[žaliuos krantai
Ir saulė švies augštai kaip
idealas.
(D. K., 12 psl.).

Į pietus skrenda paukščiai,
[Į vakarus šešėliai,
O mano siela skrenda į šiaurę
[— atgalios. . .
Piliakalnių papėdės, Dubysos
[dobilėlia.
Į tolimą, į mylimą, į Lietuvą
[vilios.
(D. K. 54 psl.)

Tikiu: regėdamas besiplakant,
[ilgesį,
Tartum iškritusį iš lizdo
[paukštį be spalvų.
Sunkių žmogaus tremties
[dienų tvankoj suvilgysi
Viltim sugrįžtančiųjų tėviškės
[dienų.
(D. K. 15)

Vergai, vergai ir jūs, kur
[temdot saulę,
Ir jūs, kur jieškot josios
[tamsoje,
Vergai, tautas pavergę ir
[pasaulį
paplukdę kraujo upėse, deja,
Vergais vergaują varganoj
[vergijoj,
Ir niekas jūsų laisvėn
[nepaleis, —
Mažiausio vėjo padvelkimo
[bijot,
O žaidžiat žudančiais atomo
[spinduliais.
(D. K. 101)

Maža atranka, reprezentuojanti mūsų suminėtas tris pagrindines siužetines naujojo rinkinio grupes. Bandėme parinkti tokius posmus, kurie ryškiausiai parodytų „D. K.“ randamą nuotaiką ir toną. Tiesa, praleisti čia keli būtini pavyzdžiai iš dviejų skyrių „Paryžiaus paletė'' ir „Ekskursija į UNO“, kuriuose Brazdžionis, sekdamas vieną kitą modernųjų poetų, jieško skirtingesnių įforminimo būdų, tai pasinaudodamas žurnalistiniu — aprašomuoju metodu, tai — tipingu amerikiečių poezijai — kalbėtinai informatyviu. Nepacitavome todėl, kad tų eilėraščių teisingam pajautimui yra būtinai reikalingas visas kontekstas (priežestingumo rūšys juose tokios, kaip prozos veikaluose!), reikalaująs perdaug vietos laikraščio ribotoj erdvėj.

Nors ir nemanome remtis vien augščiau surašytais pavyzdžiais, darydami išvadas, — tačiau norime skaitytojui parodyti, kaip pav., žmogiškojo praeinamumo motyvas, kad ir duotam pirmajam pavyzdy, yra įvairiopa prasme silpniau išsakytas ir įformintas, negu B. vienam stipriausių rinkinių „Ženkluos ir stebukluos“. Tenai tokio sauso ir racionalaus palyginimo, kaip pastarojoj eilutėj, tikrai nerasime.

Tėvynės ilgesio motyvas — tremties metu taip dažnas ne tiktai Brazdžionio poezijoj — „Didžiojoj kryžkelėj'' dainuojamas, jeigu ir paties autoriaus poezijoje jau girdėtais, jautriais žodžiais, subtiliai, dažnai (kaip antram mūsų cituojamam pavyzdy) tikrai pagaunančiai. Pasitaiko, beje, ir biogesnių tos tematikos eilių: kur poetas, patekęs pavojingon rutinon, niekaip nebeįstengia įkvėpti gyvybės šimtais kartų naudotiem išsireiškimam. Tokius nepasisekėlius posmus atstovauja trečiasai mūsų cituojamas pavyzdys. Pirmuosiuose trijuose knygos skyriuose, ir paskutiniajam, jų galima rasti net perdažnai.

Nevisai įtikinamai skamba „D. K-ėj“ ir — taip pat pagrindinė Brazdžionio poezijos ypatybe tapęs — pranašiškasai patosas, nukreiptas į pasaulio sąžinę. Kadaise šviežia, lietuvių poezijoj nenaudota, priemonė, toks savanaroliškas degantis šauksmas **tryško, jėgos** kupnas, iš Brazdžionio knygų, taip sugestyviai, kad skaitytojas mielai peršokdavo prozaiškesnes vietas ir įkyresnius bei manieringesnius pasikartojimus ir leisdavosi nešamas plačios eilėraščio dinamikos, impulsyvių vaizdų ir palyginimų srovės. Šiandien dažnam tokio pobūdžio eilėrašty tesigirdi vien balsas, kartojąs prakalbines tiesas, bet nebėra tos ugnies, sutirpdžiusios oratorinę prozą ir apokaliptines vizijas į poezijos lydinį.

Minėjome du skyriu — Paryžiaus paletą ir Ekskursiją į UNO, kaip tam tikra prasme — naujus savo tematika ir jos traktavimu. Džiugus dalykas — Brazdžionis yra vienas tų poetų, kurie nuolat palaiko gyvą ryšį su kitų tautų literatūra, kurie moka ir įstengia pasiimti iš svetimųjų tai, kas naudinga ir paskatinančio, kas galėtų tikti jų kūrybai. Mums tie du skyriai patiko labjausia — ir dėl jų pionieriškos dvasios, ir dėl jų šviežumo, ir dėl jų konkrečios poetinės vertės. Aišku, yra tuose skyriuose (gal net daugiau negu kituose) prozos, nepasisekusios ironijos, ne visur išlaikytos kalbinės manieros, bet visumoje jie yra gyvastingesni, turtingesni nauju žodynu ir naujom stilistinėm priemonėm, vienu žodžiu, dokumentas, kad poetas tebekovoja už naujas išraiškos priemones, kad jis nėra sustojęs stagnacijos kely. Apie rezultatus dar kalbėti ankstoka, bet tekantis vanduo turi visados galimybių atrasti plačiuosius vandenis, ne kaip tvenkinys.

Grįžtant prie įžanginių pastabų, norėtųsi dar kartą akcentuoti poetinio gyvastingumo būtinybę, nes ir tauriausios temos, papuolusios įforminimo trafaretan, pasidaro neįtikinamos, teatro terminologija kalbant, štampai, kurie skaitytojo sąmonėje nebepajėgia sukurti meniškosios tikrovės iliuzijos. Gali visuomenininkai vienaip ar kitaip nurodinėti poetams jų tikslus, būtiną kelią, teikti jiems pamokymus ir įvairiom progom net deklamuoti jų eiles, visdėlto vienintelis mąstas liks literatūriniams kūriniams vertinti, t. y., jų konkreti literatūrinė vertė, nepriklausanti nei laikmeičo reikalavimams, nei nūdienos skoniui. Patriotinė poezija kiekvienoj tautoj yra laukiama, tiktai dėl jos pobūdžio galima turėti įvairių nuomonių. Mūsų manymu, kiekvieno poeto kūryba, išaugusi iš savo tautos ir žemės gelmių ir tradicijų, yra iš esmės patriotinė. Ir dar: taip pat ir patriotinei poezijai yra taikomi tie patys kriterijai, nustatyti, bet kurio žanro ir tematikos literatūrinės kūrybos vertę.

(d. b.)

Iš visur ir apie viską

STALINĄ SU HITLERIU SLĖGIA 54 MIL. LAVONŲ.

Vokietijoje išleista knyga „Po Šešerių Metų... Vokietija Šiandien“, kuriai įvedamąjį žodį parašė pats Vokietijos ministeris pirmininkas Dr. Adenauer. Ta knyga verta dėmesio. Joje be ko kita rašoma, kad paskutiniajame kare žuvo vokiečių karių trys milionai ir civilių gyventojų (per miestų bombardavimus, pafrontėj, evakuacijas ir tt.) 3.600.000. Taigi viso labo vokiečių žuvo 6.600.000. Austrų ir italų karių žuvo 460.000 ir civilių žmonių 190.000. Vakarų sąjungininkų karių žuvo 839.000 (tame skaičiuje amerikiečių 229.000) ir civilių 690.000.

Rytų ir Pietų Rytų Europos (neskaitant Rusijos) karių žuvo 1 milionas ir civilių 8.000.000 (į tą skaičių įeina ir Lenkijos, Rumunijos ir tt. nužudyti žydai) ir, Sov. Sąj. karių žuvo 13.600.000 ir civilių 6.700.000.

Azijoje žuvo karių 7.600.000 ir civilių 6.000.000. Be žinios dingo, kuriuos taip pat reikia laikyti žuvusius 3.000.000. Viso labo antrojo karo aukų yra 54 milionai. Prie to skaičiaus dar reik pridėti 35 mil. sužeistų, invalidų.

Tai Stalino ir Hitlerio „nuopelnai“ žmonijai.

AR ŽMONIJAI GRESIA BADAS?

Gyventojų skaičius žemėje kasdien padidėja po 170.000 galvų.

Peržiūrėję statistikos duomenis, matysime, kad 1850 metais mūsų planetoje buvo 1.100 mil. gyventojų, 1900 m. 1.500 mil., 1937 m. 2.125 mil., o šiandien jau pustrečio biliono. Ekspertų apskaičiavimu, netrukus pasaulyje bus keturi bilionai gyventojų.

Jiems išmaitinti, reikės padidinti maisto produktų gamybą. Nežiūrint to, kai kas mūsų planetai pranašauja gana liūdną ateitį.

Darvino anūkas savo pagarsėjusioje knygoje „The next million years“, rašo, kad jeigu nebus padidinta gamyba, tam tikslui pavartojant atominę energiją, saulės šviesą ir vėjo jėgą, gyventojų skaičius savaime ims mažėti, arba priešingai, teks panaudoti gimdymo kontrolę. Be, to, esą galimas dalykas, kad maisto trūkumas žemėje ilgainiui žmones pavers egoistais ir jie, nelyginant žvėrys, pradės vienas kito neapkęsti. Tačiau, toliau jis rašo, mokslas sugebės tam užbėgti už akių.

Prancūzijoje pagaliau grįžtama prie seno projekto, kurį 1874 metais norėjo vykdyti kapitonas Bondeire. Mat, jis buvo sumanęs Sacharą paversti derlingais plotais, jos viduryje padarius jūrą. Ta jūra būtų aprūpinta 200 km ilgio kanalu itt.

Yra ir kitų,, paprastesnių priemonių kovai su gręsiančiu badu. Pavyzdžiui, ekspertai sako, kad dėl nerūpestingumo bei neapdairumo, kasmet žūsta apie 65 milionai tonų grūdų. Be to, yra tokių „ekonomsitų“, kurie, norėdami išlaikyti tam tikrą kainų lygį, tiesiog naikina maisto produktus. Žodžiu, visą tai sureguliavus, žmonijai nereikės drebėti dėl savo ateities.

■ 1645 m. Latvijos Kuršo kunigaikštis Jokūbas nupirko iš ispanų Guadalupės salą, esančią Antilų salyne, Karibų jūroje, ir ten apgyvendino protestantus lietuvius, kurie katalikų persekiojami, atbėgo iš Lietuvos į Kuršą. Daug lietuvių ir kuršių apsigyveno gretimoje Tibago saloje. Jų buvimą primena ir miestų vardai, kaip Mitau, Kurirsche-hafen ir kt. Netrukus ir tas salas ėmė plūsti olandai, prancūzai, ispanai ir anglai. Jau 1665 m. jas užvaldė britų piratai. Kuršo kunigaikštis neturėjo laivyno, nei jegų joms apginti ir tos lietuviškos bei latviškos nausėdijos (kolonijos) atiteko kitiems. Jų gyventojų dauguma išsikėlė į Amerikos Žemyną.

■ Bavarijos pelkėse, netoli Bambergo miesto. Vokietijoje, surasti akmeninio amžiaus žmonių griaučiai. Įdomu, kad tie žmonės buvo palaidoti virš kapo, kur anksčiau buvo palaidotos nuo 6 iki 14 metų mergaitės. Šis atrasta laidojimo mieta priskiriama 4.000 m. prieš Kristaus gimimą laikotarpiui ir — vokiečių mokslininkų teigimu — tai yra pats didžiausias priešistorinių laikų kapinynas, kokį iki šiol vidurnėje Europoje buvo pavykę užtikti.

■ Bičių motina arba bitinėlis gyvena vidutiniškai 5 metus, o bitė darbininkė tiktai 3 metus. Bitinėlis maitinamas ypatingu maistu, turinčiu daug vitaminų, ypač vitamino B. Jau išbandyta, kad ir musės, maitinamos tokiu maistu, išgyvena net pusantro musės amžiaus. Beliko atlikti bandymus su žmonėmis: ar žmogus, maitinamas pagal šią „dietą'', vietoj 80 metų gyventų 120 ir būtų stiprus ir jaunas?. . .

ORANGUTANGAS.

Orangutangas savo kūno pavidalu ir gyvenimo būdo savybėmis labai panašus į žmogų, todėl jis gamtininkų priskiriamas prie vadinamų žmogiųjų bezdžionių. Orangutangai gyvena Sumatros ir Borneo salų žemumų miškų tankumynuose. Čia bezdžionės beveik visą laiką būna medžių viršūnėse ir tik labai retai tenusileidžia žemėn. Dėl orangutango panašumo į žmogų, vietos gyventojai dejakai jį vadina giriniu žmogumi.

Orangutangas , vidutinio ūgio ir labai stiprus gyvulys. Stačias virš keturių pėdų augščio. Priekinės orangutango galūnės arba rankos labai ilgos. Užpakalinės kojos labai trumpos. Kūnas apaugęs ilgais, šiurkščiais, rudos spalvos, plaukais su nedidele priemaiša minkštų povilnės plaukų. Tik atskiros kūno dalys, pav., veidas, ausys, išdribęs pagurklis (balsinis maišas), rankų delnai ir kojų padai beveik pliki.

Priešakinės ir užpakalinės orangutango galūnės gerai pritaikytos liapioti medžiais.

Orangutangas gyvendamas ir laipiodamas medy, jaučiasi saugiai, žemėje jaučiasi nepatogiai. Priešakinėmis galūnėmis orangutangas raško medžių vaisius, laiko ir nešioja vaikus ir taip toliau.

Orangutangai minta vaisiais, o aki jų neužtenka, tti medžių augalais ir žaliais lapais. Orangutango dantys susodinti į didelius ir stiprius žandus, labai stiprūs. Ypač išsivystę iltiniai dantys, kuriais be ko kito, orangutangas ginasi nuo priešų. Pav., užpultas krokodilo, jis nuo jo nebėga, o pastarąjį pats puola, pradeda trypti kojomis, mušti kumštimis ir, pagaliau, sugriebęs už nasrų juos perplėšia. Smauglio užpultas, pastarąjį dantimis pusiau pergraužia.

Orangutangai gyvena šeimomis. Šeimą sudaro tėvai ir 2—4 įvairaus amžiaus vaikai. Patelė kasmet gimdo po vieną vaiką. Vaikus ji labai myli, globoja ir, prireikus, juos gina, net sigailėdama nė gyvybės. Dienos metu patelė parūpina šeimai maisto. Vakaro sulaukę iš medžių šakų ir lapų pasiruošia guolį. Tai daro dažniausiai patinas. Beveik kiekvienai nakčiai ruošiamas naujas guolis.

TAUTIETI!

Padėk savo vargstančiam broliui Vokietijoj.

Tavo auką paimti ateis į namus.

Laisvoji tribūna.

VIETINĖ RINKTINĖ IR REZISTENCIJA.

Per kelis „Kario“ numerius aplk. O Urbonas mums atskleidė Vietinės Ringtinės tragediją ir tos tragedijos priežastis.

Kiek vėliau į tą reikalą įsiterpė pulk. A. Birontas, o paskutiniame „Kario“ nr. atsiliepe ir mūsų rezistencijos atstovas H. Žemelis.

Jaučiuosi ir aš buvęs rezistentu, tat lai bus leista ir man savo trigrašį pridėti. Turiu pabrėžti iš anksto, jog su virš paminėtais asmenimis nesu net pažįstamas ir jų asmeninės intrygos bei karjera man visiškai nerūpi, bet į tą tragišką reikalą žiūriu visu rimtumu ir sakau, jog tie asmens, kurių dėka buvo pralietas nekaltas kraujas ir motinų ašaros, turėtų būti nubausti.

Kai tik mes peržiangiam pradžios mokyklos slenkstį, arba paimam į rankas Liet. Istoriją, tai mes matom, jog nuo karaliaus Mindaugo laikų iki 1923 m., t. y. iki Klaipėdos krašto atvadavimo, mums nuolat reikejo ginti savo krašto laisvę ginklu. Tas rodo, jog ginklas lietuvio rankose visuomet buvo labai reikalingas ir labai brangus daiktas.

Kas gi su mumis atsitiko praėjusio, t. y. antrojo pasaul. karo metu? Kodėl mes šį kartą atsisakėm ginklo, kai tas ginklas mums buvo net prievarta siūlomas? Kodėl kai kurie asmens pasistengė net išmušti iš rankų jau įgytą brangų turtą ir privedė prie sušaudymų be kaltės? Taip, kas dešimtą ėmė ir rikiuotės ir šaudė vokiečiai. Bet kas prie to privedė? Ar tie kariai ir rezistentai turėjo tautos įgaliavimą taip elgtis? Ar jie negalėjo rasti kitos, geresnes išeities?

Jau 1943 m. pradžioje ir kaimo bobutei buvo aišku, jog vokiečiai karą pralaimėjo. Pralaimėjęs visuomet traukiasi namų link ir jo vietą privalo užimti to krašto teisėti šeimininkai. Pastaruoju atveju savam krašte, mes tai turėjom atlikti.

Kai 1943 m. vasarą, jau išvargę ir nusivylę karo laime vokiečiai Varšuvos priemiesčiuose už lašinius pardavinėjo ginklus; kai pietų kaimynas grupavo savo gan stiprius partizanius dalinius Rytų Lietuvoje ir prie buvusių sienų; kai jų moterys aukavosi dėl ginklo ir artimesnės draugystės su savo baisiuoju priešu, — tai mes palyginti tik snaudėm ir tam tikru laiku darėm net atvirkščiai.

Kiekvienas karas neša daug staigmenų. Kodėl gi praėjęs karas negalėjo pasibaigti 1944 m. gegužės-birželio mėn., kai vokiečių fronto linijos dar buvo Vitebsko — Oršos ruože, t. y. kelis šimtus km į rytus nuo Vilniaus.

Kodėl gi Hitleris negalėjo būti nužudytas 1944 m. birželio 20 d., o ne liepos mėn. Galėjo jau tuomet įvykti Vok. kapituliacija ir vokiečiai būtų traukęsi panašiai, kaip ir 1919 metais.

Kas gi tuomet būtų užėmęs jų vietą, o ypač mūsų strategines srityse? Kai kas sako, jog taip ir turėjo būti, kaip dabar kad yra.

Bet kai aš 1944 m. ankstyvą pavasarį lankiausi Lietuvoje, Kaune ir kalbėjausi su kai kuriais rezistentais, tai tokių pranašų neteko sutikti, kurie būtų pasakę, jog rusai nužygiuos iki Berlyno ir dar toliau. Visi tvirtino, jog vokiečiai karą pralaimėjo, bet tie driskiai bolševikai čia, t. y. į Lietuvą neateis.

Bet tie patys rezistentai, pagal plk. O. Urboną, patarė mobilizacijos neskelbti, o geriau leisti sunaikinti vietinę rinktinę.

Kai krašte siautė įvairūs banditai; kai latviai, estai ir lenkai įvairiais būdais griebėsi ginklo; kai lietuvis ūkininkas sutiktą mūsų karį, ar tai policijos pareigūną maldaute maldavo šautuvo šovinio, tai ištisi batalionai buvo leista sulikviduoti.

Kas gi būtų atsitikę, jei būtų paskelbta mobilizacija?

1. Viet. Rinktinės batalionai būtų išlikę nepaliesti.

2. Būtų išvengta bereikalingų aukų ir motinų ašarų.

3. Būtų daug daugiau jaunų vyrų tremty, vieton to, kad jie miršta šaltame Sibire, arba vargsta raudonojoj armijoj.

Gal kai kas pasakys, jog pasaulis į mus žiūrėtų, kaip į koloborantus. Ne, pasaulis supranta, jog ištisos tautos negali tapti per kelis mėnesius nei naciais, nei komunistais. Atvirkščiai, pasaulis šlykštisi tais, kurie atsisako ginklo ir kovos už laisvę.

Tūla mūsų spauda, kartais mėgsta pasigirti: „mes nedavėm vokiečiams SS legijono, o latviai davė“.

Aišku, latviai į tokius mūsų spaudos svaičiojimus turi tinkamą atsakymą. Jie sako, jog kuprotą tik grabo lenta išlygins.

Kas gi blogo Latvijai atsitiko dėl jos to SS legijono?

Taip, įvairūs „tetos“ Unros“ skryningai daug nemalonumų sudarė to legijono nariams, bet šiandien — latviai tremty turi kelis tūkstančius jaunų vyrų, o mes kiek?

H. Žemelis labai sielojasi dėl plk. A. Bironto komplimentų mūsų rezistencijai. Šiais laikais žemėje nėra šventų ir stebuklų darių, taip pat ir mūsų rezistencija nebuvo ir nėra stebuklada rė.

Jei mūsų rezistencija ir nuveikė ką gero, tai laurų vainiko tikrai neužsitarnavo.

Mėgstama pasakyti: „vadovavo mūsų vedamai laisvės kovai“. Jau anksčiau mano paraašyta rodo, kaip tai laisvės kovai buvo vadovauta. Kai mūsų vyrai gavo ginklą, o tik reikėjo juos aptvarkyti, apmokyti, surausminti, tai jie buvo nuvadovauti mirčiai, į kalėjimus ir ištrėmimus iš savo krašto.

Atseit, tas vadovavimas tautai vyko per rezistencinę spaudą. Beveik kiekvienas rezistencinis vienetas, ar tai partija, platino savo lapelius. Nepažindamas asmeniškai tų rezistentų, negalėjai susigaudyti, kurios partijos kuris lapelis, nes niekas negalėjo tų lapelių pilnai pasirašyti.

Galop, vokiečių Gestapas, provokacijai, pradėjo platinti savo lapelius ir reikejo būti labai atsargiam ir gerai orientuotis, kieno ir kurie lapeliai yra, kad neįkliuvus į pinkles. Veliau, partinė spauda pradėjo ne sutarti, viena kitą peikti, pulti ir pan. Jei mūsų rezistencija buvo taip ideali ir vieninga, tai kodėl ji negalėjo leisti vieną, bet gerai ir apgalvotai paruoštą laikraštuką?

Gan dažnas rezistencinės spaudos patarimas buvo — miškan. Bet ar visą laiką žmogus galėjo išbūti miške? O kai vok. gestapas sugaudavo, tai išvezdavo į kacetą mirčiai.

Laimė, kad daug jaunų vyrų patrauke ne į mišką, bet į LSD batalionus, kur gavo ginklą ir saugojo tėvų sodybas nuo įvairių banditų.

Pradžioje mūsų rezistentai labai skeptiškai žiūrėjo į L. S. D. dalinius. Kartais net arogantiškai pasirodydavo ju atžvilgiu, bet kai pamatė, jog koks nebuvęs okupantas, bet vis geriau skaitosi su ginkluotu žmogum, negu su beginkliu, tuomet pradėjo raginti mergaites megzti ir siūti kariam pirštines, kojines ir pan.

Man rodos, jog dalis politinių partijų atėjo į rezistenciją su bjauria liga, t. y. su šunbėjorių teise — veto. Tos ligos mūsų rezistentai nepajėgė nusikratyti ir tremty. Labai gaila, bet nesutarimas rezistentų tarpe, beprasmės derybos, gaišinimas brangaus laiko ir eikvojimas sunkiai uždirbto ir paaukoto cento tęsiasi dar ir iki šiai dienai.

Taigi, dar truputį į praeitį. Jei mūsų rezistentai 1944 m. gegužės mėn. buvo tikri, jog vokiečiai karą pralaimėjo ir jie traukėsi, bet mobilizacijos jie atsisakė, Viet. Rinktinę leido išblaškyti, tai kas turėjo palaikyti krašte tvarką ir saugumą, jei rusų irgi buvo nelaukiama?

Gal mūsų rezistencija skaitė save vyriausybe ir ji galvojo perimti krašto valdymą? Bet kaip tokiu laiku palaikyti krašte tvarką, be kareivio ir be šaulio?

L. A.

Mykolas Sleževicius

IR NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS ATKŪRIMO ISTORIJA

Tragiškomis žymėmis nužymėta istorija. Ne vieno Mykolo Sleževičiaus. Daugelio žymių asmenybių gyvenimo keliai nužymėti tragiškomis žymėmis. Jie todėl ir yra žymūs, kad jų gyvenimas nužymėtas tragiškais žymėnimis. Ir kokios reikia didesnės tragedijos, kad asmuo, kuris yra faktinis Lietuvos nepriklausomybės atkūrėjas, susilaukia paniekinimo, kurio gražiausi idealai, ne asmeniniai bet tautiniai, valstybiniai, bazuoti humaniškiausiais principais, kilniausiais tikslais, yra sutrypiami, suniekinami ir degraduojami ligi nusikalimo? Kai tuo tarpu asmenybė visą savo gyvenimą paaukojo tautos ir jos valstybės ne tiktai darbams, bet ir jos kūrybai, gražiausio jos idealo projektavimui, puoselėjimui ir gyvendinimui.

Tokį vaizdą susidarys kiekvienas paskaitęs Terros išleistą knygą, pavadintą „MYKOLAS SLEŽEVIČIUS".

Mūsuose pasirodo viena kitane literatūrinė knyga. Bet dažna jų apima palyginti nesvarbius dalykus. Iš tos rūšies knygų paskutiniais laikais yra pasirodžiusios tikrai vertingos monografinio pobūdžio knygos, apie kurias yra kas parašyti ir kuriose iškeltas mintis verta pergalvoti, persvarstyti, — anksčiau pasirodžiusi istorinės vertės knyga apie K. B. Balutį ir dabar kita — apie Mykolą Sleževičių.

Knyga apie Mykolą Sleževičių pasirodė jau prieš porą mėnesių. Bet ji dar nesusilaukė bent kiek rimtesnio įvertinimo ir aptarimo. Atrodo, kad vengiama ja liesti.

Iš tikrųjų gi, Mykolas Sleževičius tai yra Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo istorija — neklastota, nesužalota, nesutasuota „pagal laiko reikalavimus", kaip A. Šapokos redaguotoji, gyva savo kūnu ir krauju ir dar kvepianti Lietuvos savanorių-kūrėjų kovomis. Galimas dalykas, kad ji kai kam nemaloni. Bet ji yra tikra, gyva ir atkurianti tą dvasią ir duodanti suprasti tą veiksmingumą, kuris tada, atsikuriant Lietuvos savarankiškumui, darė stebuklus ir iš numirusių atgaivino aplinkinių tautų jai laidotą ir į archyvus taikytą tautą ir jos senąją valstybę.

J. Butėno ir M. Mackevičiaus šioje knygoje surinkta dalis Mykolo Sleževičiaus gyvenimo faktų; dalis. Duotas ir šioks toks jų sugerinimas ir tūlas suglaudinimas; dalinis. Toli gražu nepilnas ir npaprastai santūrus: be pagražinimų, be didesnių išryškinimų. Galima sakyti, kad tai yra sausi faktai, yra medžiaga monografijai ir drauge — medžiaga Lietuvos atkūrimo istorijai. Darbas tuo ypač pagirtinas, kad perdėm objektyvus, perdėm rimtas ir perdėm santūrus. Prie jo niekas negali „kabintis", nes visi teigimai paremti dokumentais.

Jau tūlą nušvietimą duoda Kazys Škirpa, kuriam labai arti teko su Mykolu Sleževičium bendradarbiauti Lietuvos kovų dėl nepriklausomybės laikotarpiu ir drauge su juo būti valdžioje. Bet ir jis daugiausia kalba faktais ir dokumentais. Ir tai yra istoriniai faktai, nesugriaunami faktai. Kas bandė ką nors primesti K. Škirpai, nieko daugiau negalėjo pasakyti, kaip kad jis vieną terminą panaudojęs nekorektiškai. Su tuo tenka ir sutikti, nors, kaip atrodo, K. Škirpa ir tą terminą daugiau naudojo tiktai kaip sutrumpinimą („krikdemai"). Tačiau jeigu net tas terminas būtų panaudotas ir keršto prasme, jis faktų nė kiek neiškraipo ir jų autentiškos vertės nesumažina. O faktai, liečią labai svarbų Lietuvos atsikūrimo momentą, 1926 m. gruodžio 17 d. įvykius, yra nesugriaunami. Todėl ypač svarbus K. Škirpos istorinis, palydįs M. Sleževičiaus biografiją, ne pasisakymais, bet tiesiog l i ū d i j i m a i s.

K. Škirpos liudijimo perspektyvoje verta čia suminėti ir pabrėžti viena mintis, kurią mėgdavo ne kartą suminėti ir pirmasis atkurtosios Lietuvos prezidentos Antanas Smetona; būtent — Lietuva dar nebuvo pribrendusi demokratinei santvarkai. Tai yra teisinga, tiktai vienu atžvilgiu: nebuvo pribrendusi jos vadinamoji inteligentija. Tiktai ne kaimo žmonės, ne liaudis, nes liaudis seniai jau buvo pribrendusi tai santvarkai. Ji apgynė Lietuvos nepriklausomybės atkūrimą, ji ją ir vykdė. Deja, inteligentija, kurios iš tikrųjų buvo maža ir ta nebuvo pakankamai subrendusi, o jaunimas — augštesnių ir augštųjų mokyklų negavo rimto auklėjimo, nes mokyklų mokomojo personalo nebuvo pakankamai pasiruošusio ir paruošto rimtai auklėti priaugančią kartą. Taigi įvyko skaudi katastrofa, kuri ilgam sužalojo Lietuvos gyvenimą, apkretė jaunąją inteligentiją savanaudiškumu, baime dėl savo „kailio" ir todėl, kai atėjo nepriklausomybės tragedija, nebuvo nei ryžto, nei pasiaukojimo. Dėl to mes moraliai esame sugniuždyti, sutrypti ir tai yra antroji, bet jau tautos tragedija.

Mykolo Sleževičiaus knyga —tai ne pramoginis pasiskaitymas, bet kietus faktus konstatuojanti Lietuvos nepriklausomybės atsikūrimo istorija. Todėl visi, kam yra brangi laisva ir nepriklausoma Lietuva, kurioje būt, gera ir malonu gyventi, — tegul skaito ir studijuoja šią knygą. Tai yra knyga — dokumentas, istorijos faktų pynė. Tai daugiau Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo istorija, negu knyga apie tikrai fenomenalų Lietuvos valstybininką, visuomenininką, kultūrininką ir profesionalą, kokiu iš tikrųjų buvo, Mykolas Sleževičius.

Ypač jaunesniąjai ir jaunąjai kartai brangi ši knyga, kaip vaizdžių dokumentų ir lidijimų apie Lietuvos atsikūrimą rinkinys.

Liūdininkų tarpe yra dar A. Valuckas, B. Novickienė, J. Kardelis, N. Novickis, L. Šmulkštys, J. Bildušas, J. Audėnas ir J. Mikuckis.

Tegul kam ir nemalonių faktų šioje knygoje konstatuota, bet praėjus jau penkiolikai metų, visus juos jau galima vertinti tūla istorine perspektyva ir, pagaliau, reikia išmokti rimtai žiūrėti faktams į akis. Reikia mokytis iš faktų. Reikia ruoštis ateičiai, kad nepasikartotų klaidos.

Mykolas Sležiavičius juk tai jau praeitis, o ir mūsų Himnas mokina iš praeities semtis stiprybę. Tikrai gi iš žymiųjų mūsų tautos vyrų visi mes galime labai daug pasisemti stiprybės. Mykolas Sleževičius buvo vienas iš tų, kuris tos stiprybės duoda visiems, o ypač jaunimui, kuris turės tvarkyti naujai atsikūrusią ir persikūrusią Lietuvą.

J. Kardelis.

KULTŪRINĖ KRONIKA

MONTREALYJE PADAUGĖS MENININKŲ

Gauta žinių, kad Pietinėje Amerikoje gyveną muzikai. žymus klarnetistas A. Ambrozaitis ir kompozitorius V. Kerbelis gavo leidimus vykti į Kanadą. Jie abu įvažiavimą rūpinosi per Montrealy gyvenančius tautiečius ir žada apsigyventi Montrealy.

P. Ambrozaitis gyveno ir dirbo Brazilijos simfoniniuose orkestruose Rio de Janeiro ir Sao Paulo, ir, be to, dar vedė lietuvių chorus Sao Paulo ir Rio de Janeiro. V. Kerbelis gyvena Argentinoje, jo žmona yra dramos artistė.

Be to, iš Venezuelos ruošiasi persikelti dailininkas p. Jezerskis, kuris tremtyje pasižymėjo kaip dekoratorius.

Kaip matome, Montrealy netrpkus žada pakilti menininkų skaičius. Galima tikėtis, kad ir meno gyvenimas turės pagyvėti.

DR. ALSEIKAITĖ GIMBUTIENĖ

iš Harvardo universiteto Mass, JAV gavo užsakymą parašyti didelį veikalą apie Rytų Europos proistorę. Veikalas apims laikus nuo ledynų pasitraukimo iš šiaurinės Europos, t. y. — 20.000 metų prieš mūsų erą. Studija apims ryt. Vokietiją, Lenkiją, Lietuvą, Latviją, Estiją, Suomiją, Rusiją, Ukrainą, Kaukazą ir dalinai Balkanų valstybes. Pirmas tomas baigtas. Jis apims akmens amžių. Harvardo universitetas šį tomą išleis dar šiemet. Kiti tomai pasirodys vėliau.

Be šių darbų dr. M. Alseikaitė Gimbutienė Harvardo universitete skaito Rytų Europos ir Azijos archeologijos kursą, dalyvauja enciklopedijų ir mokslinių žurnalų darbuose ir archeologų organizacijose.

MONTREALY KONCERTUOS ABU KUPREVIČIAI.

Montrealy, ateinančio žiemos sezono pradžioje, žada koncertuoti abudu Kuprevičiai — pianistas Andrius Kuprevičius ir jo sesuo smuikininkė Elena Kuprevičiūtė.

Kaip žinoma, jie abu yra plačiai žinomi muzikai interpretatoriai. E. Kuprevičiūtė yra koncertavusi visuose Eurtpos didmiesčiuose — Paryžiuje, Romoje, Londone ir kituose miestuose, keliuose koncertuose — su simfoniniu orkestru.

Montrealy jų koncertas numatomas Plateau saleje. Laikas ir kitos su koncertu susietos žinios bus praneštos vėliau, nes apie jas iš menininkų dar nera gauots visos žinios.

„UNCLE TOM" (DĖDĖ TOMAS) GYVENO KANADOJE.

Uncle Tom's Cabin (Dėdės Tomo Trobelė), išleista 1825 metais, turėjo 3.500.000 leidimų, didžiausias tiražas romanų, kurie kada nors buvo išleisti. Jis buvo išverstas į 37 kalbas. Abraham Lincoln kartą pasakė autorei, Harriet Beecher Stowe, kad ji buvo atsakinga už Amerikos Civilinį Karą, kuris pasibaigė Union (arba šiaurinių) valstijų laimėjimu, kurios nugalėjo Confederacy (pietines valtijas), ir vergų išlaisvinimu.

Tikrojo Dėdės Tomo vardas buvo Josiah Henson, kuris pabėgo su žmona ir šeima iš Jungtinių Valstybių į Kanadą 1830 metais, 22 metus anksčiau, kai Mrs. Stowe parašė savo knygą. Nežiūrint, kad jis išmoko rašyti ir skaityti būdamas 50 metų amžiaus, jis buvo labai inteligentiškas vyras.

Jis pasidarė ūkio darbininku netoli Dresden'o, Ont., ir greitu laiku turėjo savo nuosavą ūkį. Jis aplankė keletą kartų Naujosios Anglijos valstijas, kalbėdamas grupėms žmonių, kurie pageidavo vergijos pasalinimo ir keliavo dar tris kartus per sieną, kad atgabentų pabėgusius vergus Kanadon. Jis buvo British- American Instituto steigėjas Dawn'e, kaimely netoli Dresdeno. Tai buvo kooperatyvinis ūkis, kur pabėgę vergai susirinko ir galėjo pabūti tol, kol jie galėjo patys išsilaikyti.

Henson pasidarė Methodist-Episcopal bažnyčios kunigu. Keletą kartų jis aplankė Anglija ir savo kalbomis pritraukė dideles minias klausytojų.

(CS).

PRANCŪZĖ DAINUOS LIETUVIŠKAI

Solistė Simone Flibotte, gimusi ir augusi Montrealy, dainavimą studijavusi Kanadoje, Italijoje, Prancūzijoje ir Anglijoje, specializuojasi dainuoti tautų dainas ir kas sekmadienį per radiją duoda koncertus. Liepos 25 d., 9.30—10.00 v. vakaro per Montrealio C. B. F. (690 K) duoda Pabaltijo tautų muzikos koncertą. Dainuos lietuviškai, latvšikai ir estiškai. Lietuviškai dainuos Miko Petrausko, „Tykiai Nemunėlis teka" ir „Kur tas šaltinėlis".

MINĖJO B. DVARIONO 50 M. SUKAKTĮ.

Birželio 19 d. komp. B. Dvarionui suėjo 50 metų. Toji sukaktis buvo atžymėta iškilmingu vakaru Valst. Filharmonijoje, Vilniuje. Vakarą atidarė „tarybinių kompozitorių atsakingasis sekretorius drg. Klenickis". Apie Dvariono kūrybą kalbą pasakė kultūros min. pavaduotojas „LTSR nusipelnęs meno veikėjas drg. Banaitis". Po sveikinimų vakaras buvo baigtas koncertu, kuriame radijo simfoninis orkestras ir radijo jungtinis choras, diriguojami sukaktuvininko, atliko visą eilę jo kūrinių. Sukakties proga per Vilniaus radiją duota B. Dvariono muzikinės veiklos apžvalga, o „Sov. Litva" išspausdino J. Banaičio ir „Tiesa" — A. Račiūno straipsnius. Savo kalboj J. Banaitis nepaprastai gyrė B. Dvariono „Pasveikinimą Maskvai", kuris, girdi, „išreiškiąs giliausius lietuvių tautos jausmus didžiąjai tėvynes sostinei", įrodinėjo, kad, esą, „Dvariono meninei pasaulėžiūrai ypač padėjusi susiformuoti jo kelionė į Maskvą" 1936 m. ir smarkiai užsipuolė K. Bacevičių, K. Banaitį ir kt. „muzikinius pigmėjus", „formalizmo ir kosmopolitizmo epigonus", „turtinusius išnaudotojus" etc.

ATSIŲSTA PAMINĖTI.

Karolė Požėraitė. DIDVYRIŲ ŽEMĖ. Viršelis dail. V. Stančikaitės. Leidėjas Jonas Kaseliūnas: Caixa Postal, 4189, Sao Paulo, Brazil. 134 puslap., kaina 1.50 dol. Turiny: Motina, Debesėliai, Du susitikimai, Mažasis generolas, Vaidilos palikimas, Gedimino šodis, Didvyrių žemė, Kraujo balsas ir „Aš ir čia būsiu reikalingas". Knyga gaunama „Nepriklausomos Lietuvos" redakcijoje.

PLAUČIŲ VĖŽYS — IŠ TABAKO RŪKYMO.

Didelis Amerikos gydytojų suvažiavimas tvirtai pareiškė, kad plaučių vėžys, bent 90%, atsiranda pas rūkančius tabaką. Ligšiol šis klausimas buvo ilgai tyrinėjamas ir tiktai gerai ištyrus ir nustačius, kad vėžys tikrai atsiranda dėl tabako rūkymo, gydytojai paskelbė tai, kaip neabejotiną ticsą.

OTTAWOS ŠIMTMEČIO JUBILĖJUS.

Ottawa'os miestas, Kanados sostinė, šiais metais mini savo šimtmečio jubilėjų. Šventės užsitęs nuo 1954 m. liepos mėn. 1 d. iki 1955 metų birželio m. 30 d. (CS).

PARDAVIMUI.

Visai arti prie „Trans - Canada Highway", 16 vienetų kabinų pardavimui yra elektros šviesa, gasu virimas, 9 su tekančiu vandeniu, taip pat ir kita nuosavybė parduodama. Pusę įmokėjus, kita pusė gal būt galima dalimis išmokėti. Del smulkesnių informacijų rašyti: P. Janko, Box 353, Brooks, Alta.

KAROLĖ POŽĖRAITĖ

Gedimino žodis

Kikilienė, priėjusi mūrinius stovyklos vartus, turėjo palaukti, kol praeis iš lauko darbų grįžtą kaliniai. Praėjo vyrų pilkai apsirengusių būrys. Atsekė ir moterys tokiais pat drabužiais, tokiomis pat juodomis raidėmis ant nugarų.

Kai ji savo nuvargusiomis akimis palydėjo paskutinius kalinius su kalėjimo sargais, peržengė slenkstį ir užkalbino vartų sargybinį:

— Tai ką, Jonaiti, visokį vokišką brudą turi praleisti, ne tik savo tautiečius.

— Taigi, mamyte, ko susilaukiau. Ramiai ariau pašečupy savo brangią žemelę ir nė dūmote nedūmojau, kad teks kalėjime gyventi, prie jo sargybą eiti.

— Matai, vaikeli, mus, tremtinius, pasaulio galiūnai laiko karo nusikaltėliais. Todėl mus visus suvarė į šitą niūrų kalėjimą. Taigi...

— Juokai juokais, bet... negaliu užmiršti šių metų Vasario 16-tos: gimnazijos bokštelyje pltvėsuoja mūsų tautinė vėliava, rikiuojasi moksleivija, organizacijos su vėliavomis, šiaip žmonės... Iškilminga nuotaika. Bet kartu ir skaudu, kad mūsų brangiąją žemelę vėl trypia biurliokai... O čia, iš to pat kiemo pakampių išlenda pilkieji kriminalistai, vokiečiai, ir tyčiojasi iš mūsų...

— Kągi bedarysi, tokia Dievo valia. O gal gi už mūsų nuodėmes turime kentėti, — atsiduso moteris. — Na, likit sveiki, einu savo Dalios pasižiūrėti, ką beveikia.

— Jūsų dukrelė — mūsų stovyklos pasididžiavimas. Ji turi Dievo dovaną, — tarė vaikinas. — Palaukit, mamyte, aš turiu kramtomos gumos. Iškaulinau iš amerikonų.

Jonaitis pašaukė netoliese stovintį vyruką, prašydamas iš jo kambario atnešti dėžutę su kramtomąja guma.

— Tai džiaugsis Dalytė, — pralinksmėjo motina.

Kai motina atidarė vargingo kambarėlio duris, rado dukterį iš tamsios masės lipdančią vaiko galvutę. Tiktai po pakartotino motinos raginimo, ji sriūbtelėjo truputį sriubos. Paskui vėl jaunutė skulptorė tęsė savo darbą iki vėlaus vakaro. Tol, kol lipdomas vaiko veidas įgavo gyvą išraišką. Bet ji vis negalvojo apie poilsį. Jos jaunutė siela, kaip audros prižadinta jūra, negalėjo nurimti. Motina ją ragino eiti poilsio, bet buvo sunku ją atitraukti nuo kampinės dėžės. Iš kaimo grįžo tėvas, iškeitęs IRO padovanotąjį seną persiauną švarką į menką truputį maisto produktų...

— Kokia tau iš to nauda, vaikeli? — barė jis dukterį. — Dirbsi, vargsi, o niekas tau ačiū nepasakys. O kada stosim prieš komisiją — nepraleis tavęs dėl nesveikatos. Ir, ko gero, per tave, turėsime pasilikti čia, Vakietijoje.

Mergaitė pasižiūrėjo į tėvą liūdnomis akimis ir sušnibždėjo:

— Argi jau mes tik sau tegyvename, tėveli? Kiekvienas iš mūsų privalo bent kiek prisidėti prie didžiosios kovos, už mūsų tėvynės laisvę. Vieni ginklu, kiti pinigu, dar kiti raštais ar kitokia dvasine kūryba. O aš bent savo kukliais darbeliais — skulptūros figūrėlėmis...

Tėvo kaktoje staiga pranyko raukšlės ir jis meiliu žvilgsniu paglostė dukterį.

— Tuojau einu gulti, tik neburbėkite, mieliausieji. Ir dėl komisijos — nesirūpinkite. Nejau amerikonai bus tokie žiaurūs ir paliks nesveikus tremtinius Vokietijoje? Aš tuo netikiu.

Ji dar kartą apžvelgė savo kūrinius: Štai, knygnešys pilkais drabužiais, su rūsčiai paslaptinga išraiška veide, lyg pavojus čia pat jį tykotų. O čia, va, Vargo Mokykla. Tolnau, ūkininkas ilsisi, rūkydamas pypkę: šalia jo grėbėjėlė ir šienpjovėlis. Už jų tautiniais drabužiais šokėjų porelė, o tolnau piemenėlis iš visų plaučių bepučiąs tošinę birbynėlę...

Dalia nepatenkinta. Ji norėtų dar ką nepaprasto sukurti. Su neramia širdimi ji gula viršutinėn lovon. Apatinėje ilsisi motina. Gretimoje neramiai vartosi tėvas.

Užgesinusi šviesą, ji dar žvilgterėjo pro grotuotą langutį laukan. Taip ilgėsingai tos žvaigždės mirksi, — susvajojo mergaitė. Persižegnojo ir palindo po šiurkščia, kieta antklode.

* * *

Dalia keliauja tamsiomis Vilniaus gatvėmis. Priėjusi katedrą, stabtelėjo. Pro atviras duris matė spinksinčią Amžinąją ugnelę. Mergaitė tyliais žingsniai įėjo vidun. Pustamse bažnyčia buvo sklidina žmonių. Gedulingais drabužiais apsirengę, jie slinko nuo karsto prie karsto, kuriais buvo apstatyti visi pasieniai.

Priešais altorių, prie marmurinio pilioriaus, glaudėsi didingas sarkofagas. Ant jo antvožo stovėjo, riterio drabužiuose, didinga statula.

— Čia ilsisi Didysis Lietuvos Kunigaikštis Gediminas, — sušnibždėjo Daliai nepažįstama vienuolė.

Mergaitė atsiklaupė prie sarkofago ir pradėjo melstis. Tačiau jos maldą trukdė kilusi mintis, kad Gediminas nepatogiai ilsisi. Gali pavargti. Jo galva pakreipta į šoną, neatremta pagalvėn... ir — staiga — Daliai blykstelėjo drąsi mintis:

— Didysis Lietuvos Valdove, Gediminai, pabusk! Atgręžk į mane savo veidą. Pabusk!

Šiuos žodžius ji ištarė tik mintimi, be garso. Lyg pati jos sela norėjo prabilti į mirusio Lietuvos valdovo sielą.

Akmeninė sarkofago statula, atsirėmusi į grabo antvožą sustingusi nepatogioje padėtyje, nepajudėjo. Mergaitės akyse pasirodė ašaros.

— Buvusios galingos Lietuvos kūrėjau, pabusk! Tu taip mylėjai savo kraštą, taip kėlei jo garbę ir garsą, rūpinaisi Lietuvos žmonių gerove. Tu buvai ne tik narsus, bet ir jautrus. Net sapnuose mokėjai rasti tikrovę. Tu sapno geležinį Panerių Vilką, prikėlei Tėvynės garbei, įkurdamas gražiausią ir, tavo laikais, galingiausią Lietuvos miestą — Vilnių, kurį išgarsinai po visą pasaulį... Pabusk, Valdove! Tavo pabudimas man reikš, kad Lietuva dar nėra mirusi.

Sulig šiais žodžiais, Gedimino statula pajudėjo. Jo griežtais bruožais veidas palengva pradėjo krypti Dalios link. Mergaitei net kvapą užėmė. Štai — akmeninis veidas minkštėja, įgauna gyvo žmogaus išraišką. Blakstienos sujudėjo, pilkos valdovo akys rimtai pažvelgė į mergaitę.

— Vaje! — atsiduso Dalia, — Lietuva gyva! Bet sakyk, Valdove, ar ji bus laisva?

Mokslo-technikos naujienos

MILŽINIŠKAS NIAGAROS REMONTAS

Didžiausias turistų pritraukimas pasauly ir vienas iš pasaulio didžiausių elektros šaltinių, Niagaros krioklys, gaus remontą, kuris kainuos 17,5 mil. dol.

Milžiniška vandens tekmė palaipsniui nugraužė Niagaros priešakinę pusę. Per paskutinius 275 metus ji nugraužė 600 pėdų. Dėl to vyriausybė bijo, kad nuolatinis išėdimas gali ne tik pakenkti krioklio grožiui, bet taipogi ir tekmei, kuri pagamina elektrą milionams žmonių pietinėje Ontarijoje ir šiaurinėje New Yorko valstijoje.

Abi valstybės, Kanada ir J. Valstybės, bendradarbiauja programoje sustabdyti krintančio vandens išėdimo veikimą. Kad nuolatinis vandens tekėjimas būtų užtikrintas hydro-elektros jėgainėms, bus pastatyta 14 mil dol. vertės užtvanka vienos mylios atstume nuo krioklio į augštupį. Kad nuolatinis Niagaros išėdimas būtų sustabdytas, virš krioklio bus įrengta cementinė apsauga, kuri išlygins vandens tekėjimą per tą milžinišką kritimą.

Šis remontas pagerins krioklio vaizdą ir vandens srovę išlaikys pastoviame lygyje.

VYRAS IŠVIRTO MOTERIM.

Anglas Bob Malrchall Cowell, divizijoje generolo Ernesto Cowellio sūnus, gimęs Londone 1918 metais, buvo žymus sportininkas, studijavo mechaniką, paskui įstojo į Londono universiteto inžinerijos fakultetą. Mėgo automobilių lenktynes ir atostogų metu dalyvaudavo jose kaip lenktynių automobilių vairuotojas - šoferis.

Kilus antram pasauliniam karui, Bob stojo savanoriu į RAF dalinį, išėjo lakūnų apmokymo kursą ir buvo pakeltas į kapitonus. Valdydamas „Spitfire" lėktuvą, pasižymėjo kelionse kautynėse. 1944 m. jo lėktuvas Vokietijoje buvo numuštas, ir jis buvo vokiečių paimtas į nelaisvę. Buvo paleistas tik sąjungininkams užėmus Vokietiją.

Bob buvo vyras, kaip ir daug kitų. Jau karo metu 1941 metais vedė Dianą Margaretę Carpentieraitę iš Craydono, prie Londono, ir susilaukė iš jos dviejų vaikų. Paleistas iš kariuomenės 1945 m., Bob dirbo braižytoju viename automobilių fabrike.

1948 m. Bob Morchall Cowell pastebėjo, kad jo kūne vyksta kažkas nepaprasta. Nuėjo jis pas lytinių ligų gydytoją ir šis nustato, kad Bob Conwel turi kaikurias moteriškumo žymes. Tada Bob palieka savo žmoną, pasitraukia į laukus ir, pagal gydytojo receptą, gydosi hormonais, kad pagreitintų lytinį pasikeitimą. Ir taip po 3 metų Bob Cowell tapo moterimi. Jo vedybos buvo panaikintos 1952 m. balandžio 29 d. ir buvusiam aviacijos kapitonui Cowelliui išduoti nauji gimimo metrikai: jis dabar vadinasi Roberta Elizabeth Marshall Cowell.

VĖL TARPPLANETINIAI VAIDUOKLIAI.

Montrealio „The Gazette" aprašo įvykį, kurį lakūnai mate virš Kanados, Labradoro srity, skrisdami iš North Bay į Angliją. Skrido transatlantinis lėktuvas, vedamas seno ir prityrusio specialisto, rimto lakūno. Ir tas lakūnas pastebėjo netoli jų skrendant nepaprastai didelį daiktą, lyg didžiulį namą, kurį lydėjo 6 mažesni daiktai. Lakūnas tada užklausė North Bay stotį, kas dar be jų yra tose srity ore? Stotis atsakė, kad nieko daugiau nėra, — jie vieni esą. Taigi lakūnas konstatuoja, kad jis, ir visi jo kolegos, matė daiktą, kuris tose erdvėje yra pašalinis.

Sprendžiant, kad skridęs daiktas yra nepaprastai didelis, kokių Žemės žmonės ore dar niekur neturėjo, lakūnas spėlioja, kad tai buvo tarpplanetinis svečias, erdvių laivas, kokių Žemės žmonės dar nežino.

Ta proga lakūnas samprotauja, kad gyvybė ne vien Žemėje esanti ir kad kituose dangaus kūnuose gali būti žymiai tobulesnė gyvybė negu Žemėje, — todėl ir jų prietaisai gali būti nepalyginamai augštesnio laipsnio.

ATSPARŪS RŪDIMS KVIEČIAI.

Vakarų Kanados ūkininkas, kuris augina kviečius pasauliui, turi kovoti prieš keturius galingus priešus: sausrą, žiogus, krušą ir rūdį. Kiek tai liečia pirmuosius du, jis neturi jokios kontrolės. Jis gali apsidrausti nuo krušos, bet jis negali jos sustabdyti. Bet jis gali kontroliuoti rūdį.

Rūdis, t. y. tam tikras grybelis, kuris puola kviečius laukuose. Yra išvystyta keletas kviečių rūšių, kurios yra atsparios rūdims. Bet yra įvairių rūšių rūdžių, ir šios kviečių rūšys balus, bei kuris jų panorės būti rūšims.

Naujieji kviečiai žinomi kaip „Selkirk", gal duos išrišimą šioms problemoms, ypatingai vienai labai užkrečiamai rūdžių rūšiai, kuri žinoma kaip „Race 15-B". Ši rūšis padarė Vakarų Kanados ūkininkams maždaug už 20 mil. dol. kviečių nuostolių 1951 metais.

Ūkininkas netoli McConnell vietovės Manitoboje preš 25 metus nuėmė savo derlių, kuris buvo labai apkrėstas rūdžių ir jis pastebėjo, kad vienas stiebas buvo visiškai sveikas. Jis paėmė tuos grūdus ir iš jų išvystė naują kviečių rūšį.

Sėklos buvo išdalintos šiais metais Manitobos, Saskatchewano ir Albertos ūkininkams.

Šios sėklos duos didelio atsparumo kviečių derlių, t. y. be rūdžių. (CS).

TELEFONAS IR AUSIS.

Abu sudaryti tokiu pat principu. Telefonas tačiau yra pasisavinęs ausies konstrukcijos principus ir yra papratesnis, negu ausies įrengimai.

Ausis: žmogaus galvos šonuose yra ausies kaušeliai, kurie suima garso bangas ir siunčia jas, sukoncentruotas, į ausies vamzdį, kuris gilumoje uždarytas būgneliu. Už būgnelio eina vidurinė ausis, į kurią vedanti anga uždaryta kauliuko, panašaus į balno kilpą kojai pastatyti dugnelio. Kai į ausies vamzdį patenka garso banga, ji sujudina būgnelį ir drauge pajudina prie šio prijungtą plaktuko rankeną; plaktukas tada muša į priekalą, priekalui judant, kilpinė trankosi į apvalų vidutinės ausies langelį, už kurio yra skystimas su jame plaukiančiais klausos nervo išsišakojimais-plaušais. Šių judėjimai perimami klausos nervo ir nešami į smegenis, kur jau suvokiamas garsas.

Telefonas įrengtas panašiu būdu: garso bangos paliečia mikrofono memraną - būgnelį, kurio judėjimai, garsinės bangos, perduodamos vielomis į telefono ragelį, taip pat turintį membraną; ši savo virpėjimus pertiekia aisiai. Verta dar suminėti viena smulkmena. Muzikiniams garsams priimti žmogaus ausis turi dar specialų organą, vadinamą Corti organu, kuris yra taip padarytas, kaip įvairaus ilgumo stygas turintis fortepijonas: kai fortepijonas skambinant išduoda augštą garsą, ausies Corti organe atsiliepia trumpa styga; kai fortepijonas pasiunčia žemą toną, Corti organe atsiliepia ilga stygą. Taip suvokiami augšti ir žemi garsai ir muzikiniai tonai.

SUDĖTINGI AKIES PROCESAI.

Kai ausies klausos procesai atrodo daugiau mechaniški, akies matymo procesai yra sudėtingesni ir komplikuotesni.

Akies nervas pasibaigia vidutinėje akies luobelėje, vadinamoje retinoje, kuri yra regimojo akies nervo išišakojimo padarinys. Bet ta retina turi ypatingai jautrią akies obuolio dugne vietą, kurioje atsimuša išorės vaizdai.

Tyrinėjimas parodė, kad norint gauti regėjimo vaizdą, reikia, kad spinduliai, kurie ateina į akį iš išorės pasaulio, kad jie sukeltų regėjimo ląstelėse tam tikrus cheminius - biologinius procesus: šviesos spinduliai sugriauna ląstelėse esantį rodopsiną, kuris virsta retinieną, veikiančia regėjimo nervą. Įdomu, kad jeigu organizmui trūksta vitamino A, tai sugriautasis rodopsinas, pavirtęs retiniena, nebeatsigaivina ir žmogus nustoja matymo.

SĖJA

Tautinės, demokratinės minties mėnesinis lietuvių laikraštis. * Leidžia ir redaguoja: G. J. Lazauskas,
1023 N. Keystone Ave, Chicago 51, Ill. USA.
Administracijos adresas: SĖJA, c-o K. Kaunas,
8451 So. Peoria St., Chicago 20, Ill. USA.
Prenumerata: JAV ir kitur 2 dol. metams.

SUSIVIENYJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERIJA
DIDŽIAUSIA IR TURTINGIAUSIA LIETUVIŲ FRATERNALĖ ORGANIZACIJA
Įkurta 1886 metais

TURTAS VIRŠIJA $ 2.430.359,00

Kuopos įvairiuose Jungt. Valstybių ir aKnados Miestuose. Gyvybės apdrauda nariams nuo $ 100,00 iki $ 5.000,00. Nariais priimami abiejų lyčių lietuviai nuo gimimo dienos iki 60 metų

Nariai gauna savaitraštį „Tėvynę" nemokamai. Iš Susivienijimo Labdarybės Fondų šelpiami nelaimių ištikti nariai ir remiami lietuvių kultūriniai reikalai. Visi kviečiami tapti šios brliškos organizacijos nariais. Smulkesnių paaiškinimų klauskite vietinėje SLA kuopoje, ar rašykite į centrinę raštinę tokiu adresu:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA.
307 West 30th Street New York 1, N. Y.

V. DONIELA

PRISIMENANT KANTĄ.

Šių metų vasario 12 d. suėjo 150 metų nuo Immanuelio Kanto mirties. Negalima užginčyti jo nuopelnų: su Platonu, Aristoteliu ir Hegeliu jis stovi Europos mintytojų avangarde.

„Iš prigimties esu ieškotojas. Aš jaučiu deginantį pažinimo troškulį ir nenuilstančią aistrą vis žengti pirmyn, o taip pat ir pasitenkinimą kiekvienu nauju žingsniu". Taip rašė Kantas, jau būdamas keturiasdešimt metų amžiaus, ir jo žodžiai suglaustai išsako jo gyvenimo būdą.

Bet yra tokių, kurie žengia pirmyn užsidegę fanatiškumo ugnimi, kurie tikisi suradę atsakymą į kiekvieną klausimą ir nepaiso, kad jų oponentai tiek pat kartais turi tiesos suteikti visai priešingus atsakymus. Visai kitaip su Kantu. Pagrindinis jo mintijimo bruožas buvo mokslinis objektyvumas. Neklaidingumo šioje žemėje nėra ir tai Kantas buvo nepaprastai giliai pajutęs. „Tu žinai", rašo jis savo prieteliui Herzui, „tu žinai, kad aš atkreipiu dėmesį į protingus užmetimus ne tam, kad juos atremčiau; anaip tol, pergalvodamas, aš visuomet įaudžiu juos į savo išvadas ir suteikiu jiems progą sugriauti visus savo mylimiausius įsitikinimus. Tokiais atvejais tikiu, kad, žvelgdamas į savo sprendimus bešališkai iš kitų taško, aš atrasiu kokį nors trečią kelią, kuris patobulins mano ankstyvesnes mintis".

Be abejo, šitokia dorybė labai reta žmonėse, o filisofai irgi nėra jąja gausiai apdovanoti, bet Kantui reikia padaryti išimtį. Užtat kritikų standartinis užmetimas Kantui yra tai, kad „Grynojo proto kritika", nors parašyta pagal griežtą planą, viduje slepia visą eilę prieštaravimų. Daugelyje vietų Kantas iki pat galo negalėjo apsispręsti, kurią iš dviejų ar daugiau nuomonių atmesti. Šitoks atsargus abejojimas atsispindi kiekviename giliųjų mastytojų rašte; atrodo, jog šis bruožas yra gilumo pagrindinė žymė. Tiesa, kad Hegelis savo knygose neabejojo, bet užtai jo laiškai ar pasikalbėjimai rodo visai ką kitą. Dogmatiniai dalykėliai paprastai neina užmarštin jau tą pačią išleidimo dieną; jie niekuomet neatsako į visus klausimus, nesvarbu, kaip ir užsiangažuotų. Tvirta nuomonė, be abejo, neretai suteikia naudos politikoje ir šiaip kasdieniniame gyvenime, bet moksliškame tyrinėjime neprotingas užsispyrimas neigia pačią mokslo užduotį.

Filosofijos istorijoje Kantas pradėjo naują etapą. Paskelbęs kovą filosofiniam dogmatizmui, jis pradūrė muilo burbulą, kurį iki begalybės buvo išpūtę racionalistai. Žinoma, čia jį buvo šiek tiek paveikęs ir nurodęs kelius, empirizmas; kaip Kantas sakosi, David Hume pažadino jį iš „dogmatinio snaudulio". Tačiau pati Kanto didybė ir pasirodė įžvalume beidalyko supratime. Nuo amžių pradžios žmonės matė krintančius obuolius, bet tik Newtonas suvokė, kodėl jie krinta. Negalima sakyti, kad Kantas galutinai išsprendė problemas, dėl kurių buvo kilęs racionalizmo ir empirizmo konfliktas, bet vien visos eilės klaidų atmetimas buvo didelis darbas. Empirizmas turėjo mesti savo naivumą. Racionalizmas, galima sakyti, po Kanto nebeatsigavo; jis išliko dalinai tik scholastikoje, kuri, deja, kaip karalių garbės sargybos, neturi nei jėgos, nei veržlumo ir remiasi tik tradicija.

Svarbiausias Kanto nuopelnas yra kategorijų mokslas. Iš Kanto pavėsio nesugeba išsprukti ir modernieji egzistencialistai. Negana to; iš pirmo žvilgsnio atrodo keista, kai Jaspersas kalba apie būties apšvietimą, kartu pripažindamas, kad visas pažinimas yra apribotas kategorijomis, kurias reikėtų numesti, norint pažinti pačią būtį. Ir kai Jaspersas sako, kad kategorijų negalima numesti, bet būties apšvietimas yra galimas, atrodo, kad turima reikalo su nepaprastu prieštaravimu, kuris yra persunkęs visą Jasperso filosofiją.

Reformuotas Kanto kategorijų mokslas gali suteikti atsakymą, kad ir laikiną į klausimus, kuriuos kelia šis modernusis enfant terrible, dvidešimto amžiaus fizika. Fizika atveria naują pasaulį, kuris visiškai neatitinka kasdieninės sąmonės daviniams. Galbūt žmogus, pažindamas daiktus, jiems suteikia savotiškas formas. Bet vistiek, šitaip galvojant, nereikėtų prieiti išvados, kad daiktai savyje neturi dėsnių. Todėl sutinkama, kad šičia yra stalas, o čia kėdė. Kantas, galbūt, teisingai atvėrė duris į žmogiškųjų kategorijų pasaulį, bet kartu jis turėjo pripažinti ir kategorijų, kokios jos bebūtų, buvimą pačiuose daiktuose.

Yra pripažįstama, jog dažmatuoti ir tuomi, kiek jie atveria kelius ir stipriu akstinu paskatina pažvelgti į naujus laukus. Kantas per paskutinius 150 metų gal buvo kritikuotas daugiau, negu jis pats savo laiku kritikavo racionalizmą ir empirizmą. Bet jis, panašiai kaip Freudas šiame šimtmetyje neturėtų būti vertinamas pagal tai, kiek jo teigimų yra priimama už tiesą šiandien. Kantas priklauso tai grupei žmonių, kurie žinojimo kelyje stovi kelrodžiais.

Gedimino lūpos sujudėjo teištardamos vieną žodį:

— Bus.

Tačiau mergaitė tebeklūpojo prie valdovo sarkofago. Jos širdis plakė neramiais dūžiais.

— Bet kada, kada? Pasakyk, valdove, kada ji bus laisva?

Gedimino veidas pasidarė rūstus ir šaltas. Jo balsas, lyg tolimo griaustinio aidas, suvirpino mergaitę.

— Ateis laisvės valanda, kada Praamžius palieps. Nesirūpink.

— Ak, nejau aš tos laimingos valandos nesulauksiu? — sudejavo Dalia?

Ir vėl ji maldaujančiai žvelgia į rūstų valdovo veidą. Tyliai — širdimi, siela — jam kužda:

— Nesirūstink, Kunigaikšti. Nepyk, valdove! Prižadinau aš tave iš amžino poilsio, nes tavo galva taip nepatogiai ilsėjosi. Pasakyk, nejaugi tau neberūpi tavo Lietuva, tavųjų palikuonių likimas? Nejau tavęs nejaudina tėvynės miškuose kovojantieji ir didvyriškai žūstantieji tauriausi Lietuvos sūnūs? Ar tavęs negraudina kalėjimuose ir tolimam Sibire kankinamų ainių kančios? Ar Didysis Gediminas jau nejautrus, beširdis? Ak, pasakyk, ištark dar vieną-vienintelį paskutinį žodelį: kada, kada mano tėvynė atgaus laisvę? Pasakyk, Didysis Kunigaikšti...

Gedimino veidu nuskrido šypsnis.

— Dar po šešių metų, — slaptingai suvirpėjo lūpos. Po to jis palenkė galvą ir vėl užmigo.

Mergaitė netvėrė džiaugsmu. Jos širdis šokinėjo, kada ji karštai meldėsi už kunigaikščio sielą.

Pakilusi, dar kartą pažvelgė į didingą statulą. Gedimino suakmenėjusiame veide tebežaidė šypsnis.

* * *

— Mamyte, — linksmai šaukė motiną vos nubudusi Dalia.

— Kas atsitiko? — abudu tėvai išsigandę pašoko iš lovų.

— Ar kratos atvažiavo daryti? — susirūpino tėvas, prisiminęs, kad turi kambaryje truputį vakar kaime išsikcisto vokiško maisto.

Mergaitė sumišo.

— Jūs tik nesijuokit — pasakysiu naujieną: Lietuva atgaus laisvę 1955 metais.

— Kas gi tau tai pasakė? Bene žiurkė miegančiai pašnibždėjo? — juokavo tėvas besirengdamas.

— Ne žiurkė, tėveli, ne. Aš tą žodį išgavau iš patiesi Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino.

Ji nupasakojo tėvams savo sapne patirtus pergyvenimus.

Tėvas, išklausęs, tarė rimtu balsu:

— Gražus tavo sapnas. Bet sapnas, tai — kaip dūmas. Netikėk juo, mergaite. Daug ir seniau buvo pranašauta, o Lietuvoje, kaip buvo, taip ir pasiliko vergija.

— O aš manau, gera turėti nors viltį, — susimąstė motina. Ir kiek patylėjusi ji dar pradūrė:

— Gal Dalytės sapnas yra Dievo paženklintas?

— Na jau, žinoma, žinoma, — šypsojosi tėvas.

Jaunoji menininkė su giliu užsidegimu sėdo prie darbo.

Po keletos dienų, ant dėžės, kambarėlio kertėje išdygo naujas kūrinys — besikeliantis iš karsto Didysis Lietuvos Kunigaikštis Gedminas.

* * *

Lietuvių stovykloje suruoštą meno parodą lankė ne tik tremtiniai. Ją savo atsilankymu pagerbė miesto komendantas, amerikietis, su ką tik iš New Yorko atskridusia žmona, daugybė amerikiečių karių ir vokiečių valdžios pareigūnų.

Svetimtaučiai stebėjosi lietuvių sumanumu ir gabumais. Vokiečiai kraipė galvas, apžiūrėdami lietuvio pavyzdingos sodybos modelį. Moterys gėrėjosi margais audiniais, smalsiai apžiūrėjo stakles, ratelį, stovykloje siūtus batus. Senas profesorius sustojo prie keisto paveikslo: sudžiūvęs ąžuolo lapas ir grumstelis žemės po stiklu.

— Tai Lietuvos ąžuolo lapas ir mūsų šventosios žemės sauja, — seneliui vokiečiui paaiškino tautiškai pasipuošusi lietuvaitė.

— Kokia pavydėtinai nuostabi tėvynės meilė glūdi tuose žmonėse, — sumurmėjo profesorius.

Amerikonai atkreipė dėmesį į stovykloje sukonstruotus radijo aparatus, įrankius. O komendanto žmona sušuko:

— Kokios įdomios lėlės!

— Atleiskite, ponia, bet tai nėra lėlės, mandagiai paaiškino lietuvių stovyklos inžinierius.

— Kiekviena figūrėlė turi veido ir judesių išraišką. Jos visos gyvena. Jos atvaizduoja atitinkamus lietuvių buities momentus. Be to, gal poniai bus įdomu patirti, kad šitos figūrėlės yra padarytos iš amerikoniškos kramtomos gumos.

Nustebusiai komendantienei ir kitiems susidomėjusiems svečiams jis paaiškino, kokiu būdu tos figūrėlės padaromos.

Šia proga, augštąjai viešniai buvo pasiūlyta, kurią nors stovylėlę pasirinkti sau, atminimui.

Ji labai nudžiugusi dėkojo už pasiūlymą ir pasirinko tautiniais drabužiais papuoštą linksmą šokėjų porelę.

— Ją nusivešiu Amerikon ir parodysiu savo draugams. Tai bus gardaus juoko! Pamanykit, iš gramtomos gumos!

— Ne tik prajuokins, — pataisė pats miesto komendantas.

— Jos primins amerikiečių tautai brutalų, neteisėtą jūsų garbingo krašto — Lietuvos užgrobimą.

— Ir kiti svečiai, ypač amerikiečiai buvo mielai apdovanoti parodos suvenirais, prisiminimui.

Dalia visa tai iš toliau stebėdama, pamatė, kad visi jos „širdies vaikai" buvo beregint, augštųjų svečių, džiaugsmingai išgrobstyti.

Kada visi išsiskirstė, mergaitė nedrąsiai prisiartino prie stalo su figūrėlėmis ir nustebusi pamatė paskutinį savo kūrinį be dovanos lapelio.

— Tik vienas tu man belikai, Didysis Gediminai, — pašnabždomis jį prakalbino mergaitė.

— Bet tegu, — ji linksmai mostelėjo, — tegu anos visos figūrėlės sau plaukia per Atlantą. Tegu jos ir anapus vandenyno kalba apie skriaudžiamą pavergtąją Lietuvą. O tu, Didysis Lietuvos Kūrėjau ir Vienytojau, tu lieki su manim, kad visuomet, visuomet man primintum savo duotąjį pažadą.

Ir patylėjusi ji pridūrė:

— Savo ištarto žodžio tu niekuomet neatšaukdavai. Nesvarbu, kad tas lemiantis žodis man buvo pasakytas sapne. Aš tau tikiu, nors ir tie šešeri laukimo metai man labai, labai ilgi.

(Iš knygos „Didvyrių Žemė").

CALGARY, Alta.

CALGARIEČIŲ KOVA SU NACIAIS 1954 M.

Gegužės 30 d. Calgario vengrų veteranai surengė žuvusių kovotojų prieš komunizmą dieną, kur buvo pakviesti lietuviai su kitomis tautomis. Del nežinomų priežasčių kitos tautos nedalyvavo šioje šventėje ir vainiko padėjime.

Centriniame miesto parke, trečią valandą po pietų prasidėjo dviejų tautų ceremonija, atstovaujant Kanados Karališkos armijos atstovams. Vengrams ir lietuviams padėjus vainiką ir pasakius atitinkamą žodį, pasirodė trečias vainikas, nešamas dviejų vyrų apsirengusių rudais marškiniais, juodais kaklaraiščiais ir juodom kelnėm. Vainikas buvo papuoštas dviem juostom su įrašu „Lai gyvuoja Farenc Szalasi".

Gal tai visa ir būtų praėję nepastebėta ir nežinant kitiems, išskyrus Kanados Pilietybės Dr-ją. Ji tam reikalui sušauke uždarą posėdį ir apkaltino lietuvius, kam jie dalyvavo toje šventėje ir pareikalavo raštiško atsiprašymo, kad ji galėtų perskaityti viešąjame draugijos susirinkime ir palengvintų išteisinti lietuvius nuo šio „negarbingo žygio".

Calgario Lietuvių Dr-jos pirmininkas p. Bill Jauga, tokį atsiprašymo raštą įteikė neatidėliojant, bet pareikalavo, kad Canados Pilietybės Dr-ja tuojau praneštų atitinkantiems asmenims, kad išaiškinus, kas per vienetas padėjo tą keistąjį vainiką. Susilaukęs pasipriešinimo, p. B. Jauga pasakė, kad tą reikalą ištirti turėsianti apsiimti Calgario Lietuvių Dr-ja. Kanados Pilietybės Dr-jos Firmininkas Mr. Banffi (vengras), pagaliau su savo nariais sutiko perduot šį reikalą į R.C.M.P. rankas, kuri stvėrėsi kruopštaus darbo ir po kurio laiko išaiškino, kad Calgaryje neseniai susiorganizavusi nacių partija. Tos partijos centras ra Toronte.

Tas visas triukšmas užtruko visą savaitę per radiją ir laikraščius iki naciai buvo išvaryti iš Calgario.

Ką rašė „Albertan" dienraštis:

Žalmarškiniai pastebėti prie Nežinomo kareivio kapo.

Nelegali nacių partijos šlykšti galva išdrįso pasirodyt Calgaryje. Ši žinia buvo gauta iš Canadian Citizenship Council susirinkimo, įvykusio Ukrainėčių salėje, trečiadienį (birželio 26 d.).

Lietuvių draugija buvo pakviesta į tą šventę, bet niekas nežinojo apie egzistuojancius nacius Calgario mieste. Ji ir griebėsi pirmųjų žingsnių tą reikalą ištirti.

Pasiųstas laiškas skambėjo taip: „Mes labai atsiprašom Canadian Citizenship Council, kad neatsiklausėm dėl šio reikalo ar mums reikia dalyvauti ar ne". (Minėtas council apie tai nieko nežinojo. Mano past.)

„Bet mūsų noras yra, kad į tai jūs atkreiptumėt dėmesį ir duotumėt pranešimus tokiuose reikaluose, kad niekuo nekaltos draugijos nebūtų įveltos į tokius nesusipratimus, kad kaip jau įvyko".

Ką rašė „Calgary Herald".

Paslaptis tapo atidengta Calgaryje.

Vengrų „Strėlės Kryžiaus" partija — buvusi sąjungininkė su naciais antrajame pasaulinėje kare, pagaliau yra susiorganizavusi Calgaryje. Ši žinia buvo gauta iš Canadian Citizenship Council susirinkimo, įvykusio trečiadienį.

Bil Jauga, Lietuvių Dr-jos pirmininkas pranešė Canadian Citizenship Council, kad jie dalyvavo kaipo svečiai, pakviesti Vengrų veteranų, gegužės 30 d., paminėt jų rengiamą šventę. Ir prašė ištirt šį nacių reikalą. **Pakeleivis.**

Red. pastaba. Vis dėlto labai keistai atrodo apkaltinimas: minėjimą ruošė vengrai, o apkaltinti lietuviai. Už ką? Nebent kaltintojai yra komunistai, jeigu jiems nepatiko, kad lietuviai dalyvavo antikomunistinėj demonstracijoj? Pagaliau, už iškilmės tvarką juk atsakingi rengėjai - vengrai, — kodėl lietuviai priėmė kaltę, dėl kurios juk nieku dėti?

TILLSONBURG - DELHI, Ont.

APLANKĖ DIDELIS SVEČIAS

Liepos mėn. 2 d. Delhi lietuvių parapiją aplankė J. E. Vyskupas V. Brizgys.

Nežiūrint darbo dienos iš plačių apylinkių lietuviai labai skaitlingai dalyvavo J. E. Vyskupo sutikime. Apie 8 val. vakaro mūsų svečias, lydimas vietos klebono kun. K. Rickaus, kun. Kulbio, Simcoe ir Delhi vietinių klebonų, atvykęs į bažnyčią atlaikė pamaldas ir pasakė gražų pamokslą. Po pamaldų visi vyko į vokiečių salę už kandžių. Vakarienės metu kun. K. Rickus ir V. Ignaitis pasakė gražias kalbas. J. E. Vyskupas savo turininga kalba nušvietęs politinę padėtį, ragino visur ir visokiais būdais kovoti dėl Lietuvos laisvės, duodamas pav. Pral. kun. M. Krupavičių, kuris savo menka sveikata dirbąs kaip milžinas. Ragino nenustoti vilties grįžti į Lietuvą, neleisti savo vaikams pamiršti lietuvių kalbos.

Po visų kalbų solistė A. Ščepavičienė gražiai padainavo. Jos dukrelė Danutė, motinai pa akomponavusi, išpildė keletą gražių dalykėlių pianinu. Pp. Andriulionių dukrelė graziai padeklamavo.

MIRĖ ELZBIETA KISIELIENĖ.

Liepos mėn. 3 d. Londono ligoninėje po sunkios ir ilgos ligos mirė E. Kisielienė. Jos kūnas liepos mėn. 6 d. palaidotas Tillsonburgo R. K. kapinėse.

Pp. Kisieliai yra seni ateiviai. Išvargę vargus, turėjo augštos vertės tabako ūkį, ir gražų namą Port Burwell, Ont. Galėjo gražiai gyventi ir džiaugtis savo sunkaus darbo vaisiais, bet negailestinga mirtis juos iškyrė. Aa. E. K. buvo tik 47 m. amžiaus. Paliko vyrą, sūnų, dukterį su žentu ir brolį.

Koresp.

WELLAND, Ont.

— Kruvinuosius birželio įvykius Wellando apylinkės L. Bendruomenė tyliai, bet garbingai ir krikščioniškai, paminėjo liepos 4 d. iškilmingomis pamaldomis už nukankintus mūsų brolius ir seses lietuvius.

— Nedarbas dalinai sumažėjo, nes žymi lietuvių dalis pašaukta atgal į fabrikus.

MALONUS TAUTIETI-TE,

Š. m. liepos men. 18 d., sekmadienį,

R. R. 1, tarp Wellando ir Niagara Falls, įvyks

LINKSMA GEGUŽINĖ.

Gera muzika. Turtingas bufetas. Šaudymo ir k. varžybos.

P. Bieliūno ūkyje stovyklaujantieji **skautai išpildys laužo programą.**

Įeinant aukojame 50 ct. Pelnas skiriamas skautų reikalams.

Visi maloniai kviečiami atsilankyti. Pradžia 2 val. pp.

Skautų Rėmėjai.

NIAGARA FALLS

— P. B. Balsų sūnus buvo pakrikštytas liepo 3 d. vardu Almontas Petras. Krikšto tėvai buvo J. Nekrošas ir O. Erėnienė.

— Šios kolonijos lietuviai, užjausdami nelaimėje esančią Surblienę su dviem dukrelėm, dar tebegulinčioms Hamiltono sanatorijoj, renka aukas joms sušelpti.

St. CATHARINES, Ont.

NIAGAROS PUSIASALIO LIETUVIŲ ŠVENTĖ.

Visu atsidėjimu ruošiamasi didžiąjai Niagaros pusiasalio lietuvių parapijiniai šventei, kurioje pirmiausia bus pagerbta Dievo Motina Marija, jos jubilėjinių metų proga. Po pietų bus meninė programa ir vaikučių šventė su premijomis. Vakarop keturių parapijų suartėjimo pobūvis su pasilinksminimu. Visas šis suvažiavimas įvyks Bieliūnų ūkyje prie kelio R. R. 1. Laukiama daug svečių iš Amerikos, iš Hamiltono, Toronto ir kaimyninių apylinkių.

Prieš tai dar bus viena gegužinė, kuri įvyks liepos 25 d., Bieliūnų ūkyje, R. R. 1. **(kmb).**

NE VALSTYBĖ, BET ROJUS.

Naujosios Zelandijos gyvenimas.

Jūsų laiškas ir laikraštis mane tartum atgaivino. Naujoje Zelandijoje, šiame taip nuošaliame salyne, svetimybės ir vienatvės ūkanos kiek pragiedrėjo gavus bent žodį iš savų tautiečių. Norėtųsi gauti „Nepriklausomą Lietuvą", bet mus varžo valiutos siuntimas, ypač dolerinės (Australijos ir Naujosios Zelandijos lietuviai už „N. Lietuvą" gali apsimokėti „Australijos Lietuviui" vietine valiuta. NL Red.).

Jums įdomus gyvenimas Naujoje Zelandijoje? Taip. Jis įdomus.

N. Zelandija — dvi atskiros salos, netolimo atstumo, bet skirtingo klimato: nelyginus — vienos kontinentalinis, kitos — tropikinis. Tai gėlynų, daržovių ir vaisių kraštas. Persotintas augščiausios rūšies maistu ir gyvenimo reikmenimis, išskyrus nebent sparnuočio lektuvo pirkimą vietoje.

Socialinis aprūpinimas, kad nei ligos, nei senatvės atveju — nėr jokios problemos — pilnas nemokamas gydymas ir pensija.

Absoliučiai nėra vietos nedarbui, — profesionalams ir eiliniams darbininkams, visose srityse.

Demokratijos pavyzdys — kur nėra luomų, neribotas pasaulėžiūros ir religijos laisvumas ir bendras inteligento ir darbininko gyvenimo lygis (standartas).

Žmonės nuoširdūs ir pernelyg draugiški, gal kiek su angliišku savimeilės ir konservatizmo atspalviu. Mažiausis komunistų procentas. Idealus saugumas namų — nėra užraktų ir gyvybės — jokių kriminalinių nusikaltimų. Net ir alkoholio įtakoje, nors santūriai išgerti darbininkija mėgsta, kaip ir futbolą ir arklių lengtynes — nacionalinis sportas.

Vietiniai — maoriai — nykšta; dauguma mišrių; pasižymi melodingomis dainomis, paryškinamomis gestikuliacija.

Moterys paviršutiniškai ryškiau reprezentuojasi fiziškai, gal kiek ir valdančiai. Bendras gyvenimas koncentruojasi: šeima, bažnyčia, darbas, sportas.

Akademiniam jaunimui yra sąlygos mokslui ir ateičiai.

N. Zelandija — geriausias kraštas turistui su pinigais, senatvėje ir pensininkams.

V. Vyčius, N. Zelandija.

Rašo skaitytojai

„Nepriklausomos Lietuvos" Redakcijai,

Aš širdingai dėkoju „Nepriklausomos L." redakcijai už man pasiųstas dovanai knygas, kurios jau yra paleistos į darbą ir keliauja po mano kanadiečių draugų tarpą, atnešdamos puikių rezultatų.

Prie mano straipsnio „Kuo mes šiandien turėtumėm susirūpinti?!" (N. L. Nr. 24 (373) pusl. 6). „N. L." redakcija yra pridėjusi pastabą, kad tokios knygos jau egzistuoja. Puiku!

Bet jų tiražas buvo ribotas ir pasiliks toks, jei nebus paremtas masės. Jų nerandi didesnėse miesto bibliotekose ar visuose universitetų ar augštųjų mokyklų knygynuose. Toks kūrinys, mano manymu, turėtų būti prieinamas visiems ir laisvai. Jei prof. Pakšto rastųsi pertrumpa, tai p. Jurgėlos butų kaip tik tam reikalui tinkanti! Tad belieka tik sudaryt valdybą, kuri pasirūpintų surinkt aukas tam mūsų brangiam tautos ginklui, kuris laisvės kelią skintų visose pasaulio bibliotekose. Nes mes, jau visai gerai žinom, kad tik mūsų lietuviška knyga ar liakraštis mus atvedė į pirmuosius Lietuvos nepriklausomybės žingsnius; tą ptaį uždavinį tegali atlikt ir šiandien, nes tai vienintelis mūsų ginklas išeivijoj. Tad, „tik į drabą greičiau, tik mylėkim karščiau, tik vyrai pajudinkim žemę!.." **Kęst. Dubauskas.**

„N. L." redakcija augštai vertindama p. K. Dubausko rimtą siūlymą aprūpinti Kanados bibliotekas žiniomis apie Lietu

Nukelta į 8-tą psl.

W. A. LENCKI,
B. A., L. L. B.
TEISININKAS —
Advokatas — Notaras
100 Adelaide St. W.
Room 107
Telefonas EM. 6-4182
Toronto

B. SERGAUTIS
REAL ESTATE & GENERAL INSURANCE
870 COLLEGE ST. — Telef. OL 6381, OL 6382.
Šios savaitės namai skubiam pardavimui:
$17.500. Montrose, atsk., mūr., 8 kamb., 2 virt., 2 vonios, parketas, veranda. Vienas mortgidžius, įmokėti $ 6.000.
$15.000. High Park-Runnymede. Atskiras, rugbrick, 7 dideli kambariai per 2 augštus, 2 mod. virtuvės, vand.-alyva šildomas, garažas; įmokėti $5.000.
$16.900. Linolne A., atsk. g. mūro, 9 kmb., did. ir švies.; 2 virt., parketas; įmokėti $5.000.
1. Namai pardavimui
Greitas ir sąžiningas patarnavimas perkant bei parduodant namus įvairiose miesto dalyse.
2. Paskolos
Parūpinami pinigai įmokėjimui. Sukeliamos paskolos. Paskolos statybininkams ir NHA paskolos.
3. Insurance
Namų, baldų, mašinų draudimas. Įvairus draudimas: ligos, nelaimingų atsitikimų atvejais ir tt.
Taip pat duodamos informacijos nedarbo dienomis po pamaldų.
KREIPTIS OL 6381.

Jei norite PARDUOTI AR PIRKTI NAMĄ **ir sunkiai Jums sekasi, bandykite paskambinti mums.**
Štai tik keletas pavyzdžių:
$1.600 įmokėti, St. Clare-Dufferin, 4 k. mūr. namas, pilna kaina $10.000.
$4.000 įmokėti, Bloor-Dufferin, atskiras 8 k. per du augštus mūr. n., tvarkin. užlaikytas, pilna k. $16.000.
$5.000 įmokėti, Queen-Dovercourt, 10 k. mūr. namas, įvažiavimas į kiemą, g. paj.; pilna kaina $15.500.
$5.500 įmokėti, H. Park, 9 k., gerų plytų namas, vand. šild., gerai užlaikytas; pilna kaina $15.500.
$6.000 įmokėti, Dundas-Dovercourt, 10 k. mūrinis namas su baldais, geros pajamos; pilna kaina $14.500.
MES SKOLINAME pinigus įmokėjimui padidinti vien ntik už Jūsų parašą. Galime paskolinti tiek, kiek Jūs turite savo pinigų įmokėjimui. Pvz. jei Jūs turite $2.000, galime paskolinti Jums kitus $2.000; Jei Jūs norite $3.000 galime paskolinti kitus $3.000.
Įstaigos tel.: OL. 7996 arba OL. 7997
BALTAKYS Namų telef. LL 3810. PLIOPLYS Namų telef. RO 3345.
POŠIUS MACIUNSKAS ZIGMANTAS Namų telef. JU 7558.
J. KARPIS
REAL ESTATE & BUSINESS BROKER
1609 DUNDAS Str. W (kampas Dundas-Brock) Toronto

A. E. McKAGUE
Barrister and Solicitor
Advokatas ir Notaras
Tel. EM 4-1394, EM 4-1395
201 Northern Ontario Bld.
303 Bay Street.
TORONTO 1, Ontario.

GERIAU PAS LIETUVĮ, NEGU SVETIMTAUTĮ!
Visais auto remonto reikalais mielai pasirengęs padėti
Imperial Auto Collision
Pilnas DUCO ir DELUX užbaigimas. PATARIMAI DUODAMI NEMOKAMAI.
Mūsų specialybė—auto korpuso (body and fender) darbai.
Pakraunamos gazo-alyvos baterijos. Sureguliuojami ratai.
561-567 KEELE ST. **TEL. JUnction 4773**
1½ Block South of Ct. Clair Namų tel. CE. 1-3444.
TOROTO, Ont. SAV. G. KERAITIS.

VIENYBĖJE — GALYBĖ
TAUPYK
LIETUVIŠKAME KREDITO KOOPERATYVE
Indėliai apdraustI. Augštos palūkanos.
Būstinė: Lietuvių Namai, 235 Ossington Ave., Toronto, Ont. KE 3027.

DANUTĖ STRAZDAITĖ
321 Oakwood Ave., Toronto, 10.
GORDON'S BEAUTY SALON
Daro pusmetines ir įvairias vienkartines šukuosenas, dažo ir kerpa plaukus. Kiekvienu metu (išskyrus sekmadienius) galima susisiekti telefonu: OR 8081.

HAMILTONUI, TORONTUI IR APYLINKĖMS.
Kontraktorius K. TRUMPICKAS
Įrengiami nauji visų rūšių namų apšildymai anglimis arba alyva. Keičiamos senos krosnys į naujas, moderniškas alyva apšildomas ir pilnai automatiškas. Įrengiami alyvos apšildymai (Oil Burneriai) į senas krosnis. ir taisomi seni apšildymai.
Didelis pasirinkimas įvairių firmų krosnių ir Oil Burnerių. Kadangi prekės gaunamos tiesiog iš urmo sandėlių, be jokių tarpininkų, todėl ĮRENGIMAI DAROMI ŽYMIAI PAPIGINTOMIS KAINOMIS IR IŠSIMOKĖJIMUI DVIEMS METAMS. VISI PATARIMAI VELTUI.
Užsakymai priimami:
Hamiltone: 18 Spadina Ave. Tel. LI 9—2035
Toronte: 693 Dovercourt Rd. Telefonas LO 8951.

KE 1118
J. GREEN
REAL ESTATE AND BUSINESS BROKER
933 Bloor St. W. Tornoto.
Pirkdami ar parduodami namus pasitarkit su mumis — mielai Jums patarnausim!

Dr. A.Pacevičius
GYDYTOJAS ir CHIRURGAS
Yarmey Clinic 314 Bathurst St., Toronto
Telef. kabinetas EM. 6-2696. Namų OL 4778
Rentgenas. Physioterapija. Laboratoriniai tyrimai.
Priima ligonius ir gimdyves: kasdien 11—12 val., 2—4 v. ir 7—9 val., šeštadieniais nuo 11—3 val.

LA 7570
WILLIAM BENDENA
REAL ESTATE
1555 Dundas St. W. (kampas Sheridan) Toronto.
Pirkdami ar parduodami namus pasitarkit su mumis — mielai Jums patarnausim!

CHRUŠČIOVAS SAVO PASIGYRIMUS PATS GRIAUNA.

„Mūsų šalies žemės ūkis yra labjausiai mechanizuotas ūkis pasaulyje... Sovietinė valstybė aprūpino žemės ūkį mašinų — - traktorių stotis su pirmos klasės technikinėmis priemonėmis. Dėl to pasidarė įmanoma mechanizuoti pagrindinius žemės ūkio darbus"... taip neseniai kalbėjo Nikita S. Chruščiovas („Pravda", 1953, rugsėjo 15 d.).

Tačiau iš visos eilės straipsnių sovietinėje spaudoje atrodo, kad tai tėra vienas iš daugelio tuščių pasigyrimų. Štai, spalio 4 d. toje pačioje „Pravdoje" rašoma, kad nuimant bulvių ir daržovių derlių Gorkio srityje šiais metais buvo dar blogiau negu praėjusiais metais. Srities MTS stotis, esą, turinti bulvių kasimo mašinų kuriomis būtų galima nukasti tūkstantį hektarų per 24 valandas. Praktiškai tačiau tenukasta 80—90 hektarų. Panašiai pranešama ir iš Smolenko rajono. Daugumas bulviakasių ir čia stovėjo dykos. Negeriau ir su kito derliaus nuėmimu. Minsko radijas spalio 29 d. nusiskundė, kad dėl menko mašinų panaudojimo daug derliaus žuvo Gudijos respublikoje.

Ta pati sovietinė spauda gana atvirai nagrinėja priežastis, dėl ko taip atsitinka. Pirmiausia, esą, rajoniniai pareigūnai apatiškai žiūri į mašinų panaudojimą. Sėdėdami įstaigose, jie visiškai nežiūri, kaip dirba tokios mašinos. Jie dažnai nežino net, kiek mašinų paleista į darbą. Tolau, sovietinė priemonė dažnai išleidžia blogos rūšies mašinas. Net pats Chruščiovas turėjo tai pripažinti partijos centro komiteto posėdyje (rugsėjo 3 d.). Anot jo, žemės ūkio darbininkų nusiskudimai šia prasme visiškai teisingi.

Be to, Sovetų fabrikai nepakankamai pagamina atsarginių dalių. Šių metų spalio 10 d. „Izvestijos" rašė, kad traktorių ir žemės ūkio mašinų atsarginių dalių gamyba neleistinai atsilikusi. Užtat vienai daliai sugedus dažnai reikia išvesti iš rikiuotės visą mašiną.

Neviskas tvarkoje ir su MTS priežiūra. Dažnai mašinos laikomos po atviru dangumi. Žurnalas „Žemės Ūkis" (1953 m. spalio 1 d.) nusiskundžia, kad daugelis MTS stočių neturi remonto dirbtuvių, garažų ir pašiūrių, kur būtų galima laikyti mašinas. Bet gal blogiausia su specialistais. Dėl jų trūkumo ir blogų kvalifikacijų ir geriausios mašinos neatlieka normos ir greitai genda. Kad trumpalaikiuose kursuose negalima parengti gerų specialistų, tai pripažino ir pats Chruščiovas anoje pagarsėjusioje savo kalboje.

O blogos darbo sąlygos ir menkas atlyginimas nieko neviloja pasidaryti traktorininku. Įdomu, kad „Pravda" net veda majame rado reikalo pažymėti, jog komplikuotos mašinos dažnai patenka į sezoninių neprityrusių darbininkų rankas (1953 m. rugsėjo 22 d.).

Tie ir daugybė kitų faktų rodo, kad Chruščiovo pasakymas, jog Sovietų žemės ūkis geriausiai mecvhanizuotas pasaulyje, tėra tuščias pasigyrimas.

NUO LOŠIMO KORTŲ IKI MODERNIŠKŲ DOLERIŲ.

Kanados bankas (The Bank of Canada) šių metų rudenį iš leis naują popierinių pinigų seriją, kuri apims banknotus nuo vieno dolerio iki tūkstančio dolerių nominalinės vertės. Šie naujieji pinigai turės karalienės Elzbietos atvaizdą.

Naujieji popieriniai pinigai turės truputį kitokią spalvą ir moderniškesnį raštą ir savo dydžiu jie bus truputį mažesni už tuos, kurie dabar apyvartoje.

Tik keletas kanadiečių žino, kad pirmutiniai popieriniai pinigai buvo išleisti šiame krašte ant lošimo kortų.

Žemesnės Kanados (Lower Canada) prancūzų kolonistai mažai pinigų atsigabeno iš Prancūzijos. Kolonijos pionierių interesams augant, jiems prireikė pinigų. Kolonijos džentelmenai nustatė savavališką vertę lošimo kortoms, uždėdami datą ir pasirašydami jose kaipo pažadą sumokėti parodytą sumą. Už čirvų karalių, pav., buvo duodama 50 livrų.

1685 metais net ir ši pasikeitimo priemonė buvo sunkiai gaunama ir Intendantas de Meulles supjaustė lošimo kortas į keturias dalis, suteikė joms vertę, pasirašė ir uždėjo data ir taip suteikė pinigus prekių pasikeitimui. Taip buvo, kol britai 1795 m. užėmė Quebec'ą.

Britų administracijoje buvo vartojami asmeniški rašteliai ir banknotai.

Kiti didieji pirkliai 19 š. pradžioj pradėjo leisti savo nuosavus raštelius. Šimtmečio vidury privatūs bankai taipogi pradėjo spausdinti savo pinigus.

Tas užsitęsė iki 1930-tųjų metų. Tuo laiku Dominijos Vyriausybė išleido savo pinigus. Po 1935 m. privačių bankų iš leisti banknotai buvo palaipsniui išimti iš apyvartos.

Kanadai buvo reikalinga daug laiko apsispręsti dėl dolerio.

Britų pinigų, t. y. svarų, šilingų ir pensų, sistema buvo vartojama Kanadoje po to, kai britai užėmė Quebec'ą, bet, turbūt, amerikiečių įtaka buvo iš leisti dolerio ir pusdolerio banknotai. Net ir piastrų, prancūzų pinigų vienetas, buvo išleisti banko Montrealyje 19-to šimtmečio pradžioje. Cobourg'o Policijos Valdyba Ontarijoje buvo išleidusi pinigus, kurie susidėjo iš dolerių banknotų.

19-to amžiaus viduryje buvo vartojama tiek dolerių ir centų kaip ir svarų, šilingų ir pensų. Britų pinigų vienetai palaipsniui išnyko iš apyvartos.

Dabar turime tolimesnį pasikeitimą. Banknotai bus vienu aštuntadaliu colio siauresni. Nežiūrint to, Kanados doleris ir toliau laikys savo vertę kai po vertingiausias pinigų vienetas šių laikų pasaulyje.

Kanados monetos yra pagamintos Royal Canadian Mint'e, vyriausybės institucijoje Ottawoje.

Centas, arba penny, kaip jis taipogi paprastai yra žinomas, yra populiariausia moneta. Pereitais metais Mint'as pagamino arti 66 milionų šių mažų varinių monetų. Min'tas taipogi pagamino daugiau kaip 16 mil. penkių centų vienetų(nickels), 18 mil. dešimt centų (dimes), 10 mil. 25 centų vienetų (quarters), pusantro mil. pusės dol. ir daugiau kaip vieną milioną sidabrinių dolerių. Mint'as buvo pereitais metais jautri vieta, jo produkcija buvo padidėjusi daugiau kaip 50 nuoš. prieš praėjusius metus. (CS).

MAMERTAS MAČIUKAS

DIPLOMUOTAS MOTERIŠKŲ IR VYRIŠKŲ RŪBŲ SIUVĖJAS.

AUGŠTOS KOKYBĖS RANKŲ DARBAS.

ANGLIŠKOS MEDŽIAGOS — NAUJAUSIOS MADOS.

SKUBUS PATARNAVIMAS.

Adresas: kampas Mount Royal ir Brebeuf, Montreal. (blokas į rytus nuo De la Roche, užrašas: Rene Bourdages)

Valandos: kasdien 9—6; penktadien. 9-9 ir šeštadien. 9-6.

Įėjimas: 4504 Brebeuf St. Tel. FR 9141; Res.tel. RA 2-1726.

NUO LENINO...

Atkelta iš 3-čio puslapio.

vojingų derybų dėl pusiausvyros.

Sekretoriatas, kurį Devyniolliktasis Suvažiavimas buvo padidinęs ligi 10, dabar sumažintas ligi 5 ar 6, ir Pirmuoju Sekretoriumi pasidarė Malenkov. Kovo 14 d., kai Malenkovas neteko sekretoriaus posto, jį pakeitė Chruščiov. Kelioms savaitėms vėliau, Ignatiev, kuris, Stalinui mirus buvo pakeltas į Partijos Sekretorius, galutinai atleistas sąryšyje su „gydytojų" bylos eigos nauja kryptimi.

„Pirmųjų Globa".

Nemažiau keisti pakeitimai padaryti Stalino sudarytoje vyriausybės struktūroje. Iš 14 numatytų ministerių pavaduotojų buvo palikti 5. Malenkov tapo ministeriu pirmininku, bet jis buvo pavestas kontrolei, sudarytai iš „senosios gvardijos" narių. Norint pabrėžti jų reikšmę, partiją įvykdė stebuklą, paskirdama keturis „ministerio pirmininko pirmuosius pavaduotojus", kurie turi dirbti su juo. Nors visi keturi buvo pavadinti „pirmaisiais", bet jų pavardės turėjo būti sužymėtos kurioje nors eilėje ir todėl Berija buvo pavadintas pirmas „pirmasis", Molotov — antras pirmasis, Bulganin — trečias pirmasis ir Kaganovič — ketvirtas pirmasis. Be to, dar vienas Stalino „senosios gvardijos" narys, Mikojan, buvo pavadintas tiesiog „Premjero pavaduotoju", ir tik jis vienas ne turėjo titulo „pirmasis".

Vidaus ir saugumo ministerijos buvo sujungtos į vieną, ir

Lavrentij Berija,

kurį Stalinas jau buvo mėginęs išmesti už durų, vėl tapo grąžintas į seną vietą, kaip sujungtų slaptosios policijos jėgų galva. Krašto apsaugos ir laivyno ministerijos buvo sujungtos, ir Bulganin pasidarė ministeriu su dviem „pirmaisiais" pavaduotojais, generolais Žukovu ir Vasilevskiu. Tuo būdu kariuomenė buvo grąžanta į jėgų sudėtį pusiausvyrai išlaikyti, ir gen. Žukov, kurį Stalinas buvo ištrėmęs į užkampį, iškilo sovietiškoje Generalinio štabo „atstovo" rolėje. Vorošilov, kuriam jau sukako 72 metai amžiaus, buvo paskirtas augščiausiosios tarybos prezidiumo pir-

Nukelta į 9 psl.

Skaitytojai rašo.

Atkelta iš 7 puslapio.

vą, kam, tur būt, geriausiai tinka Lietuvos istorija, — pritaria p. Dubausko sumanymui.

Kiek tenka suabejoti dėl tam reikalui sudarymo specialaus komiteto, nors jis ir būtų naudingas. Juk tam tikslui tarnauja Bendruomenės, KL Tarybos ir kitokiais vardais lietuvių organizacijos. Kur jų vadovybes turi daugiau iniciatyvos (o tokių tikrai yra), ten ir kanadiečių bibliotekos aprūpinamos informacija apie Lietuvą. Yra organizacijų, kurios bibliotekoms parūpina net Lietuvos Enciklopediją. Ir tai yra labai naudinga ir gražu. Bet nė kiek netenka abejoti, kad informacija anglų ir kitomis kalbomis (pagal provincijų savaimingumą) yra pirmos eilės svarbumo reiklaas, — todėl reikia labai pritarti p. Dubausko iniciatyvai ir raginti lietuviškas organizacijas, kad jos imtųsi iniciatyvos aprūpinti Kanadiškas bibliotekas informacine medžiaga apie Lietuvą — pirmoje eilėje p. Jurgėlos Lietuvos istorija ir p. Pakšto labai populiariai parašyta knyga apie Lietuvą po Antrojo Pasaulinio karo, kurios abi yra išleistos anglų kalba.

„N. L." red. iš savo pusės mielai visiems tuo reikalu susidomėjusiems pasiūs nemokamai Anglijos b. konsulo Lietuvoje p. Harrisono knygą kuri taip pat tinka bibliotekoms.

LIETUVIS LAIKRODININKAS

ŽUKAS ANTANAS

359A-8 Ave., Ville Lasalle, Que. TR 4321

Kreiptis vakarais po 6,30 val.

Lietuviška moterų kirpykla

DARO ŠUKAVIMUS, PUSMETINIUS IR TRUMPALAIKIUS FRIZAVIMUS, DAŽYMĄ IR KT.

Sav. BIRUTĖ DODONAITĖ (B. M. Dodon).

2521 CENTRE St., Montreal. FItzroy 3292.

VICTORIA CLEANERS & DYERS Co.

EXPERT CLEANING & DYEING SERVICE FOR CLOTHES AND HOUSE FURNISHINGS OF ALL DESCRIPTIONS
MINOR REPAIRS.
RUGS AND CHESTERFIELDS CLEANED
CITY-WIDE PICK-UP AND DELIVERY
FUR AND GARMENT STORAGE

2832 ALLARD
TR. 1135

Mes valome ir dažome įvairius, kaip vyriškus, taip moteriškus drabužius. Taip pat išvalome apsiaustus nuo lietaus uždėdami jiems „Drex", kad neperleistų vandens ir duotų gražesnę išvaizdą.

Taipgi valome visokiausios rūšies karpetus ir fotelius (Chesterfields), gardinus lengvus ir sunkius. Sutaisome rūbus (iširimus), įsiuvame sagas ir pan. Kiekvieną ordėrį paimame iš namų ir pristatome į namus.

Už mūsų atliktą darbą garantuojame.

Dėl informacijų prašome telefuonuoti: TR 1135, galima šaukti lietuviškai.

Lietuviai savininkai:
J. Matulaitis,
J. Kriaučialiūnas,
A. Majauskas.

MONTREALIS 2832 ALLARD TR 1135

Atstovavimas įstaigose, patvirtinti dokumentų vertimai ir nuorašai, kalbinė pagalba turto sandėriuose, teismuose, mokesčių, imigracijos, vizų ir kiti reikalai

Jonas Žmuidzinas

Paryžiaus universiteto dipl. teisininkas:
3420 Drummond, Montreal,P.Q.,Canada. Tel.: PL 6580

BELLAZZI — LAMY, INC

TR 5151 7679 George St., Ville Lasalle.

Įvairi medžio statybinė medžiaga. Durys, langų rėmai.
Insuliacija, Ten - Test, Masonite, statybinis popieris.

Dr. Roman Pniewski

Daugiametė praktika didelėse ligoninėse ir klinikose..
Vidaus ligų, akušerijos ir venerinių ligų specialistas.
3537 PARK Ave, Montreal. Tel. HA 7623.
Valandos: Nuo 3 iki 9 val. po pietų.

LIETUVIŠKOJE MEDŽIO DIRBTUVĖJE

BALTIC

Daromos įv. durys, langai, virtuvėms kabitai ir kiti įv. medžio dirbiniai.

SAV. K. KIAUŠAS ir J. ŠIAUČIULIS

yra tos srities specialistai su 20 metų praktika Lietuvoje, Vokietijoje, Anglijoje ir Kanadoje.

Lietuviams nuolaida.

Adresas: 547 Lafleur Str., Ville Lasalle, Montreal, P. Q. Tel.: HU 8—0162.

LIUDESIO VALANDOJ

KREIPKITĖS PAS

Laidotuvių Direktorių

C. Halpin Funeral Home Reg'd.

KOPLYČIA VERDUN — WILLIBRORD AVE KAMPE, PRIE PAT AUŠROS VARTŲ PAR. BAŽNYČIOS

4500 VERDUN AVE, VERDUN. Tel. YO 3440

Dr. DORA GORDON

Dantų gydytoja

Kalba lietuviškai

Tel.: WAlnut 9773 4914 Decairie Blvd., Montrel.

BRONIUS AMBAKAS
SPECIALISTAS IŠ EUROPOS
BLOKSŲ — BRIKSŲ — PLYTELIŲ
dėjime
MALONIAI PATARNAUS TAMSTOMS.
Vakarais 3867 Henri Julien St., Montreal. LA 9460.
KAINOS PIGESNĖS KAIP KITUR.

SEKITE NAUJAS MADAS
UŽSISAKYKITE
KOSTIUMĄ
geriausios angliškos medžiagos iš naujausių audinių.
PRITAIKOME KELNES
prie jūsų švarko.
GARANTUOTAS DARBAS.
Galima ir kreditan.

VALOME - PROSIJAME
PAIMAME IŠ NAMŲ IR PRISTATOME.

NICK'S TAILOR SHOP

PATAISYMŲ EKSPERTAI.

Lietuvis vedėjas: P. KVIETKAUSKAS.

616 CHARRON WI 8013

Siuvėjas

P. ŠIDLAUSKAS

PRIIMU ĮVAIRIUS UŽSAKYMUS.
ANGLIŠKŲ IR VIETINIŲ MEDŽIAGŲ PASIRINKIMAS VIETOJE.
ATLIEKU MENIŠKĄ DARBĄ.
UŽ SAVO DARBĄ GARANTUOJU.

Kreiptis vakarais po 6 val. Tel. HA 8022
1124 Chenneville St. Apt. 2 (kampas Bleury ir Dorchester)
MONTREAL

H. L. D. M. TEATRO „AUKURAS"

gegužinė

RUOŠIAMA Š. M. LIEPOS 17 D. 4 VAL. P. P. V. NARUŠIO ŪKYJE.

Įdomi programa. Šokiai ir bufetas. „AUKURAS".

HAMILTON

KANADOS LIETUVIŲ KATALIKŲ KONGRESO

II-oji diena buvo pravesta Hamiltone sekmadienį, liepos m. 4 d. Ryte, nuo VA parapijos bažnyčios vyko procesija į Hamiltono Katedrą. Čia, iškilmingars mišias, celebravo J. E. vysk. V. Brizgys, o pamokslą sakė žinomas visuomenės veikėjas iš USA — prel. Juras. Giedojo jungtinis choras ir sol. B. Marijošius.

Po pietų, Westdale salėje įvyko akademija. Ją atidarė KVČ pirm. Pr. Razgaitis, pakvietęs Garbės Prezidiumą. Toliau kalbėjo VLIK'o pirm. prel. M. Krupavičius, rišdamas katalikybės reikšmę pasauliui su mūsų tremties gyvenimu, su mūsų tautos tikėjimu grįžimui į Tėvynę Lietuvą.

Toliau žodžiu kongresą sveikino miesto atstovas Dr. McKay prel. P. Juras ALRK Federacijos vardu, KLB KV pirm. J. Matulionis, kun. V. Bagdonavičius, kun. Kubilius, KLB Hamiltono vb-os pirm. K. Baronas ir „TŽ" red. dr. A. Šapoka. Raštu sveikinimai gauti iš Šv. Tėvo, vysk. Padolskio ir kt. Po trumpos pertraukos sekė meninė dalis, kurią atliko Toronto „Varpo" choras. Akademija užbaigta God save the Queen ir Lietuvos Himnu.

Vakare vietos parapijos salė je surengta garbės svečiams va karienė, dalyvaujant J. E. vysk. V. Brizgiui, VLIKo pirm. prel. M. Krupavičiui, prel. P. Jurui, parlamento atstovams ir kt. svečiams iš USA, Toronto, Montrealio ir Hamiltono. Čia kongresą dar sveikino parlamento narys A. Child ir Hamiltono visuomenės vardu J. Giedraitis.

Vietos Kanadiškoji spauda, aprašydama šias lietuvių katalikų iškilmes Hamiltone, dalyvių skaičių nurodo 1500 asmenų.

VLIK'o PIRMININKAS

prel. M. Krupavičius, antradienį, liepos mėn. 6 d. antrą kartą lankėsi Hamiltone ir padarė čia vietos visuomenei platų pranešimą (beveik 2 val.) aktualiaisiais VLIKo ir mūsų gyvenimo reikalais. Nežiūrint darbo dienos pranešimo klausėsi apie 200 hamiltoniečių.

Prieš tai, Hamiltono lietuvių organizacijų pirmininka ir B-nės V-ba turėjo atskirą posėdį su VLIKo pirmininku. M. Krupavičius pasidžiaugė darnia Hamiltono kolonija, palinkėdamas jai ir toliau eiti ligšiolinių keliu.

Po susirinkimo, dalyvaujant 40 asmenų, įvyko bendra pagerbimo vakarienė, kurioje be VLIKo pirmininko dalyvavo vietos parapijos klebonas kun. dr. J. Tadarauskas, KV pirmininkas J. Matulionis, Toronto Ap. v-bos pirm. J. Simanavičius, TF Įgaliotinė M. Arlauskaitė ir kt.

DIDELĖ HAMILTONO

gegužinė yra ruošiama Baltų Federacijos Hamiltone šeštadienį, liepos mėn. 31 d. V. Narušio ūkyje. Apie gegužinę plačiau sekančiame Nr.

HAMILTONO TAUTINIŲ ŠOKIŲ

grupė kartu su Toronto „Varpo" choru išpildys programą policijos festivalyje Toronte liepos 17 d.

TF ATSTOVYBĖS ĮGALIOTINĖ

M. Arlauskaitė pereitą savaitę lankėsi Hamiltone, dalyvavo sekmadienį Katalikų kongrese, pirmadienį, aplankydama Niagara Falls ir antradienį išklausydama VLIKo pirmininko pranešimo. Trečiadienį rytą su hamiltoniečiu V. J. Kazlausku, lengva mašina išvyko į Montrealį.

PO TARPVALSTYBINIŲ

šachmatų runitynių su JAV, S. Sąjungos žaidėjai atvyko gastrolių į Kanadą — Winnipegas, Ottawa, Toronto, tai miestai kuriuose jie parodė gana augstą žaidimo klasę. Charakteringa, kad Ottowoje jie su ukrainiečių pabėgėliu Bohatirčiuk atsisakė žaisti.

Kanados Šachmatų S-ga, pirmadienį, hamiltonietį P. Vaitonį, buv. Lietuvos ir Kanados meisteris, šiais metais vicemeisterį pasiuntė draugiškoms rungtynėms į Torontą su A. Kotovu. Po 49 ėjimų rusas laimėjo.

Po rungtynių su hamiltoniečiu P. Vaitoniu, teko išsikalbėti apie pasaulio pirmenybes Argentinoje į kurias su Kanados rinktine vyksta ir mūsų tautietis. Atrodo, kad rusai griežtai priešinsis prieš Bohatirčiuko dalyvavimą Kanados rinktinėje, skaitydami jį Sov. Sąjungos piliečiu. Atseit lietuvį skaito nesavo žmogumi, nors 1952 m. Saltjobaden (Švedijoje) P. Vaitonį kvietė ir telefonais ir į ambasados rūmus dalyvauti priėmimuose, coctail party ir t. t., galvodami dar prikalbėsią grįžimui į Lietuvą. Kanados meisteris Aublerson laimėjo prieš Bondarewskį. Kotovas kalba tik rusiškai, Bondarevskis truputį vokiškai, tad P. Vaitoniui teko eiti anglų-rusų kalbos vertėjo pareigas.

B-NĖS VALDYBA

dar šiemet numato išleisti albumą, kuriame būtų atvaizduotas visas vietos lietuvių gyvenimas. Tuo reikalu organizacijos gaus pranešimus, o pavieniai asmenys, turį bet kokių nuotraukų iš Hamiltono lietuvių gyvenimo, prašome jas siųsti B-nės valdybos sekretoriui St. Dahui, 35 Wilson Str. Vėliau nuotraukos bus grąžintos savininkams.

Albumą numatoma išleisti ryšium su 50-ties metų spaudos atgavimo sukaktimi.

JAU TRYS MĖNESIAI

kaip tarp didžiausio Kanados plieno fabriko The Steel Co of Kanada ir vietos darbininkų unijos eina pasitarimai dėl atlyginimo pakėlimo.

Paskutiniame visuotiniame susirinkime, darbininkai įgaliavo unijos valdybą paskelbti streiką, jeigu dar šią savaitę nebus gautas teigiamas rezultatas. Reikalaujama 8½ ct. valandinio pakėlimo. Jeigu šis streikas būtų pravestas, jis paliestų ir apie 250 lietuvių darbininkų.

Kbr..

KLAIDOS ATITAISYMAS.

Sudarydami TFA Kanadoje Hamiltono sk. leidžiamam metraščiui aukotojų sąrašus, per ne apsižiūrėjimą praleidome p. Kazio Barono pavardę.

Ši klaida ypač nemaloni, nes buvo neįrašytas vienas stambesniųjų aukotojų, paaukojęs T. F. per Hamiltono skyrių trejų metų bėgyje 11 dol.

Apgailėdami tokią nemalonią klaidą Poną Baroną nuoširdžiai atsiprašome.

St. Bakšys. P. Lesevičius.

DAR VIENA LIETUVĖ GYDYTOJA HAMILTONE.

Dr. Ona Valaitienė jau praeitais metais spalių mėn. išlaikė

DR. ONA VALAITIENĖ
57 Burris St., Hamilton, Ont.
Priima ligonius ir gimdyves
1—3, 6—8 po pietų ir pagal susitarimą.
Tel. J. A. 88275

DANTŲ GYDYTOJAS
Dr. N. SKAAB
iš Europos
3 Barnesdale S. (kmp.King)
HAMILTON, Ont.
Tel. LI 4-6405

NUO LENINO...

Atkelta iš 8-to puslapio.

mininku. Galėtų atrodyti, kad jo pareigos yra daugiau garbės, bet esant jautriam jėgų svyravimui, pasirodė turinčios tam tikrą galią, nes kovo 28 dieną, Malenkovui pradėjus trauktis į šešėlį, Vorošilovas, o ne Malenkovas, pasirašė populiarumo siekiantį amnestijos įstatymą. Jei Stalinas būtų norėjęs išleisti amnestiją, tai jis niekuomet būtų nesutikęs kad ją pasirašytų ne jis, o asmuo užimąs grynai garbės postą.

Bus daugiau.

Kanados valdžios reikalaujamus pakartotinius medicinos gydytojams egzaminus ir nuo šių metų liepos pirmos dienos pradėjo priiminėti pacientus savo namuose: 57 Burris st. telefonas JA 8-8275.

Dr. Ona Valaitienė jau Lietuvoje vertėsi gydytojos praktika, o Kanadoje iki šiol (3 metus) atliko stažą ir dabar dirba St. Joseph ligoninėje, Hamiltone.

NAUJA LIETUVIŲ KRAUTUVĖ.

Hamiltone jau keli lietuviai laiko maisto produktų krautuves ir visi gana gerai verčiasi. Dabar savo bizį iš James St. N. perkėlė žinomas prekybininkas A. Steigvilas į 344 Main Strett W. Hamilton, Ont., kur galima gauti labai skanių maisto produktų.

K. G.

PAJIEŠKOJIMAI

— Vokiečių įstaiga žuvusių jų giminėms jieškoti, jieško žuvusio fronto apkasų darbininko, Stasio Rudzinsko, gim. 1928. III. 27 d. Tarasiškiuose, Vilniaus apskr., artimosios, Josefos Rudzinskienės ar Rudzinskaitės bei jo kitų giminių. Kreiptis per Vokietijos Krašto Valdybą antrašu: Litauisches Zentralkomitee, (17a) Weinheim-Bergstr., Postfach 233, Germany.

*

— Balys Šerkšnas (adresas: 63 Erie Ave, Hamilton, Ont., Canada) jieško Onos Plūkaitės, kilusios iš Černiauskų km., Leipalingio vai., Seinų ap., Kanadon atvykusios apie 1928-29 metus.

KLB RODNEY APYLINKĖS VALDYBA
š. m. rugpjūčio mėn. 1 d. 3 val. po pietų St. Zavackio farmoje rengia paskutinę šiemet
GEGUŽINĘ
prieš pradedant skinti tabaką. Gera proga norintiems gauti darbo prie tabako nuėmimo. Grieš gera muzika. Veiks bufetas. Važiuoti plentu iš Rodney į West Lorne ir už ½ mylos sukti kairėn į pirmąjį miškelį.
Rodney A-kės Valdyba.

A. J. Norkeliūnas
(COMMISSIONER OF THE SUPERIOR COURT)
ĮVAIRIAUSI DRAUDIMAI
NAMAMS PASKOLOS
PATVIRTINTI VERRTIMAI
GREITAS IR SĄŽININGAS PATARNAVIMAS
per
MONTREAL ENTERPRISES Reg'd
Tel. RA 7-3120
5637 JEANNE D'ARC AVE., MONTREAL 36

Visais nekilnojamo turto pirkimo bei pardavimo reikalais kreipkitės į didžiausios Kanadoje
REAL ESTATE
įstaigos atstovą Hamiltone
A. PRANCKEVIČIŲ.
Visokeriopas informacijas uteiks ir namų problemose jums patars.
Skambinkite ar užeikite į staigą
913 Main St. E. Hamilton tel. LI 9-4121.
RIDOUT
REAL ESTATE LIMITED
SKYRIAI: Toronto, Hamilton, London, Sarnia, Kitchener, Peterborgh, Richmond Hill.

Adamonis ir Budriūnas
DISTRICT ESTATE BROKERS

Namai pardavimui:

Rosemounte:
2-jų šeimų po 5 kmb. „Duplex" — 1-mas augštas su centr. šild. 2-jų m. Kaina 15.500 dol. Įmokėti 7.000 d.
3-rd Ave. „Triplex". 9 mt. su garažu. Namo I-as aug šildomas. Geros paj. Kaina 19.000 dol. Įmokėti 9.000 d.
18 Ave. 4-rių š., Naujas namas. Geros paj. Kaina 22.000 dol. Įmokėti 10.000 d.

Verdune:
Woodland st. 2-jų šeimų, po 5kmb., 15 metų gerame stovy. Kaina 12.500 dol. Įmokėti apie 6.000 dol.

Cote St. Paul:
Woodland Ave. 2-ju šeimų Duplex po 4½ ir 5 kmb., pusiau atsk. naujas namas. Kaina 15.500 dol. Įmokėti 5.000 dol.

St. Michel:
Marquette St. 2-jų šeimų duplex po 4 kmb. Naujas. Kaina 14.200 d. Įm. 4.000.

Snowdown:
2-jų š. naujas „Duplex" po 5½ kmb., cen. šild., pusiau atskiras. Garažas. Kaina 21.5000 d. Įmok. 9.000 d. Labai gražioje vietoje.

Vasarvietės:
1. Geralton Lake, nauj. pastatas, 4 kmb. už 2.500 dol.
2. Val David prie Golden Lake, už 3.000 dol.
3. Square Lake, 2 past., po 4 kmb., su visais baldais už 5.000 dol.

Žemė pardavimui:

Rosemounte:
42 Ave. 50X75 lotas 1.800.
Belanger St. 90X77 už 3.000
Beaubien 131X100 55 ct. kv. p.

Snowdown:
Plamadon St. 40X100 3.000

Ahuntsic:
Gouin Blvd. 125X75 6.500

Cote St. Paul:
Eagan St. 50X90 2.000 dol.
Rockland 25X90 1.000 dol.

Paskolos namams:
iš 5½% netoli užbaigimo ir iš 6% statybos eigoje. 50% namo vertės, gyvenamiems namams ir kit. pastatams. Taip pat 2-ji mortage.

Praktiški patarimai sekmadieniais po pamaldų A. V. Parapijos salėje šalia kiosko.

NORĖDAMI PARDUOTI AR PIRKTI KREIPKITĖS Į PIRMĄJĄ MONTREALY LIETUVIŲ REAL ESTATE ĮSTAIGĄ.

AGENTAI:
A. Gražys, RA 1-3148. 5725—16 Ave. Rosemount.
A. Puzarauskas DO 8507. 5559 Esplanade Ave.
A. Skrebutėnas PO 6-5407. 227—2 Ave., Villle Lasale.

MŪSŲ TIKSLAS — JUMS PADĖTI!
NAMAI — ŽEMĖ — PASKOLOS — DRAUDIMAS.
Darbo valandos: nuo 9 val. ryto iki 9 valan. vakaro.
ĮSTAIGA: 177 Sherbrooke St. W. kambarys 5. Montreal, Que.
TELEFONAI: PL 8501-2.
Res.:
P. ADAMONIS PO 6-6495. 1481 Valiquette, Verdun.
A. BUDRIŪNAS RA 7-2690. 6810—24th Ave. Rosemount.

DE LUXE DRY CLEANERS
143—8th AVENUE, LACHINE NE. 5-0303
Sav.: P. RUTKAUSKAS.

Kostiumas, Suknelė ar Skrybėlė $1.
Paimame iš namų ir pristatome į namus visame Montrealyje ir priemiesčiuose.
Darbą atliekame sąžiningai.
NE. 5-0303

TABAKO ŪKIAI PARDAVIMUI.
Dabar geras laikas išsirinkti ūkį, matant žemę ir derlius laukuose.
Turiu sąraše įvairaus dydžio ir kainų su tabako derliumi abra vien tik ūkių su įmokėjimu, pradedant nuo $ 5.000
Kreipiantis prašau pažymėti, kiek galit įnešti.
CHARLES POCIUS — — — REAL ESTATE
Tel. 829 J. Tillsonburg, Ont.

GENERALINIS STATYBOS KONTRAKTORIUS
D. E. BELANGER & SONS
15 METŲ JŪSŲ TARNYBOJE
GARANTUOTAS DARBAS.
259—3 Ave., Ville Lasalle. TR 4588.

J. GRAŽYS
SIUVU NAUJUS IR TAISAU SENUS KAILINIUS PALTUS.
DUODU GERĄ KAILIŲ PASIRINKIMĄ.
DARBĄ ATLIEKU SĄŽININGAI IR ŠVARIAI.
KAINOS PIGESNĖS KAIP KITUR.
3910 St. ZOTIQUE, E.
RAymond 1—6005.
Kreiptis po 6 val. vakaro, šeštadieniais — visą dieną.

MONTREAL

VISOMS MONTREALIO

lietuvių parapijoms, organizacijoms, profesionalams, amatininkams ir prekybininkams.

Kanados Lietuvių Diena šiemet įvyks Toronte š. m. rugsėjo m. 4, 5 ir dienomis. Ta proga yra numatytas išleisti leidinys, kuris atvaizduotų visos Kanados lietuvių gyvenimą.

Tas leidinys bus platinamas ne tik Kanadoje, bet ir po visas pasaulio lietuvių kolonijas.

Visos Montrealio lietuvių organizacijos, kultūrinės, ekonominės ir idėjinės yra prašomos aprašyti savo organizacijos gyvenimą ir veiklą (trumpą istorinę apžvalgą) pailiustruojant jas nuotraukomis. Labai pageidautina profesinių ir prekybinių skelbimų.

Skelibmų kaina: 1 puslapis 20 dol., ½ puslapio 10 dol., ¼ puslapio 5 dol. Įteikiant pasirinkto dydžio skelbimus, ciinant augščiau nuordytu kainoraščiu, prašome pridėti ir reikiamą pinigų sumą.

Paruoštus aprašymus bei skelbimus prašome pristatyti ne vėliau š. m. liepos mėn. 30 dienos, p. L. Balzarui — 6955 Mazarin St., Ville Emard.

KLB M. Ap. Valdyba.

VLIKO PIRMINIKAS MONTREALY.

Atskrido lėktuvu liepos 8 d. ir apsistojo AV parapijos klebonijoje. Tuojau padarė vizitą „Nepr. Lietuvai", lydimas klebono kun. dr. J. Kubiliaus. Vakare klebonijoje įvyko jo su vietos Lietuvių Krikščionių demokratų ir ateitininkų viršūnėmis pasikalbėjimas.

Liepos 9 d. pirmininkas turėjo posėdžius su Tautos Fondo atstovybe pas M. Arlauskaitę. Liepos 10 d. iš ryto jis kalbėjosi su KLB Politinio Komiteto prezidiumu ir KLB Montrealio apyl. valdyba. Tą pat dieną 16 val. AV bažnyčioje VLIKo pirmininkas padarė plačią politinę VLIKo veiklos ir santykių apžvalgą, kurios santrauka įdėta 2 puslapin. Po pranešimo buvo eilė paklausimų, kuriuos davė J. Viliušis, St. Kęsgaila, A. Andruškevičius, A. Lapinas, P. Rudinskas ir J. Kardelis. Klausimai daugiausia lietė VLIKo santykius su Dipl. šefu.

Po pranešimo AV parapijos salėje VLIKo pirm. pagerbti buvo labai gražiai B-nės V-bos paruoštos kuklios vaišės, kurių metu eilė asmenų, pradedant vbos pirm. L. Balzaru, pareiškė sveikinimų ir linkėjimų VLIKui ir jo pirmininkui, eilę sugestijų bei pageidavimų ir be ko kita — vis dėlto dar bandyti gražiuoja susitartiarbabent aiškiai išryškinti padėtį, kuri neduotų priežasčių aiškintis, kas kaltas dėl nesusitarimo. Bet buvo ir pasisakymų, kad tas klausimas jau aiškus ir nėra reikalo tuščiomis vesti nesibaigiamas derybas; esą yra konkretus uždavinys ir didelis darbas, kuriam VLIKas ir aukotų visas jėgas.

Liepos 11 d. M. Krupavičius anksti rytą išskrido į Clevelandą, iš kur vyksta į Čikagą, paskui — New Yorką ir liepos 28 dieną laivu grįžta į Europą.

SVARBUS SUSIRINKIMAS.

Šį šeštadienį, liepos 17 d., 3 val. pp., „NL" redakcijoje įvyks KLCT Prezidiumo, Spaudos B-vės „NL" valdybos ir jos bor direktorių bendras posėdis, į kurį kviečiami visi suminėtų vietų nariai.

PADĖKA VILASALIEČIAMS

Nuoširdžiai dėkoju visiems balsavusiems už mane ir prisidėjusiems savo veikla išrinkant mane atstovu į Catholic School Commision Ville Lasalle, Ward 3, Seat 2.

Hubert Bellazzi.

LANKĖSI MONTREALY.

Praėjusią savaitę daugelis tautiečių lankėsi iš kitų vietų Montrealy. Pas p. Petruškevičių lankėsi iš Norandos motina ir brolis, atvykę savo mašina; iš Wallum Lake, R.I., kun. Mai tinkus; iš Čikagos agr. dr. Briedis su žmona; iš Ottawos — prof. Ramūnas su šeima, viešėję pas p.Aukštaitę;išHamiltono — pp. Kazlauskai, atvežę p. Ar lauskaitę ir pas ją praleidę savaitgalį; iš Rocesterio pas pp. Liesunaičius viešėjo pp. Pikunai; pas pp. Grybaičius — iš Hartfordo, Conn., p. Vaitkuvienė; pas pp. Žmuidzinus — J. Žmuidzino brolis daktaras iš Čikagos; pas pp. Navickus kelias dienas praleido pp. Kripai, atvykę savo nauja puikia mašina iš Čikagos, kur jie turi savo namus. Montrealy pp. Kripai lankė savo gimines, bičiulius ir gražiai praleido laiką. Pas pp. H. Adomonius viešėjo iš Bosto no A. Krikščiūnas su žmona ir sūnum, lankė p. Balčiūnaitę ir iš Toronto — St. Pociūnas, pas pp. Meilučius viešėjo iš Čikagos pp. Daudzeriai.

ANGLŲ KALBOS KURSAI

pradedantiems kalbos mokytis bus pradėti liepos 5 d., 7 val. vakaro . Jų kursas bus einamas pirmadieniais ir trečiadieniais nuo 7 iki 8 val. vakaro vasaros mėnesiais YMCA patalpose 5550 Park Avenue. Daugiau žinių apie šiuos kursus galima gauti telefonu DO 4639.

KUN. KIDYKUI persikėlus į Čikagą, jo vieton atvyksta vienuolis kun. Raibužis. Kun. Kidyką į Čikagą išvežė savo mašina kun. Kubilius, kuris ten turės savaitės konferenciją, po kurios atsiveš kun. Raibužį.

SUSITUOKĖ J. Vasiliauskas su N. Moseckaite, V. Janušauskas su E. Mažionyte, M. Taparauskas su svetimtaute.

SEKANTIS „NL" numeris išeis liepos 28 d., po savaitės atostogų.

NAUJAI ATIDARYTA

Lietuviška Kirpykla

Darau pusmetinius, dažymus, šaltus šukavimus bei visokeriopus odos masažus.

Kreiptis tel. OR 1-9816.

Sav. BIRUTĖ MARKEVIČIŪTĖ.

LIGOS IR NELAIMĖS.

Juozui Šarkiui, kaip papildomai pranešama, užvažiavusi jį mašina sulaužė ne vieną, bet 3 šonkaulius ir smarkiai sturenkė.

Dr. J. Šegamogas praėjusią savaitę operavo Joną Adomonį, Laimutę Narbutaitę (tonzilas) ir p. Bakaitienę.

kui. Ištirtas Pr. Keturka ir jį ninėje padaryta kelio operacija. Ligonė jau vaikšto. Operuota iš Rosemounto p. Morkūnienė. Tonzilos išimtos pp. Kličių vaikui. Išitrtas Pr. Keturka ir į Queen Elizabeth ligoninę pagul dyta triti p. Burbienė.

LEONAS GIRINIS

pardavė savo restoraną Atwater ir pasiryžęs imtis kitų sumanymų. Visi jo bičiuliai ir interesantai prašomi į jį kreiptis šiuo adresu: L. Girinis, 3885 St. Urban St., Mentreal. Tel.: PL 3046.

PRASIDEDA atostogos ir daugelis tautiečių jomis naudojasi. Ir „Nepr. Lietuvos" darbininkai turės savaitę atosogų nuo liepos 17 iki 24 dienos. Todėl laikraštis sekančią savaitę neišeis.

PADĖKA.

Už atliktą meninę programą. VLIKo Pirmininko prel. M. Krupavičiui pagerbti suruostame pobūvyje, š.m. liepos m. 10 d. p. p. A. Vitei, A. Kebliui ir akomponiatoriui A. Piesnai nuoširdžiai dėkojame.

Taipogi mūsų nuoširdi padėka priklauso p. p. V. Gražienei, D. Daniliauskienei, M. Šegamogienei, G. Rudinskienei, I. Vazalinskienei, S. Tauterienei, T. Stankūnaitei, O. Stankūnaitei ir. K. Balzarienei už įdėtą triūsą paruošiant vakarienę ir už paaukotus tam pobūviui įvairius tortus ir kitokius kepsnius.

Visiems nuoširdus lietuviškas ačiū.

KLB M. Ap. Valdyba.

TORONTO

TORONTO

Baltų Federacijos vardu šiuo širdingai dėkojame augštai gerbiamam dirigentui ir kompozitoriui p. St. Gailevičiui ir visiems „Varpo" choro dalyviams, taip gražiai prisidėjusiems prie š. m. birželio m. 14 d. minėjimo Massey Hall, Toronte, kuris lietuviško choro dėka išėjo taip gražiai ir iškilmingai.

Mes taip pat širdingai dėkojame mūsų skautams ir skautems, kurie savo drausme ir organizuotumu žymiai prisidėjo prie šito akto iškilmingumo.

Galiausiai dėkojame ir visai lietuviškai visuomenei, kuri, nebojant gražaus pavasario oro, gana gausiai dalyvavo minėjime, tuo parodydama, kad ji dar neužmiršo mums padarytų žaizdų ir kartu parodė dalyvavusiam svečiui - kalbėtojui, Kanados Federalinio Parlamento atstovui, Hon. George A. Drew, bei kitiems kanadiečiams, kad čia turima reikalo su politiškai pribrendusiomis tautomis.

Baltų Fed. Liet. Skyr.

AR NEKERTAMA ŠAKA...

Atkelta iš 9 psl.

komunistų propagandos arsenalui, kad tokie straipsniai, kaip minėtasis, gali būti perspausdinti „Laisvėje". Tad ir kyla klausimas, kieno šaką panašūs polemikai kerta: Lietuvos priešų, ar Lietuvos laisvinimo?

— — —

Min. St. Lozoraitis „Dirvai" telefonu yra pranešęs, kad jis jokio protesto Bonnoje nėra padaręs. Tautininkų spauda tai priima už gryną tiesą ir, kaip aukščiau pacituota, puola VLIKą. Tuo pačiu metu iš Europos ir net iš į VLIKą neįeinančių, bet informuotų žmonių ateina žinios, kad kažkoks Min. St. Lozoraičio žygis Bonnoje buvęs. Pats St. Lozoraitis, kaip „Vienybė" skelbia telefonu pareiškęs: „Savo laiku atatinkamose vietose yra aiškintasi, kokia yra Lietuvos Respublikos atstovavimo teisinė būklė. Kaip Bonnos vyriausybė supranta p. Karvelio vaidmenį, man yra žinoma". Kad reikalas būtų aiškus, reikia žinoti, kada min. St. Lozoraitis su Bonna aiškinosi? Jei tai įvyko po Dr. P. Karvelio Bonnoje priėmimo, tai ir bus tai, ką Dr. P. Karvelis ir kiti supranta kaip protestą.

— — —

Ateinančiomis iš Europos žiniomis, Bonnos paskyrimas atsidūręs ant Dr. Adenauerio stalo. Tai galėjo įvykti tik dviem ginčų šalim esant. Viena yra VLIKas ir jos paskirtasis Bonnon Dr. P. Karvelis. Kas yra antroji ginčo pusė??? Kas ji be būtų, perkėlimas klausimo, kuris ar vienaip ar kitaip buvo išspręstas palankiai Lietuvos, o jei norit, lietuvių reikalui, į svetimųjų rankas ir ypač labai nepalankių politiniu momentu, kada V. Vokietija gali keisti savo užsienio politiką, yra nepagintinas, kaip meškos patarnavimas Lietuvos laisvinimui.

— — —

Lietuvių politiniuose sluogsniuose New Yorke kalbama, kad šio mėnesio gale susirinks pasitarti politinių grupių centrų atstovai. Vienas iš klausimų, kurie būsią aptariami, esąs politinių grupių pasitarimų ir VLIKo santykių klausimas. Arba kitais žodžiais tariant, politinių grupių pasitarimų kompetencijos klausimas. Politinės grupės esančios padariusios savo sugestijas, kurios suderinamos tam tikros komisijos ir kaip projektas būsiančios patiektos politinių grupių pasitarimo visumai. Galimas daiktas, kad kilsią ir kiti klausimai.

h.

PIRMINIEČIAI VĖL TORONTE.

K. L. M. B-nės Toronto Apylinkė, kuri kiekvieno rudens sezono atidarymui kviečia iš Čikagos lietuvių chorą Pirmyn, vadovaujamą muz. K. Steponavičiaus, Ir šį rudenį juos pakvietė. Ir jie atvykti su operete sutiko. Šis Pirmyn choro spektaklis įvyks spalio 2 d. Eatono auditorijoje. Tai bus vienas įdomiausių spektaklių.

Kadangi, šį rudenį sukanka penkeri metai, kai K. L. M. B-nės Toronto Apylinkė įsikūrė, todėl ir šią sukaktį atžymėti ruošiamasi lapkr. mėn. 6 d. kuklių pobūviu Lietuvių Namuose.

„VARPAS"

dalyvauja policijos šventėje liepos 17 d. Nacionalinės parodos parke, 15-kos tautų koncerte.

DAUG VEDYBŲ.

Šis gražusis metų laikotarpis ypatingai gausus vedybomis ir priešvestuviniais „shower". Štai, Mikšytė Rūta turėjo tokį „shower", į kurį atsilankė apie 150 viešnių, sunešusių Rūtai gausybę įvairiausių dovanų. Ji išteka už A. Valentino spalio 2 d.

Didelį shower turėjo ir G. Saulėnaitė ji taipgi gavo daug dovanų iš apie šimto viešnių. P-lė Saulėnaitė išteka už J. Lušio rugsėjo 11 d.

Gana jaukų ir gausų dovanomis „shower" turėjo Liuda Šileikytė, kuri liepos 10 d. šv. Agnės bažnyčioje apsivedė su V. Sendžiku.

Šiūbo metu labai gražiai smuiku grojo vyr. skautų vadovas St. Kairys, o kadangi V. Sendžikas priklauso ir chorui „Varpas", tad varpiečiai skambiai ir įspūdingai sugiedojo „Veni Creator". Solo gražiai giedojo sol. V. Verikaitis palydint vargonais muz. St. Gailevičiui.

Liepos 9 d. „shower" buvo suruoštas p-lei Liūdai Sodaitytei, kuri irgi yra „Varpo" choro narė. Liuda išteka už gražiai savarankiškai išvysčiusio Real Estate Business Broker biznį A. Minioto, liepos 24 d. Liepas mėn. 17 d. įvyks vestuvės Jono Jurėno su Elma Kinciute.

ŠV. ANDRIAUS LIUTERONIŲ BAŽNYČIOJ,

Carlton ir Jarvis gt. kampe, liepos 18 d., 9,30 val. ryto, lietuvių pamaldos. Dr. Kavolis liepos 19 d. išvažiuoja į Ev. Liut. bažn. misij ūmokyklą.

JŪRŲ SKAUČIŲ LAIVO

krikštynos įvyks liepos 18 d. 2.30 vpp, Sea Scouts bazėje Ashbridgeai Bay (važiuoti iki Woodbine kur lauks skautai. Vakare L. Namų viršutinėj salėj įvyks skautiška arbatėle su šokiais. Visi kviečiami atsilankyti.

Laivas „Vandenė".

SLA 236 KUOPOS

narių žiniai pranešama, kad birželio 14 d. vienbalsiai nutarta susirinkimus atidėti iki rugsėjo mėn. Todėl nariai prašomi apsimokėti finansų rašt. 202 St. Claerans Ave, telef. ME 8522. Rugsėjo mėn. susirinkimas įvyks 12 d. Lietuvių Namuose, 2 val. p. p.

kor.

LANKOSI dr. Gr. Valancius su žmona iš Chicagos ir praleidžia atostogas. Savaitę ilsėjosi Simcoe ežero pakrantėje pas p. Linartus. B. Rūdvalienė buvo atvykusi iš Rochesterio ir keletą dienų svečiavosi Balsių ščimoje.

Bs.

ATSKRIDO IŠ AUSTRALIJOS.

Gegužės 26 d. iš Australijos C. P. Airlines lėktuvu atskrido keturių asmenų Šepulių šeima ir apsigyveno Toronte pas p. Šepulienės sesutę Oną Virbūnienę - Laurinskaitę. Sepulių persikėlimu į Kanadą rūpinosi, dokumentus sutvarkė ir reikalaujamą užstatą buvo padėję O. ir A. Virbūnai.

Kelionė iš Australijos lėktuvu nuo Sidney iki Toronto užtruko keturias paras. Vienam suaugusiam keleiviui tas malonumas kainuoja 668 doleriai.

Interesuoti NL skaitytojai gali iš to žinoti, kad iš Australijos į Kanadą persikėlimas yra galimas. Artimiems giminėms Kanados Imigracijos biuras nedaro didelių kliūčių, tik pagal ščimos sudėtį reiklaauja užstato.

Mums už keturių asmenų ščimą (du suaugę ir du mažamečiai) reikėjo įnešti užstato 2.500 dol.

REIKALINGA VIREJA

tabako ūkyje rugpjūčio ir rugsėjo mėnesiams. Gali būti su vaiku. Teirautis tel. CR 0210.

IŠNUOMOJAMAS kambarys vienam, bet tinka ir vedusių porai, Verdune. Teirautis tel. HE 6719.

IŠNUOMOJAMAS BUTAS
.. 3 kamb. ir virtuvės. ..
63 Leblanc Est., Longueuil.
Telef. OR 5-7038.

SULLIVAN REALTIES Co.
1410 Guy St., tel. FI 6351

Perkant ar parduodant nejudomą turtą kreiptis pas mūsų Lietuvį Atstovą

JONĄ LUKOŠEVIČIŲ

Skambinti mūsų įstaigos ar jo namų telefonu HE 7877.

* * *

Pasirinkimas namų, ūkių ir vasarnamių įvairiose vietose.

Dr. J. ŠEGAMOGAS
CHIRURGINĖ ir BENDROJI PRAKTIKA
office 4906 Wellington
VERDUN. Tel. YO 3611.
val.: 11—12, 2—4, 6—9,
šeštadieniais 11—1
arba pagal susitarimą.
namų 1038 Osborne Av.
VERDUN. Tel.PO 6-9964

DANTŲ GYDYTOJAS
Dr. J. MALIŠKA
priima: 9 a. m. — 10 p. m.
5303 Verdun A., Verdun,
Telef.: TR 4547.

NOSIES, GERKLĖS IR AUSŲ SPECIALISTAS IR CHIRURGAS
Dr. R. CHARLAND
956 Sherbrooke E.
Telel.: FR 7684, EX 8822.

Dr.E.Andrukaitis
956 Sherbrooke E.
Tel. CH. 7236

J. VEKTERIS

kviečia visus lietuvius į savo **vasarvietę** pasinaudoti vasaros malonumais ir atsikvėpti gamtos aplinkumoje.

VEIKIA ežeras su maudynėmis ir tramplynu; **restoranas** su lietuviškomis dešromis, kumpiais ir tt. Savo karvės duoda natūralų pieną. **Dvi aikštės šokti** — dengta ir po atviru dangum. **Čia pat miškas ir vasarnamiai,** kuriuose galima ilsėtis.

Kasdien galima pasinaudoti visais patogumais ir malonumais.

Iš Montrealio vykti ligi Mascouche miestelio, nuo kur už pusmylio vasarvietę rodo rodyklės — **J. Vekteris.**

Telef.: Mascouche 23 Ring 5.

VISI maloniai kviečiami atsilankyti. **Savininkas.**

Jonas J. Juškaitis, LL.B.
TORONTO UNIVERSITETO DIPLOMUOTAS TEISININKAS.
Suite 5, Tunstall Building,
709 DUNSMUIR STREET, VANCOUVER 1, B. C. CANADA.
Telefonas PAcific 4511.
(Priėmimo laikas iki 10 val. vak. ir šeštadieniais).

Raštinė: OLiver 4451
Dr. P. MORKIS
DANTŲ GYDYTOJAS
Vakarais ir šeštadieniais pagal susitarimą.
1082 Bloor W. Toronto 4.
į rytus nuo Dufferin St.

Dr. N. Novošickis
DANTŲ GYDYTOJAS
345 BLOOR St. West
(kampas Bloor - Huron)
TORONTO
Telefonas WA 3-2003.
Priėmimo valandos: nuo 9—12 ir nuo 2—9 val. vak. (pagal susitarimą).

Dr.K Žymantienė
Gydytoja-chirurgė.
Kampas Bloor ir Brock Av.
(Įėjimas iš 613 Brock Av.)
Priima ligonius, gimdyves ir moterų ligomis sergančias kasdien nuo 1—4 ir nuo 5—8 val. p.p., šeštad. nuo 11—3 v. p.p., kitu laiku pagal susitarimą.
Telefonas OL 6851

Dr. A. VALADKA
GYDYTOJAS ir CHIRURGAS
1081 Bloor St. W.-Toronto
priima ligonius ir gimdyves nuo 2—4 pp. ir 6,30—8 vv., ketvirtadieniais ir šeštadieniais 2—5 pp. X-ray (Rentgeno) kabinetas.
Tel. ME 2933

A. GARBENIS
REKOMENDUOJA

Rusholme-Bloor, $6.000 įmokėti, 1 atviras morgičius balansui, 8 did. kamb., pusiau atskiras, plytų n., did. mūrinis garažas, vand. šild., įėjimas už 3-jų savaičių. Kaina 17.900 dol. arba pasiulymas.

Rusholme Park-College, 3.500 dol. įmokėti. 8 nepereinami kmb., plytų n., alyva š., labai g. viet., pilna k. 14.500

Fern-Roncesvalles, 6.000 dol. įm., 10 kmb., graž. plytų n., vand.-alyva šild., labai ger. vietoje, ger. paj., nėra garažo. Viso kaina 17.500 dol.

AL GARBENS
REAL ESTATE
1611 BLOOR STREET W., TORONTO, ONTARIO.
Telefonai: LO. 2738, vakarais HU 9-1543
Visais turto pardavimo bei pirkimo reikalais prašome kreiptis virš nurodytu adresu.
REIKALINGI NAMAI PARDAVIMUI